

**A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK
PIACI FOLYAMATAI
2013**

Szerkesztette: Stummer Ildikó

Szerzők: Ecsediné Wanek Zsuzsanna
Egri Edit
Elek Réka
Isépy Anett
Kálmán Ákos
Mándi-Nagy Dániel
Stummer Ildikó
Tikász Ildikó Edit

Közreműködők: Szántó-Becz Gábor

Opponensek: Kertész Róbert
Rieger László

Felelős kiadó: Kapronczai István

Szerkesztőbizottság: Biró Szabolcs
Dublecz Károly
Felföldi János
Fertő Imre
Herdon Miklós
Illés B. Csaba
Kapronczai István
Káposzta József
Kemény Gábor
Kertész Róbert
Keszthelyi Szilárd

Lámfalusi Ibolya
Pető Károly
Potori Norbert
Rieger László
Stummer Ildikó
Szakály Zoltán
Szűcs István
Takács István
Tóth József
Tóth Tamás
Vágó Szabolcs

Kiadó:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefón: (+36 1) 476-3060
Fax: (+36 1) 476-3304
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 2063-5397
ISSN 1418-2130 (Agrárgazdasági Információk sorozat)

Nyomda, kötetzet: Primerate Kft.
© Agrárgazdasági Kutató Intézet

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatva vagy elektronikusan) történő tárolása vagy továbbítása, továbbá bármilyen elven működő adatbáziskezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

| | | | |
|---|----|--|----|
| Bevezetés | 5 | Juhhús | 36 |
| Gabona | 6 | Világ- és európai piaci tendenciák..... | 36 |
| Világ- és európai piaci tendenciák..... | 6 | Magyarországi piaci tendenciák..... | 36 |
| Búza | 6 | Kínálat | 36 |
| Kukorica | 7 | Bel- és külpiaci értékesítés | 36 |
| Magyarországi piaci tendenciák | 8 | A piaci árak tendenciája..... | 37 |
| Kínálat | 8 | Tej és tejtermékek | 38 |
| Bel- és külpiaci értékesítés | 9 | Világ- és európai piaci tendenciák | 38 |
| A piaci árak tendenciája..... | 10 | Magyarországi piaci tendenciák..... | 39 |
| Olajnövény | 14 | Kínálat | 39 |
| Világ- és európai piaci tendenciák..... | 14 | Bel- és külpiaci értékesítés | 39 |
| Szójabab..... | 14 | A piaci árak tendenciája..... | 40 |
| Napraforgómag | 15 | Zöldségfélék | 43 |
| Repcemag | 16 | Európai piaci tendenciák..... | 43 |
| Magyarországi piaci tendenciák | 17 | Magyarországi piaci tendenciák..... | 43 |
| Kínálat | 17 | Kínálat | 43 |
| Bel- és külpiaci értékesítés | 17 | Bel- és külpiaci értékesítés | 45 |
| A piaci árak tendenciája..... | 18 | A piaci árak tendenciája..... | 46 |
| Cukor | 22 | Gyümölcsfélék | 47 |
| Világ- és európai piaci tendenciák..... | 22 | Világ- és európai piaci tendenciák..... | 47 |
| Magyarországi piaci tendenciák | 23 | Magyarországi piaci tendenciák..... | 48 |
| Kínálat | 23 | Kínálat | 48 |
| Bel- és külpiaci értékesítés | 23 | Bel- és külpiaci értékesítés | 49 |
| A piaci árak tendenciája..... | 23 | A piaci árak tendenciája..... | 50 |
| Sertéshús | 26 | Bor | 52 |
| Világ- és európai piaci tendenciák..... | 26 | Világ- és európai piaci tendenciák | 52 |
| Magyarországi piaci tendenciák | 26 | Magyarországi piaci tendenciák..... | 52 |
| Kínálat | 26 | Kínálat | 52 |
| Bel- és külpiaci értékesítés | 27 | Bel- és külpiaci értékesítés | 52 |
| A piaci árak tendenciája..... | 27 | A piaci árak tendenciája..... | 53 |
| Baromfihús és tojás | 29 | Összefoglalás | 55 |
| Világ- és európai piaci tendenciák..... | 29 | Summary | 57 |
| Csirkehús | 29 | Kivonat | 59 |
| Pulykahús | 30 | Abstract | 59 |
| Tojás..... | 30 | Mellékletek | 60 |
| Magyarországi piaci tendenciák | 30 | Mellékletek jegyzéke | 60 |
| Kínálat | 30 | Rövidítések jegyzéke | 72 |
| Bel- és külpiaci értékesítés | 31 | Hivatkozások jegyzéke | 74 |
| A piaci árak tendenciája..... | 31 | | |
| Marhahús | 33 | | |
| Világ- és európai piaci tendenciák..... | 33 | | |
| Magyarországi piaci tendenciák | 33 | | |
| Kínálat | 33 | | |
| Bel- és külpiaci értékesítés | 34 | | |
| A piaci árak tendenciája..... | 34 | | |

Bevezetés

A kiadvány a fontosabb hazai termékpályák 2013. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül, de – a 2013. évi előzetes mennyiségi információk alapján – a keresleti és kínálati oldalon bekövetkező alapvető változásokra is rámutat. Az összeállítás az AKI Piaci Árinformációs Rendszerének (PÁIR) adataira, valamint a különböző nemzetközi forrásokból származó árinformációkra, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) termelési, iparstatisztikai és külkereskedelmi adataira támaszkodik. A világ és európai keresleti és kínálati tendenciák jövőbeni alakulásának bemutatásához elsősorban a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD),

az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (USDA) és az Európai Bizottság (EC) publikációit használtuk fel. A piaci folyamatok vizsgálata az anyagban egységes szerkezetben történik:

- Világ- és európai piaci tendenciák.
- Magyarországi piaci tendenciák:
 - kínálat alakulása, belföldi termelés, import és készletek.
 - kereslet alakulása, belföldi értékesítés, export.
- A piaci árak tendenciája: világpiaci, uniós és magyarországi ártendenciák.

Gabona

Világ- és európai piaci tendenciák

A gabonafélék piacán a keresleti és kínálati viszonyok átrendeződtek 2013-ban, ugyanis a világ rekordtermeléssel és meredeken zuhanó terményárakkal nézett szembe a 2012. évi aszály okozta globális termés kiesést és árrobbanást követően. Az árupiacokon több termény határidős ára sokéves mélypontra süllyedt, ám az erőteljesebb csökkenést visszafogta a fogyasztás dinamikus növekedése.

Az előrejelzések alapján a világ gabonatermelése (rizs nélkül) 1 846 millió tonna körül alakult a 2013/2014. gazdasági évben, 3 százalékkal túl a múlt événél az előző szezon kibocsátását. Az áthozott készletekkel együtt így a kínálat megközelítette a 2 200 millió tonnát (+2 százalék), amelyből csaknem 285 millió tonna (+10 százalék) termény került a nemzetközi kereskedelemben a vizsgált időszakban. A gabonatermelés globális zárókészletei ezért akár 2 százalékkal meghaladhatják a 2012/2013. gazdasági évet, vagyis mintegy 350 millió tonna termény mehet át a következő szezon kínálatába (USDA, 2014a).

Búza

A prognózisok a világ 2013/2014. gazdasági évi búzatermelését már a szezon kezdete előtt rekordszintűre becsülték. Az USDA (2013a) első előrejelzésében (2013. május) 701,1 millió tonna globális búzatermést várt, az előző szezonénál 45,5 millió tonnával többet. Az intézmény terménypiaci kitekintése (USDA, 2014b) alapján a 2013/2014. évi szezon búzatermése előreláthatóan 712,7 millió tonna körül alakul, ami 9 százalékkal haladja meg a 2012/2013. gazdasági év kibocsátását. A terméstöbbet a nagyobb vetésterületnek (219,5 millió hektár az egy évvel korábbi 216 millió hektárral szemben), valamint a múlt szezonét

és az előző öt év átlagát egyaránt 7 százalékkal felülmúló termésátlagnak köszönhető. A legfőbb termelő országok közül a szovjet utódállamok (Oroszország, Ukrajna, Kazahsztán együttesen +41,5 százalék) és Kanada (+38 százalék) kibocsátása növekedett a legnagyobb mértékben a 2012/2013. gazdasági évihez képest. Ezzel szemben az USA-ban az előző évinél 6 százalékkal kevesebb búza termett. Az elemzők a búza globális felhasználását 705 millió tonna körül becsülik, ez 25,4 millió tonnával több az egy évvel korábbinál (USDA, 2014a). Jóllehet a zárókészletek előreláthatóan 5 százalékkal haladják meg a 2012/2013. évi szezonét, a fogyasztás növekedése miatt a készlet-felhasználás arányát kifejező mutató csak alig változott az előző gazdasági évihez képest (1. táblázat).

A Strategie grains (2014) alapján az Európai Unióban a hozamok javulása (+7 százalék) miatt 134,9 millió tonna búzát takarítottak be 2013-ban, a 2012. évinél 9,4 millió tonnával többet. Az EU legnagyobb búzatermelő országai közül Spanyolországban 44 százalékkal, Romániában 41 százalékkal, Németországban 11 százalékkal, Lengyelországban 9 százalékkal és Franciaországban 3 százalékkal nőtt a kibocsátás. Az Egyesült Királyságban (-10 százalék), Dániában (-9 százalék) és Olaszországban (-6 százalék) ugyanakkor kevesebb termény került a tárolókba, mint 2012-ben. Az IGC (2014) szerint az EU búzaexportja 26,18 millió tonna körül alakult 2013-ban, ez 54 százalékkal túl a múlt évben kiszállított volumennél. A célpiacok közül ki kell emelni az észak-afrikai (Egyiptom, Marokkó, Algéria, Líbia) és a dél-nyugat-ázsiai országokat (Irán, Jemen), amelyekbe az EU búzakivitelenek a fele irányult. Noha az átmenő készletek várhatóan 34 százalékkal 11,5 millió tonnára bővülnek a 2013/2014. gazdasági év végére, az EU készlet-felhasználási mutatója csak 2 százalékponttal emelkedik az előző szezonéhoz képest.

1. táblázat: A búza globális mérlege

| | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év |
|---------------------------------|-------------------------|-------------------------|
| | | millió tonna |
| Nyitókészlet | 198,94 | 175,92 |
| Termelés | 656,42 | 712,72 |
| Import | 144,63 | 155,03 |
| Felhasználás | 679,44 | 704,82 |
| Export | 137,39 | 162,05 |
| Zárókészlet | 175,92 | 183,81 |
| Készlet/felhasználás (százalék) | 25,89 | 26,07 |

Forrás: USDA

Kanadában 37,5 millió tonna búza termett 2013-ban, 38 százalékkal több, mint 2012-ben. A növény termőterületének 10 százalékos növekedése mellett a hozamok 25,5 százalékkal (3,59 tonna/hektárra) javultak az előző évihez viszonyítva. A minőségi paraméterek ugyanakkor kedvezőtlenek: a fehérjetartalmat átlag alattinak minősítették a szakértők. Az Amerikai Egyesült Államokban ezzel szemben az elmúlt öt év legnagyobb termésátlaga (3,17 tonna/hektár) mellett a 2012. évinél 6 százalékkal kevesebb, azaz 58 millió tonna búzát takarítottak be. Az átlagosnál nagyobb arányú kitércsázások miatt ugyanis a növény termőterülete 8 százalékkal zsugorodott 2013-ban az előző évihez képest. Az USA 33,3 millió tonna búzát értékesített a külföldön 2013-ban, 27,6 százalékkal többet, mint 2012-ben. A növekedés az ó és az új termést egyaránt érintette.

Az elemzők a szovjet utódállamok (Oroszország, Ukrajna, Kazahsztán) 2013. évi összesített búzatermését 102,7 millió tonnára teszik, ami az előző, szárazság sújtotta szezon gyenge kibocsátását 33 százalékkal haladta meg. Oroszország búzatermelése 52,1 millió tonna (+38 százalékkal), Ukrajnáé 22,3 millió tonna (+41 százalékkal), Kazahsztáné 13,9 millió tonna (+42 százalékkal) körül alakult. A térség kikötőiből 2013-ban összesen 26,8 millió tonna búzát hajóztak ki, az előző évihez viszonyítva ez 25 százalékos csökkenést jelentett.

A déli féltekén 2013 végéig még nem fejeződtek be a betakarítási munkálatok. Ausztrália középső és északi területein szokatlan hőségben zajlott az aratás, végül 27 millió tonna búza került a raktárakba 2014 elején (+20 százalékkal). Argentínában szárazság rontotta a terméskilátásokat 2013 őszén, a kibocsátás 10 millió tonna körülre prognosztizálható, szemben az előző évi – ugyancsak gyengének számító – 9,3 millió tonnával. A világ egyik vezető búzaexportőrének az elmúlt két év drasztikus termésvesztései miatt a 2010–2012. időszak 7 millió tonna feletti kiszállítása várhatóan 2 millióra csökken a folyó évi szezonban.

Kukorica

A 2013. naptári év elején aratták a déli félteke kukoricatermését. A legnagyobb termelők (Brazília, Argentína, Dél-afrikai Köztársaság) együttes kibocsátása az USDA (2013a) előzetes adatai szerint rekordnagyságúra, közel 120 millió tonnára tehető, ez az egy évvel korábbinál 12 százalékkal több. Brazíliában – ahol kétszer vetik a kukoricát – minden idők legnagyobb termését takarították be: az első és a második vetésből együttesen 81 millió tonna mag került raktárakba, ami 11 százalékkal múlta felül az előző évi rekordtermést. Argentínában a 11 százalékkal nagyobb vetésterület és a 14 százalékkal jobb hozam miatt a 2012. évihez képest 5,5 millió tonná-

val több, 26,5 millió tonna kukorica termett. Noha a Dél-afrikai Köztársaságban 3,24 millió hektárra (+3 százalékkal) növekedett a kukorica vetésterülete, a hozamok kedvezőtlenül alakultak (3,8 tonna/hektár az egy évvel korábbi 4,1 tonna/hektár helyett), így a 12,4 millió tonna kibocsátás 3 százalékkal elmaradt a 2011/2012. gazdasági évitől.

Az USDA (2014b) világgpiaci kitekintésében a kukorica globális termését 967,5 millió tonnára jelezte a 2013/2014. gazdasági évre, ami 104 millió tonnával több (+12 százalékkal) a 2012/2013. évi szezonban raktárakba került mennyiségénél. A 177 millió hektár termőterületről ugyanis előreláthatóan 5,47 tonna/hektár termésátlag mellett takaríthatják be a kukoricát a gazdák. A 2012/2013. gazdasági évihez képest számottevően nőtt a kibocsátás Romániában, Ukrajnában, Magyarországon, Oroszországban és az USA-ban. Ezzel szemben Franciaországban és Lengyelországban az előző évvel megegyező mennyiségű, míg Egyiptomban kevesebb termés került a tárolókba. Brazíliában és Argentínában várhatóan csökken a betakarított termés mennyisége 2014 elején.

A kukorica globális exportja a 2012/2013. gazdasági évit 21 százalékkal haladhatja meg a 2013/2014. évi szezonban, így 114,5 millió tonna termény található vevőre a világgpiacon (USDA, 2014a). A legnagyobb exportőrök közül az USA várhatóan megkétszerezi a kivitelét, míg Ukrajna az előző gazdasági évihez képest 45 százalékkal több tengerit értékesíthet a külföldön. A déli félteke legfőbb kukoricakiszállító a folyó gazdasági évben előreláthatóan kevesebbet exportálnak, mint a 2012/2013. évi szezonban. Argentína kivitele 14 százalékkal, Brazíliáé 20 százalékkal eshet. Jóllehet a világ kukorica-felhasználása dinamikusan nő, a szakértők mégis a készletek feltöltődésére számítanak. A készlet-felhasználás mutató akár a 17 százalékot is megközelítheti, ami az előző szezonéhoz képest 1,1 százalékpontos emelkedést jelent (2. táblázat).

Az IGC (2014) szerint az USA-ban rekord mennyiségű, 353,7 millió tonna termés került raktárakba 2013-ban, 80 millió tonnával több, mint egy évvel korábban. Az USA kukoricaexportja ellenben a szűkös ótermesű források miatt gyengén teljesített a 2013. naptári évben: a külföldön 24 millió tonna terményt értékesítettek, szemben a 2012. évi 31,4 millió tonnával.

A Strategie grains (2014) az EU 2013. évi kukoricatermését 64,4 millió tonnára becsülte, ami 12 százalékkal múlja felül a 2012. évi kibocsátást. A Közösség főbb termelői közül azon országok termése nőtt a legjobban, amelyek a legnagyobb veszteséget könyvelték el 2012-ben. Romániában 10,3 millió tonna (+84 százalékkal), Magyarországon 6,7 millió tonna (+41 százalékkal) kukoricát takarítottak be a gazdák. Ezzel szemben az EU elsőszámú termelőjénél,

2. táblázat: A kukorica globális mérlege

| | millió tonna | |
|---------------------------------|-------------------------|-------------------------|
| | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év |
| Nyitókészlet | 132,75 | 134,67 |
| Termelés | 863,42 | 967,52 |
| Import | 98,61 | 111,04 |
| Felhasználás | 861,50 | 943,72 |
| Export | 94,46 | 114,53 |
| Zárókészlet | 134,67 | 158,47 |
| Készlet/felhasználás (százalék) | 15,63 | 16,79 |

Forrás: USDA

Franciaországban a növény termőterületének 9 százalékos növekedése ellenére az egy évvel korábbinál 4 százalékkal kevesebb, azaz 15 millió tonna kukoricát szállítottak a tárolókba. Noha az EU kukoricaexportja 2013. július 1.– december 31. között megnégyszereződött (536 ezer tonnáról 2,1 millió tonnára) az előző év azonos időszakához képest, a termény importja is enyhén emelkedett. Ennek a legfőbb oka, hogy az importkukorica ára versenyképesebb volt, mint az EU belpiacán érvényes árak: az Ukrajnából származó terményt a szállítási időtől függően tonnánként 4–9 euróval lehetett olcsóbban beszerezni. A Közösség 5,3 millió tonna újtermésű kukorica importjára adott engedélyt a vizsgált időszakban, ami 4 százalékkal haladja meg a 2012. július 1. – december 31. között behozott mennyiséget.

Az USDA (2014b) adatai alapján Ukrajnában 10,5 százalékkal nagyobb területen vetettek kukoricát 2013-ban, a hozam 34 százalékkal nőtt a 2012. évihez képest, így minden eddiginél több, 31 millió tonna (+10 millió tonna) termény került a magtárakba. Kínában a 2012. évi rekordkibocsátást 6 százalékkal felülmúló, 218 millió tonna kukoricatermést realizáltak a nagyobb vetésterület és a jobb hektáronkénti termés miatt. A magas belpiaci árak hatására ugyanakkor a feldolgozóüzemek inkább a külpiacon elégitették ki az alapanyag-igényüket, így az ország behozatala előre láthatóan 85 százalékkal 5 millió tonnára emelkedik a 2013/2014. gazdasági évben.

A déli féltekén a kukorica vetését többé-kevésbé befejezték 2013 végéig. Argentínában az alacsony világpiacon árok miatt az egy évvel korábbihoz viszonyítva várhatóan 17,5 százalékkal csökken a növény betakarított területe, míg a hozamok 10 százalékkal javulhatnak. Az USDA elemzői így 24 millió tonnára becsülik az ország folyó gazdasági évi kukoricatermését, 9 százalékkal kevesebbre, mint a 2012/2013. évi szezonban volt. Brazíliában a kukorica első (nyári) vetése befejeződött 2013 decemberében, a második vetéssel (2014. január–februárban kezdődött) együtt a teljes termőterületet 14,7 millió hektárra becsülik, az előző gazdasági évinél 1 millió hektárral kisebbre.

A hozam előreláthatóan a múlt évi rekordszint (5,13 tonna/hektár) alatt marad, 4,8 tonna/hektár körül alakul, így 70 millió tonna (-14 százalék) mag kerülhet a raktárakba. Ebből az előrejelzések szerint 20 millió tonna (-20 százalék) termény jut exportra a 2013/2014. évi szezonban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon jól teleltek az őszi vetésű növény-állományok, ám a kora tavaszi belvizek miatt a kukorica egyes megyékben az optimális időnél később került elvetésre. Az időjárás kedvezően alakult július közepéig, ezért az őszi búzát ideális körülmények között takarították be 2013-ban. A július második felétől augusztus végéig tartó aszályos meleg a tavaszi vetésű növények közül leginkább a kukoricát viselte meg, jelentős terméskiesést okozva.

A KSH adatai szerint Magyarországon 1,088 millió hektárról takarították be őszi búzát 2013-ban, 18 ezer hektárral nagyobb területről, mint az előző évben. A 4,63 tonna/hektár termésátlag 23 százalékkal haladta meg a 2012. évi eredményt, így 25 százalékkal több, azaz 5 millió tonna búza került a raktárakba. Magyarországon 1 millió tonna (+7,5 százalék) árpa, 135 ezer tonna (-1,5 százalék) zab és 106 ezer tonna (+34 százalék) rozs termett 2013-ban.

A szemes kukorica terméskilátásait az előző évihez hasonlóan 2013-ban is a rendkívül forró és csapadékmentes nyári időjárás rontotta. A KSH adatai szerint 1,25 millió hektárról takarították be kukoricát, 5 százalékkal nagyobb területről, mint 2012-ben. A hozam 5,36 tonna/hektár körül alakult, ez 34 százalékkal jobb, mint az egy évvel korábbi, de 15 százalékkal elmarad a 2008–2012. évek átlagától. Ezért a 6,7 millió tonna termés – bár 41 százalékkal meghaladja a 2012-ben betakarított mennyiséget – 7 százalékkal kevesebb, mint a megfigyelt öt év átlaga.

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai alapján a termelők 2 millió tonna búzát értékesítettek a feldolgozóknak és kereskedőknek 2013-ban, 26 százalékkal többet, mint az előző évben. Az első félévben a felvásárlás mindössze 281 ezer tonnát (-13 százalék) tett ki, mert 2012-ben – a globális terménypiaci árrobbanás miatt – a termelők nagy része hamar próbált szabadulni az újtermésű árutól a keresleti piacon. Így kevés eladható forrás maradt 2013 első felére. Ugyanakkor az elmúlt évek tendenciájának megfelelően a betakarítástól kezdve megugrott az eladások volumene, miután a jó minőségű búza megfelelő kínálatot biztosított a piacon. Az étkezési búza júliusi felvásárlási volumene még 5 százalékkal elmaradt az egy évvel korábitól, azonban augusztusban már 30 százalékkal több, 526 ezer tonna termény forgott a fizikai piacon. E két hónapban az új termés közel egyötödét értékesítették a termelők. A kínálat csökkenésével az őszi hónapokban mérséklődött a búza belpiaci forgalma, de a 2012. év azonos időszakában felvásárolthoz képest több mint kétszeres mennyiségű termény cserélt gazdát.

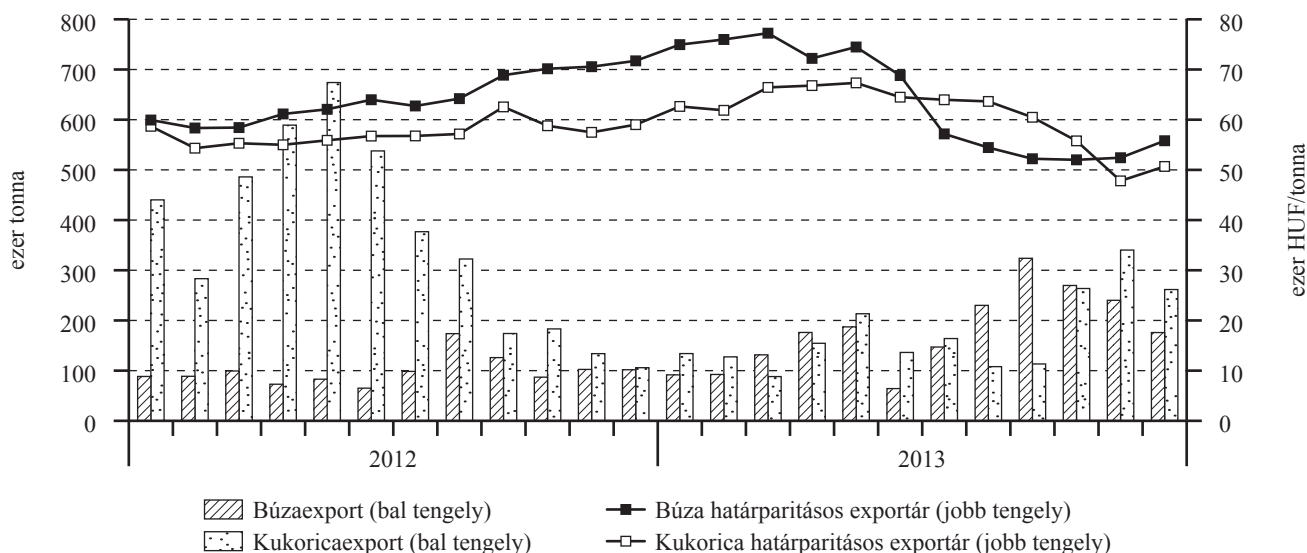
A KSH adatai szerint a takarmánykukorica felvásárlása a 2012. év drasztikus terméskiesése miatt kevesebb mint a felére esett 2013. január–szeptember között az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az ótermésű források annyira kimerültek 2013 augusztusára, hogy még a 17 ezer tonnát sem érte el az értékesített termény mennyisége. Ez 2012 augusztusához képest 43 százalékos csökkenést jelentett. A betakarítás késlekedése miatt a szeptemberi felvásárlás volumene a 2012. évi mennyiség harmadát sem tette ki. Ezzel szemben novemberben az előző év hasonló időszakához viszonyítva megkétszereződött a takar-

mánykukorica belpiaci forgalma, mintegy 620 ezer tonna terményt adtak el a gazdák. Összességében 1,8 millió tonna kukoricát értékesítettek Magyarországon 2013-ban, 2 százalékkal kevesebbet, mint 2012-ben.

Magyarország búzaexportja 79 százalékkal 2,1 millió tonnára emelkedett 2013-ban az egy évvel korábbihoz képest (2. melléklet). Az év első öt hónapjában az ótermésű búzából 60 százalékkal többet szállítottunk a külpiaconra, mint az előző év hasonló időszakában. A források júniusra elapadtak, a kivitelünk ekkor a 2012. júniusi mennyiség 89 százalékára esett. Az aratást követően az egy évvel korábbi 1,5–3-szorosára növekedett a havi búzaexport, a csúcspontot szeptemberben érte el, amikor több mint 316 ezer tonna termény hagyta el az országot. A főbb célpiacok Olaszország, Románia, Németország, Ausztria, Hollandia és Lengyelország voltak.

Magyarország 2,1 millió tonna kukoricát exportált 2013-ban, ami nem érte el az előző évi kivitel felét sem (1. ábra). A 2012. évi 60 százalékos termésvesztés miatt 2013. január–szeptember időszakban 70 százalékkal kevesebb ótermésű kukoricát értékesítettek a nemzetközi piacon. A kivitel az újtermésű kukorica betakarításakor, 2013 októberében kezdett élnkülni, ekkor az egy évvel korábbihoz képest 40 százalékkal, míg novemberben 150 százalékkal több terményt szállítottak ki az országból, együttesen 590 ezer tonnát. A 2013. évi export 35 százaléka Olaszországba, 15 százaléka Ausztriába, 14 százaléka Hollandiába és 13 százaléka Németországba irányult. A magyarországi kukoricaimport az előző évinél jobb termés miatt 18 százalékkal csökkent 2013-ban, összesen 110 ezer tonna termény érkezett az országba. A legnagyobb beszállítók Románia, Szlovákia és Szerbia voltak. Míg Ukrajnából 14 ezer tonna kukoricát importáltunk 2012-ben, addig 2013-ra ez 1,2 ezer tonnára esett.

1. ábra: A gabonafélék határparitások exportárának és kivitelének alakulása (2012–2013)



Forrás: KSH

A piaci árak tendenciája

A világ búza- és kukorica-termelése rekordnagyságúnak ígérkezett a 2013/2014. gazdasági évre, azonban a szűkös ótermésű források okozta hiánypszychózis miatt a termények világszerte alig csökkent 2013 első hat hónapjában. A fundamentumok közül elsősorban a kereslet, a készletvárokozások és az időjárás hatását érdemes kiemelni ebben az időszakban. Az újtermés megjelenése viszont a terményárak 15–25 százalékos gyengülését eredményezte az év második felében.

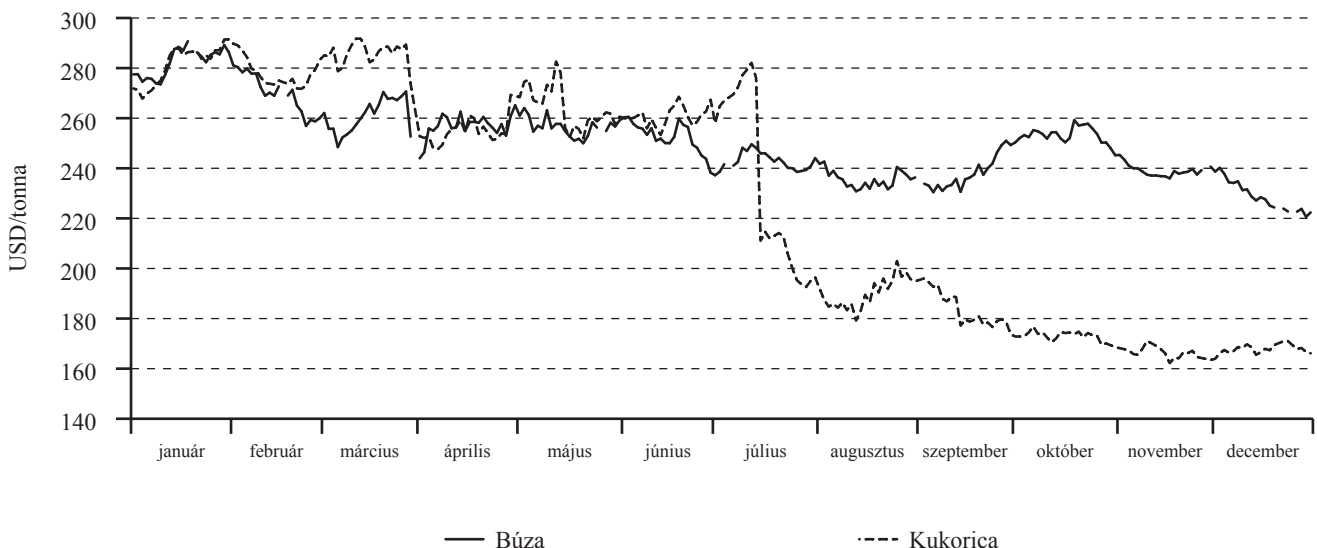
A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza és a kukorica fronthavi jegyzése kisebb eltérésekkel együtt mozgott a 245–265 USD/tonna sávban, enyhén csökkenő tendenciát követve 2013. június végéig. Az időszak átlaga mindkét termény esetében 10 százalékkal haladta meg 2012 első félévének az átlagát. A jegyzések eltérő irányt vettek 2013 júliusától. A búza legközelebbi lejáratra szóló határidős jegyzése a hat havi trendet követve szeptember közepéig 230 USD/tonnára mérséklődött, noha az újtermésű búza globális kínálata számottevően nőtt. Ennek legfőbb oka, hogy a prognózisok a globális zárókészleteket a rekordtermés ellenére is feszesnek jelezték az élelmezési és takarmánycélú felhasználás növekedése miatt. A készlet-felhasználás mutató 26 százalék körül alakul a 2013/2014. gazdasági évben, ami az előző szezónál mindössze 0,2 százalékponttal volt nagyobb. Ugyanez eredményezte a búza fronthavi jegyzésének őszi átmeneti erősödését Chicagóban. Októbertől kezdődően a búza határidős jegyzése újra ereszkedni kezdett, ami az USA-ból származó termény iránti visszafogott kereslettel magyarázható. A búza legközelebbi lejáratra vonatkozó jegy-

zése 219 USD/tonna szinten zárta az évet, az egy évvel korábbinál 22 százalékkal alacsonyabban.

A kukorica fronthavi jegyzése július első két hetében intenzíven emelkedett: a hónap közepére 280 USD/tonna fölé csúcsosodott, ugyanis az ótermény forrásai gyakorlatilag kimerültek az USA-ban. Ekkor kivezették a kukorica júliusi lejáratát Chicagóban, így már csak az új termésre lehetett ügyletet kötni. A terminváltást követően három évvel korábbi szintre, 185 USD/tonnára zuhant a kukorica legközelebbi határidőre vonatkozó jegyzése július végére. A csökkenés augusztus közepéig, egészen 180 USD/tonna szintig folytatódott. Majd az USA-ban az elhúzódó száraz és csapadékmentes időjárás augusztus második felében átmenetileg a kukorica jegyzésének az erősödését vonta maga után. A pozitív irányú tendenciának a 200 USD/tonna határ elérése után az észak-amerikai országban megkezdődő betakarítás vetett véget. A kukorica globális kínálatának növekedésével 170 USD/tonna körüli szintre csökkent a termény fronthavi jegyzése az őszi derekára, innen nagyobb elmozdulás nem történt az év végéig. A kukorica legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése a múlt évinél 40 százalékkal alacsonyabban, 167 USD/tonnán zárta 2013-at (2. ábra).

A párizsi árutőzsdére (MATIF) is begyűrűztek a világszerte hatások. A búza és a kukorica fronthavi jegyzése enyhén csökkent 2013 első hónapjaiban, a chicagói trenddel ellentétben a két termény tőzsdei jegyzése között átlagosan 8 százalékos különbség volt a búza javára. A fordulat 2013 májusában, a búza terminváltása után következett be. Ekkortól ugyanis már csak az újtermésű búzával (2013. novemberi lejárat) kereskedtek Párizsban, így a termény legközelebbi határidőre vonatkozó jegyzése egyik napról a másikra

2. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2013)



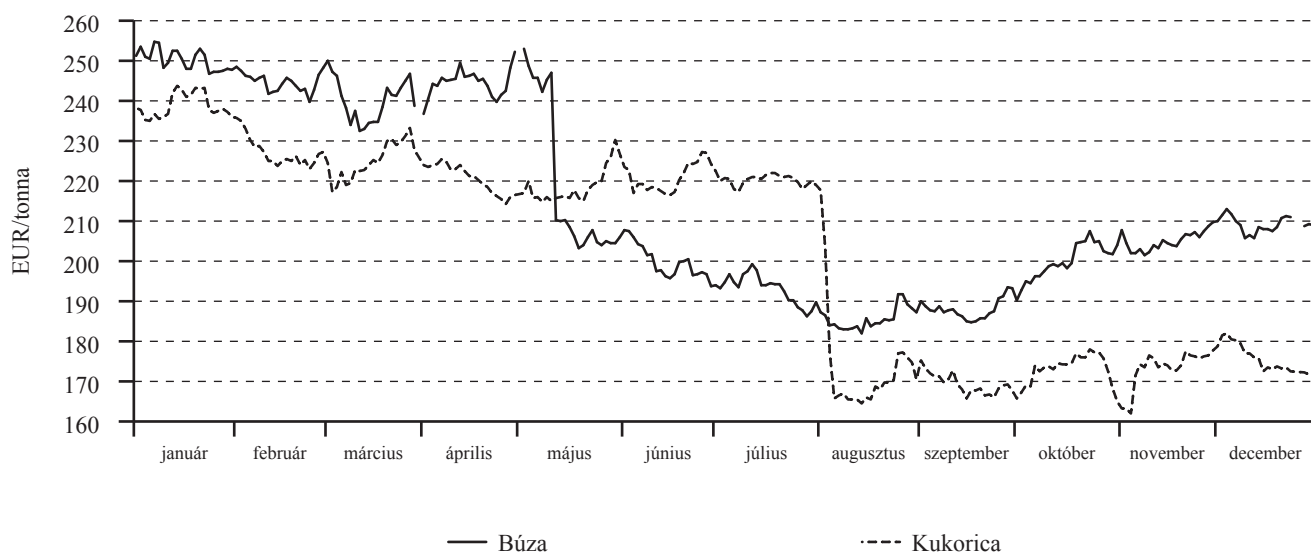
Forrás: CME Group

15 százalékkal 210 euró/tonnára – 3 százalékkal az ótermésű kukorica árszintje alá – zuhant. Eközben a kukorica fronthavi jegyzése kisebb-nagyobb kilengéssel 220 euró/tonna körül ingadozott. A két termény jegyzése közötti eltérés fokozatosan erősödött, július végén 14 százalékra nőtt: míg a kukorica jegyzése viszonylag stabil maradt, addig a búzáé augusztus közepéig 180 euró/tonna közelébe csökkent. A kukorica augusztusi lejárátváltása után a búza és a kukorica ára közötti különbség az év eleji nagyságrendre állt vissza, bár 20 százalékkal alacsonyabb szinten. Az európai búza iránti kereslet rendkívül élénk volt 2013-ban, a termény tőzsdei jegyzése december végére 210 euró/tonna körüli szintre emelkedett, ez 16 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól. Ez idő alatt a kuko-

rica fronthavi jegyzése 170–180 euró/tonna sávban hullámzott, így a két termény határidős jegyzése közötti eltérés a búza javára nőtt, a 2013. év végén meghaladta a 20 százalékot (3. ábra).

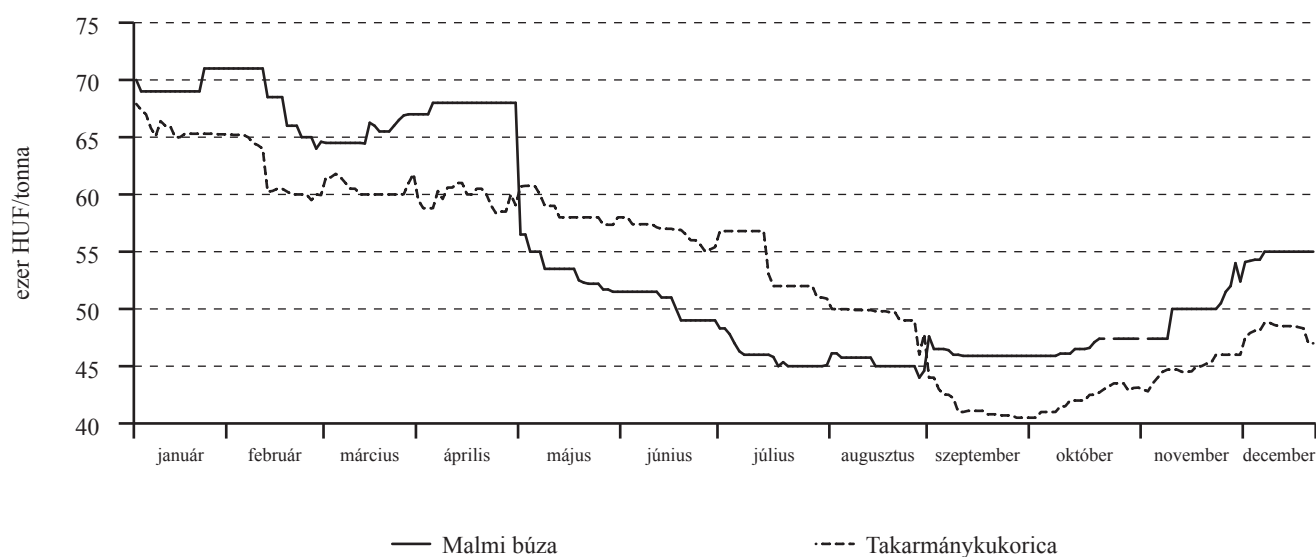
Magyarországon, a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a malmi búza és a takarmánykukorica jegyzései a párizsi tendenciát követve változtak (4. ábra). A két termény legközelebbi lejáratra szóló határidős jegyzése közötti különbség átlagosan 9,5 százalék körül alakult a búza javára 2013. január-április között. A malmi búza fronthavi jegyzése ebben az időszakban 65–70 ezer forint/tonna közötti sávban változott, míg a takarmánykukoricáé a január eleji tonnánkénti 65 ezer forint feletti szintről 60 ezer forint körülire süllyedt. Május elejétől már csak az

3. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2013)



Forrás: Euronext

4. ábra: A búza és a takarmánykukorica fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2013)



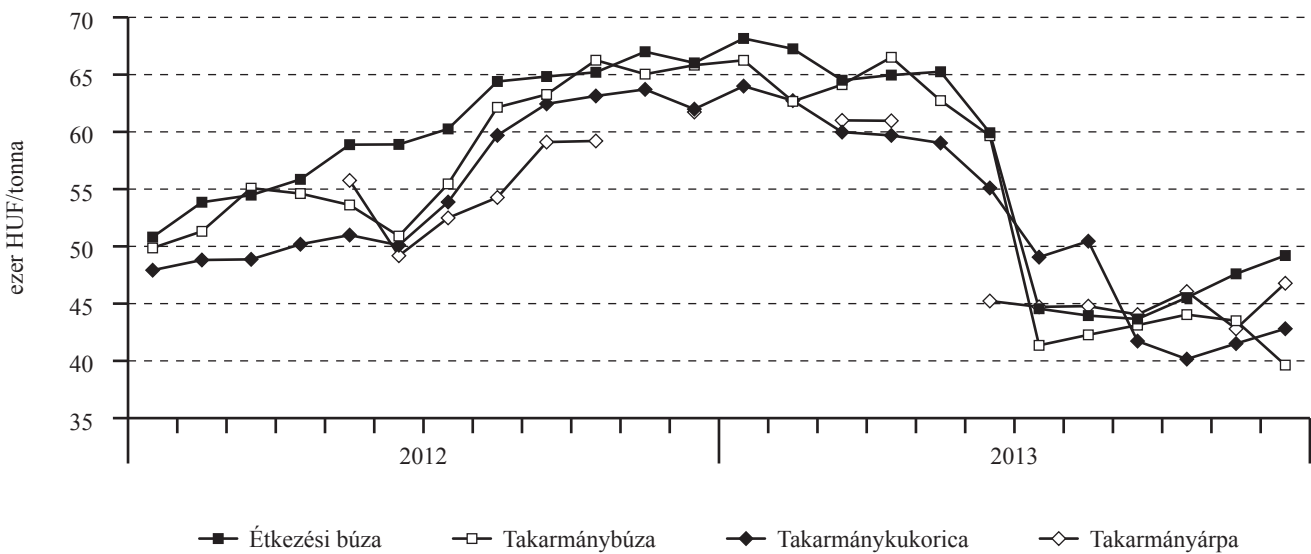
Forrás: BÉT

újtermésű búzára lehetett ügyletet kötni a BÉT-en, így a terminváltáskor a kenyérgabona legközelebbi szállítási határidőre vonatkozó jegyzése csaknem 20 százalékkal zuhant, és 7 százalékkal a takarmánykukorica jegyzése alá került. A malmi búza jegyzése a betakarítás végére 45 ezer forint/tonnára süllyedt, és augusztus végéig ezen a szinten maradt. A takarmánykukorica fronthavi jegyzése a szeptember eleji lejáratváltásig a malmi búzával hasonló ütemben csökkent, de annál átlagosan 11 százalékkal magasabb tartományban mozgott. Szeptembertől már csak az újtermésű takarmánykukoricával kereskedtek a BÉT-en, a hónap kezdetén a termés határidős jegyzése a közelgő

betakarítás nyomására 40 ezer forint/tonnára esett. Ugyanebben az időszakban a malmi búza jegyzése a párizsi trendnek megfelelően enyhén emelkedett, így a fronthavi jegyzése 10 százaléknál nagyobb mértékben múlta felül a takarmánykukoricáét. Október elejétől mindkét termés jegyzése erősödött, a malmi búza 55 ezer forint/tonna, a takarmánykukorica 47 ezer forint/tonna szinten zárta az esztendőt.

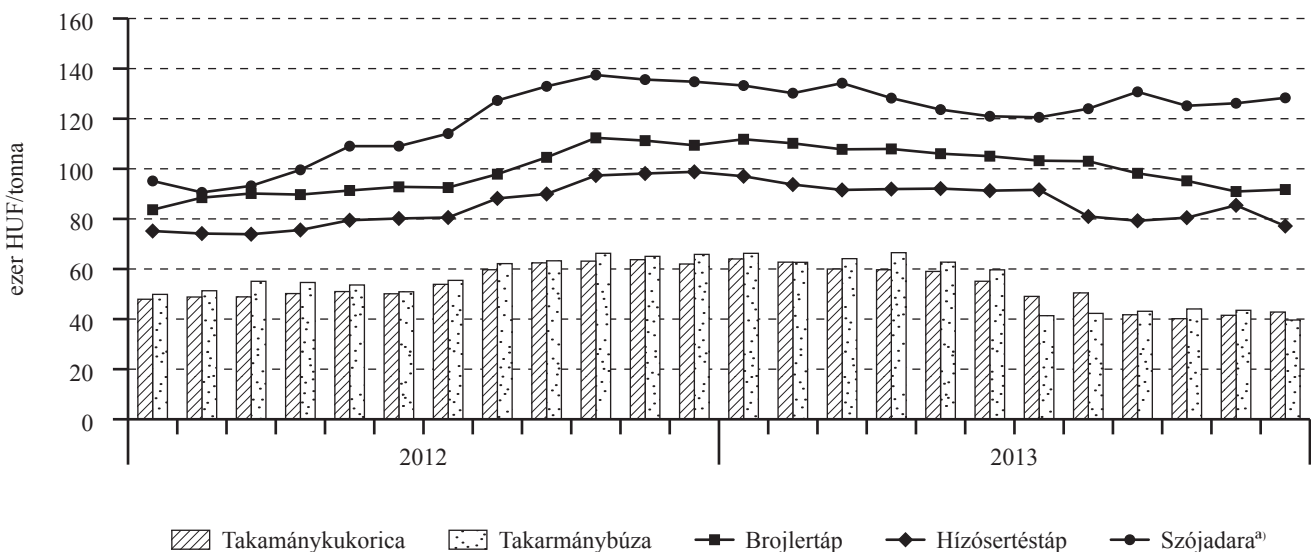
Az étkezési búza magyarországi termelői ára 20 százalékkal, a takarmánybúzáé 24 százalékkal, a takarmánykukoricáé 17 százalékkal maradt el 2013-ban az előző évitől (3. melléklet). Az étkezési búza termelői ára az újtermés megjelenésével meredeken esett, 2013

5. ábra: A gabonafélék termelői ára (2012–2013)



Forrás: AKI PÁIR

6. ábra: A gabonafélék termelői, a szójadara import- és a brojler-, illetve a hizósertéstáp feldolgozói értékesítési ára (2012–2013)



^{a)} Határparitásos importár.
Forrás: AKI PÁIR, KSH

szeptemberében érte el a mélypontját (44 ezer forint/tonna), majd a párizsi trendet követve, 49 ezer forintra visszakorrigált decemberre. A takarmánykukorica termelői ára 40 ezer forint/tonnára csökkent októberre, a betakarítás befejezését követően azonban mérsékelten emelkedett. Decemberben tonnánként 43 ezer forintért lehetett beszerezni a terményt a fizikai piacon (5. ábra).

A takarmánykeverékek ára az alapanyagok árának változását követve mérséklődött 2013-ban. A brojlertáp értékesítési ára novemberben volt a legalacsonyabb (91 ezer forint/tonna), az előző év azonos hónapjának átlagárához képest 18 százalékkal csökkent (6. ábra). A hízósertéstáp értékesítési ára 2013. január–szeptember között 18 százalékkal 79 ezer forint/tonnára eresz-

kedett, majd novemberben 85 ezer forintra korrigált vissza. A hízósertéstáp értékesítési ára decemberben érte el a legalacsonyabb szintjét, tonnánként 77 ezer forintot.

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára 2013-ban 0–5 százalékkal maradt el az egy évvel korábbi átlagártól (3. melléklet). A malomipar a búza árának mérséklődését júliustól kezdte érvényesíteni a lisztek értékesítési árában, amelyek – átlagosan 23 százalékkal csökkenve – novemberben érték el a mélypontjukat. A finomliszt fogyasztói ára ezzel szemben 2013 februárjától kezdődően megszakítás nélkül csökkent, bár a termék éves átlagára 1 százalékkal felülmúlta a 2012. évit (25. melléklet).

Olajnövény

Világ- és európai piaci tendenciák

Az Oil World (2014) a tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repcemag, szezám, pálmamag, kopra, lenmag, ricinusmag) globális termését rekordszintűre, 492 millió tonnára becsüli a 2013/2014. gazdasági évre, ami 6 százalékkal múlta felül az előző szezon kibocsátását (3. táblázat). A növekedés a vetésterület terjeszkedésével és a magasabb termésátlagokkal magyarázható. A tíz legfontosabb olajmag termőterülete a dél-amerikai országok, India, a szovjet utódállamok (Oroszország, Ukrajna, Kazahsztán) és az EU területbővülése miatt az előző szezonéhoz képest 2 százalékkal 270,1 millió hektárra emelkedhet a 2013/2014. gazdasági évre. Az átlagos hozam várhatóan 3 százalékkal 1,82 tonna/hektárra javul.

A tíz legfőbb olajmagból az előző gazdasági évinél 4 százalékkal több, 403 millió tonna kerülhet a világ olajútóiba a 2013/2014. évi szezonban. A növényolajgyártás fellendült 2013 szeptemberében és tovább élénkült október–december között, amikor globális szinten 103,4 millió tonna magot dolgoztak fel. Ez az előző év azonos időszakához képest 5 százalékos növekedést jelent. A tíz fő olajmag 2013/2014. gazdasági évi globális átmenő készletei várhatóan 15 millió tonnával haladják meg az egy évvel korábbit, így 89 millió tonna termény maradhat raktáron a szezon végén. Az elemzők elsősorban a szójabab, a napraforgómag és a repcemag készleteinek a gyarapodására számítanak. A nemzetközi kereskedelemben jutó tíz legfontosabb olajmag mennyisége 132 millió tonnára emelkedhet a 2013/2014. gazdasági évben (+14 millió tonna).

A növényi olajok globális előállítását 162,2 millió tonnára prognosztizálják a 2013/2014. gazdasági évre vonatkozóan, ami 5 százalékos növekedést jelent az

előző szezonéhoz képest. A világ olajfelhasználása várhatóan 6,1 millió tonnával 161,2 millió tonnára emelkedik ugyanebben az összehasonlításban. A legnagyobb mennyiség az utóbbi évekhez hasonlóan a pálma- (58,3 millió tonna), a szója- (44,1 millió tonna), a repce- (25,4 millió tonna) és a napraforgóolajból (15,6 millió) készül.

Szójabab

Az Oil World (2014) a világ szójababtermelését 279,7 millió tonnára jelzi a 2013/2014. gazdasági évre, 13,8 millió tonnával többre, mint az előző szezonban volt. Az északi félteke termelését 126,8 millió tonna (+5 százalék), a déliét 152,8 millió tonna (+6 százalék) körül várják. Úgy tűnik, a legfőbb szójatermelő országok kivétel nélkül növelni tudják a kibocsátásukat az előző gazdasági évihez viszonyítva: az USA 8 százalékkal, Brazília 4 százalékkal és Argentína 21 százalékkal. A dél-amerikai országok 2013 tavaszán (2012/2013. gazdasági év) együttesen rekordtermést takaríthattak be: Braziliában 81,5 millió (+20 százalék a 2011/2012. évi szezonhoz képest), Argentínában 48 millió (+21 százalék) és Paraguayban 8,2 millió tonna (+103 százalék) szójabab került a tárolókba. Az előzetes adatok szerint az USA-ban 89,5 millió tonna (+8 százalék) szójabab termett 2013-ban, vagyis a termény globális kínálata elegendő volt ahhoz, hogy a piaci egyensúly visszaálljon a 2012. évi termésdeficit után.

A szójabab globális nyitókészlete a 2012/2013. gazdasági évit 11,7 százalékkal haladta meg, ezért a kínálat akár rekordnagyságúra, 341 millió tonnára (+20 millió) növekedhet a folyó szezonban. Az olajútókben feldolgozott termény mennyisége várhatóan 8,5 millió tonnával, az egyéb felhasználásra kerülő 1 millió tonnával növekszik, így a szójabab globá-

3. táblázat: A tíz legfőbb olajmag globális mérlege

| | millió tonna | |
|---------------------------------|-------------------------|-------------------------|
| | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év |
| Nyitókészlet | 67,86 | 73,59 |
| Termelés | 464,93 | 491,69 |
| Import | 118,86 | 132,77 |
| Forrás | 532,79 | 565,28 |
| Felhasználás | 459,20 | 476,36 |
| Export | 119,79 | 132,48 |
| Zárókészlet | 73,59 | 88,92 |
| Készlet/felhasználás (százalék) | 16,03 | 18,67 |

Forrás: Oil World

4. táblázat: A szójabab és a szójadara globális mérlege

millió tonna

| | Szójabab | | Szójadara | |
|---------------------------------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|
| | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év |
| Nyitókészlet | 55,04 | 61,50 | 7,34 | 6,73 |
| Termelés | 265,88 | 279,68 | 177,84 | 184,81 |
| Import | 98,10 | 110,88 | 58,07 | 60,30 |
| Forrás | 320,92 | 341,18 | 185,18 | 191,54 |
| Felhasználás | 259,42 | 268,98 | 178,26 | 184,30 |
| Export | 99,10 | 110,53 | 58,26 | 60,33 |
| Zárókészlet | 61,50 | 72,20 | 6,73 | 7,20 |
| Készlet/felhasználás (százalék) | 23,70 | 26,84 | 3,63 | 3,90 |

Forrás: Oil World

lis zárókészlete 2014. augusztus végén az egy évvel korábbinál 11 millió tonnával lehet több, azaz 72 millió tonna termény maradhat a tárolókban. A kínálat bővülése miatt a globális szójababexport 110,5 millió tonnára emelkedhet a 2013/2014. gazdasági évben, ez csaknem 11 millió tonnával haladná meg az előző szezont. A globális készlet/felhasználás arány az egy évvel korábbihoz képest akár 3 százalékponttal növekedhet, várhatóan 27 százalék körül alakul (4. táblázat).

Kína szójababtól való függősége a kereslet élénkülésével tovább nőhet. Az ország szójabab-felhasználása – elsősorban a húsfogyasztás növekedésével összefüggő állatállomány-bővülés miatt – az elmúlt tíz évben több mint a kétszeresére emelkedett (79,5 millió tonna a folyó évi szezomban). Az élénk kereslet 2013-ban 12 millió tonna kibocsátással párosult, ami 600 ezer tonnával maradt el az előző évitől. Így az ázsiai ország jelentős mennyiségű importra szorul, amely a 2013/2014. gazdasági évben meghaladhatja a 70 millió tonnát (az előző időszakban 60 millió tonna volt). Az Európai Unió szójababimportja 13 millió tonna körül alakul a 2013/2014. évi szezomban, csakúgy mint az elmúlt években. A Közösségben a szójabab feldolgozását az előző évekhez hasonlóan 13 millió tonnára becsülik a folyó gazdasági évre.

A világ szójadara-előállítását 184,8 millió tonna körül (+4 százalék) valószínűsítik a 2013/2014. évi szezomban. A daraexport a kínálat növekedése miatt a 2013. október–november közötti időszakban 14,7 millió tonnára emelkedett, ez csaknem 1 millió tonnával volt több, mint az egy évvel korábbi. A szójaolaj előállítását 43,6 millió tonnára (+4 százalék), a felhasználását 43,4 millió tonnára (+3 százalék) valószínűsítik, míg a külpiacokon előreláthatóan 9,9 millió tonnát (+3 százalék) értékesítenek a folyó gazdasági évben. A szójaolajkészletek világszinten várhatóan 3 százalékkal 4,2 millió tonnára növekednek.

Napraforgómag

Jóllehet a napraforgómag globális termőterülete alig változott az előző szezonnéhez képest, minden idők legnagyobb kibocsátására van kilátás a 2013/2014. gazdasági évben. Az Oil World (2014) a világ napraforgómag-termelését 41,7 millió tonnára jelezte, ami 18 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Ez a rendkívül kedvező időjárási feltételek miatt kiváló, a 2012/2013. gazdasági évit 16 százalékkal felülmúló terméshozamokkal (1,63 tonna/hektár) magyarázható. A becslések szerint a felhasználás 41 millió tonnára (+16 százalék), a zárókészletek 3 millió tonnára (+35 százalék), a külkereskedelemben jutó mennyiség 2 millió tonnára (+32 százalék) nőhet. A globális napraforgóolaj-előállítás 15,6 millió tonna körül alakul a vizsgált időszakban, amihez 15,2 millió tonna olaj felhasználása párosul (5. táblázat). A legnagyobb olajexportőrök Ukrajna, Oroszország és Törökország lehetnek. Az importőrök között első helyen India állhat, majd az EU, Egyiptom és Törökország következik a sorban.

A 2013/2014. évi szezomban piacvezetőnek tekinthető Ukrajnában az előző évinél 32 százalékkal több, azaz 11 millió tonna, míg a második legnagyobb termelőnél, Oroszországban 10 millió tonna (+21 százalék) napraforgómagot takarítottak be 2013-ban. Az előrejelzések szerint Oroszország napraforgóolaj-előállítása 4 millió tonnára (+18 százalék), Ukrajnánál 4,5 millió tonnára (+25 százalék) növekszik a vizsgált időszakban. Ukrajna a napraforgóolaj legnagyobb részét (3,9 millió tonna) külpiacokon értékesíti, ugyanakkor Oroszországban 2,3 millió tonnát a belső piacon használnak fel.

Argentínában, a déli félteke legnagyobb napraforgómag-termelő országában a csapadék hiánya és a forróság miatt 1987 óta nem volt ilyen gyenge a kibocsátás: a szakértők az ország napraforgómag-termelését 2,3 millió tonnára becsülik, 1,4 millió tonnával kevesebbre a 2011/2012. gazdasági év igen magas termésérérdmé-

5. táblázat: A napraforgómag és a napraforgóolaj globális mérlege

millió tonna

| | Napraforgómag | | Napraforgóolaj | |
|---------------------------------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|
| | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év |
| Nyitókészlet | 2,42 | 2,21 | 1,87 | 1,62 |
| Termelés | 35,23 | 41,73 | 13,45 | 15,63 |
| Import | 1,49 | 2,05 | 6,31 | 7,51 |
| Forrás | 37,65 | 43,94 | 15,32 | 17,25 |
| Felhasználás | 35,44 | 40,95 | 13,85 | 15,16 |
| Export | 1,55 | 2,04 | 6,16 | 7,64 |
| Zárókészlet | 2,21 | 2,99 | 1,62 | 1,96 |
| Készlet/felhasználás (százalék) | 6,24 | 7,30 | 11,70 | 12,93 |

Forrás: Oil World

nyénél. Argentínában a napraforgómag feldolgozása a korlátozott kínálat miatt 2,8 millió tonnáról 2,2 millió tonnára csökkenhet a 2013/2014. évi szezonban, így a napraforgóolaj-előállítás várhatóan még az 1 millió tonnát (-18 százalék) sem éri el.

A Coceral (2013) adatai szerint az EU-ban a vetésterület 5 százalékos növekedése mellett a napraforgó terméshozama 25 százalékkal javult 2013-ban az előző évihez képest. Ennek eredményeként bő 9 millió tonna napraforgómag termelt, 2 millió tonnával több, mint egy évvel korábban. A legfőbb termelő országok Románia (2 millió tonna), Bulgária (1,9 millió tonna), Franciaország (1,7 millió tonna) és Magyarország (1,5 millió tonna) voltak. Az Oil World (2014) szerint a Közösség napraforgómagfeldolgozása 1,1 millió tonnával múlhatja felül a 2012/2013. évi szezonét, így 7,2 millió tonna mag kerülhet a sajtolóüzemekbe a 2013/2014. évi szezonban. Az EU magexportja 63 százalékkal emelkedhet, ezért 850 ezer tonna termény hagyhatja el a Közösség kikötőit a vizsgált időszakban.

Repcemag

A repcemag globális termelését 69,8 millió tonna körül valószínűsítik a 2013/2014. gazdasági évre, ami csaknem 10 százalékos növekedést jelentene az előző szezon rekord nagyságú kibocsátásához képest. A világ vezető repcetermelői közül az Európai Unióban a 2012. évinél 7 százalékkal több, 21 millió tonna magot takarítottak be, míg Kanadában 18 millió tonna (+29 százalék) termést valószínűsítene, minden idők legnagyobb mennyiségét. Ezzel szemben az elemzők Kínában 11,8 millió tonna (-6 százalék) és Ausztráliában 4 millió tonna (-8 százalék) kibocsátást becsültek. Az olajütőkbe globális szinten 62,6 millió tonna repcemag kerülhet a 2013/2014. évi szezonban, az előző gazdasági évinél 1,2 millió tonnával több. A legnagyobb növekedés Indiában, a szovjet utódállamokban (Oroszország, Ukrajna, Kazahsztán), Kanadában és az EU-ban várható. A világ repceolaj-termelése az elmúlt három évben enyhén növekedett, a folyó gazdasági évben előreláthatóan 25,5 millió tonna körül alakul.

6. táblázat: A repcemag és a repceolaj globális mérlege

millió tonna

| | Repcemag | | Repceolaj | |
|---------------------------------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|
| | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év | 2012/2013. gazdasági év | 2013/2014. gazdasági év |
| Nyitókészlet | 5,75 | 5,02 | 2,86 | 3,68 |
| Termelés | 63,68 | 69,82 | 24,99 | 25,47 |
| Import | 13,28 | 13,82 | 4,16 | 4,15 |
| Forrás | 69,43 | 74,84 | 27,85 | 29,15 |
| Felhasználás | 64,41 | 65,78 | 24,23 | 25,30 |
| Export | 13,20 | 13,88 | 4,11 | 4,19 |
| Zárókészlet | 5,02 | 9,06 | 3,68 | 3,81 |
| Készlet/felhasználás (százalék) | 7,63 | 13,77 | 15,19 | 15,06 |

Forrás: Oil World

Az EU-ban ugyanakkor valamelyest mérséklődik az előállítás a 2013/2014. gazdasági évben, ezért a biodizelüzemek a megnövekedett alapanyagigényeiket a külföldi piacokról egészíthetik ki.

A repcemag globális exportja előreláthatóan 14 millió tonna körül alakul a 2013/2014. gazdasági évben, ez 680 ezer tonnával több, mint az előző szezonban. A világ vezető canola exportőre, Kanada – bár rekord mennyiségű termést takarított be – a szállítási nehézségek miatt 3,5 millió tonna canolamagot exportált 2013. augusztus–december között. Ez 3 százalékkal kevesebb 2012 azonos időszakához viszonyítva. Az ország folyó gazdasági évi kivitele várhatóan 8 millió tonna körül alakul, 15 százalékkal meghaladja a 2012/2013. évi szezonét. A feldolgozóüzemekbe kerülő canola mennyisége minden eddiginél több, 7,3 millió tonna lehet Kanadában, csakúgy mint az ország év végi átmenő készlete, amely megötszöröződhet. Ausztrália kivitele 3,1 millió tonnára csökkenhet az előző évi 3,5 millió tonnáról, míg Ukrajnából rekordnagyságú, 2 millió tonna mag kiszállítására számítanak. Az Európai Unió a világ egyik meghatározó repcemag-beszállítója, becslések szerint a 2013/2014. gazdasági évben 3,4 millió tonnát meghaladó repcemagot importál. A behozatal jelentős részét Ukrajnából, Ausztráliából és Kanadából várják.

A Strategie Grains (2013) adatai szerint az EU legnagyobb repcetermesztő országai közül Franciaországban 10 százalékkal kisebb területen vetettek repcét és a hozam is 30 százalékkal elmaradt 2013-ban az előző évitől. Ezért összesen 4,3 millió tonna termést takarítottak be, 30 százalékkal kevesebbet, mint 2012-ben. Németországban ugyanakkor 12 százalékkal nagyobb területen, az egy évvel korábbanál 7 százalékkal jobb termésátlagot (3,95 tonna/hektár) realizáltak a gazdák, így 5,8 millió tonna mag került raktárakba. Ez 1 millió tonnával több (+21 százalék), mint 2012-ben volt. Az Egyesült Királyságban 22 százalékkal romlott a hozam (3 tonna/hektár), és a kibocsátás 2,2 millió tonnára (-16 százalék) csökkent. Az EU-ban a repcemag felhasználása 30,3 millió tonna (+2 százalék), a zárókészlete 1,4 millió tonna körül várható a 2013/2014. évi szezonban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon az olajnövények termesztése szempontjából az előző évinél kedvezőbb volt az időjárás 2013-ban, ami a terméseredményekben is megmutatkozott.

A napraforgó vetése a szokatlanul csapadékos tavaszi időjárás és az árvizek miatt lassabban haladt a meg-

szokottnál. A dunai áradások elhanyagolható nagyságú mezőgazdasági területet érintettek, és a nyári szárazság sem okozott akkora károkat a napraforgó esetében, mint a kukoricánál. Noha a napraforgómag betakarított területe 3 százalékkal elmaradt a 2012. évitől, minden idők legnagyobb termése került a tárolókba. A KSH adatai szerint a 2,48 tonna/hektár átlaghozam 16 százalékkal múlta felül a 2012. évit és 8 százalékkal az elmúlt öt év átlagát. Összesen 1,47 millió tonna mag termett, a 2012. évinél 153 ezer tonnával több (+12 százalék).

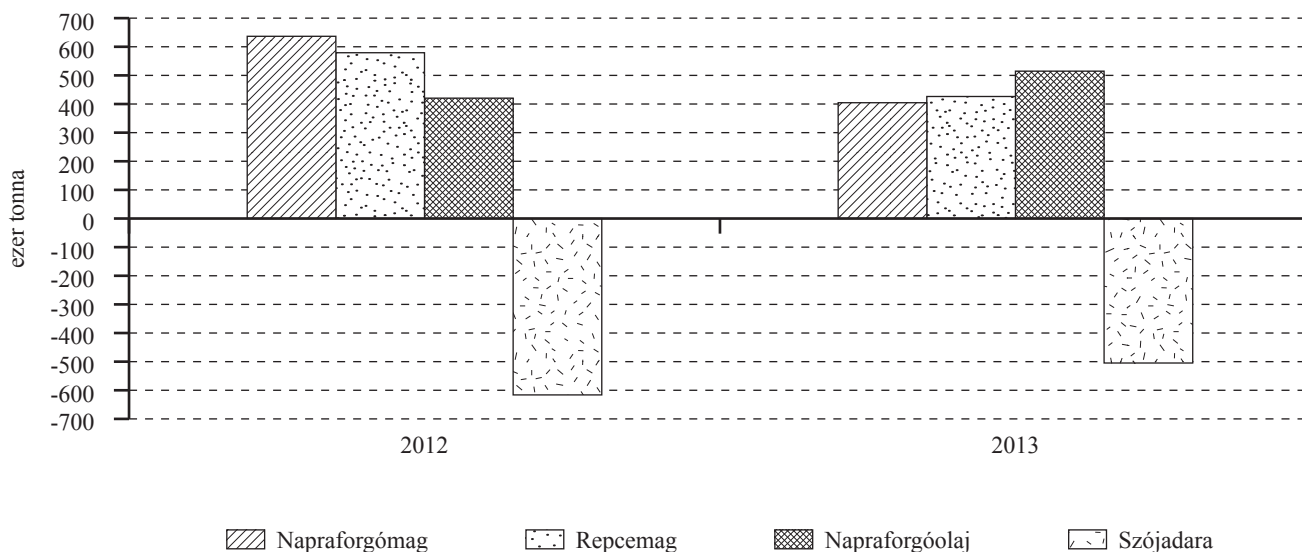
Aszályos körülmények között zajlott az őszi káposztarepce vetése 2012-ben, ezért az előirányozottnál kisebb területen került a mag a földbe. Ugyanakkor az enyhe tél és a csapadékos tavasz következtében jól fejlődött az állomány, így végül az egy évvel korábbanál 22 százalékkal nagyobb területről, 202 ezer hektárról takarították be a repcét 2013-ban. A repcemag hozama 3 százalékkal múlta felül a 2012. évit, ezért az összes termés mennyisége elérte az 524 ezer tonnát. Ez csaknem 110 ezer tonnával több (+26 százalék), mint 2012-ben volt.

A KSH adatai szerint Magyarországon 43 ezer hektár (+5 százalék) területen termeltek szóját 2013-ban, a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) előzetes adatai alapján az átlaghozam 2,1 tonna/hektár körül alakult, ami a 2012. évinél 24 százalékkal jobb eredmény. A betakarított szójabab mennyisége meghaladta a 85 ezer tonnát, ami 25 százalékkal több az előző évinél. A 2013-ban kezdeményezett fehérjeprogram és a Duna-menti régiók együttműködésének (Donau-Soja program) célja a szójatermesztés felfuttatása Európában. Ennek eredményeként várhatóan Magyarországon is tovább növekszik a szójatermő területek nagysága és a kibocsátás, hiszen az ország szójatermelési potenciálja messze nincs kihasználva. Szakemberek szerint akár 120–150 ezer hektárra növelhető a vetésterület, amelyről évente legalább 300–350 ezer tonna szójababot lehetne betakarítani, ami a hazai szójadara-szükséglet harmadát-felét fedezné.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint bár a 2012. évinél több napraforgómag termelt Magyarországon, a termelők 22 százalékkal kevesebb, 585 ezer tonna terményt értékesítettek a hazai feldolgozóknak és kereskedőknek 2013-ban. Ennek legfőbb oka, hogy az év eleji 130 ezer forint/tonna feletti szintről őszre 90 ezer forint/tonnára süllyedt a napraforgómag termelői ára, vagyis a gazdák kivártak az eladással. A vetési munkálatok késlekedése miatt tolódott a növény betakarítása is 2013-ban, így a felvásárlás az elmúlt évektől eltérően egy hónappal később, októberben csúcson fordult. Ekkor a 2012. októberi volumen közel kétszerese, 290 ezer

7. ábra: Egyes olajnövények és származékaik külkereskedelme (2012–2013)



Forrás: KSH

tonna termény forgott a belföldi piacokon. A napraforgómag élénk kereskedelme novemberben és decemberben is folytatódott, 2012 azonos hónapjaihoz képest háromszoros mennyiség cserélt gazdát.

Magyarország napraforgómag-exportja az előző évihez viszonyítva 36 százalékkal 405 ezer tonnára csökkent 2013-ban (7. ábra). A legtöbb napraforgómagot Németországba, Hollandiába, és Szlovákiába szállítottuk. Az export visszaesésével párhuzamosan az importunk több mint két és félszeresére növekedett (261 ezer tonna), főleg Romániából érkezett napraforgómag az országba. A napraforgóolaj kivitele 22 százalékkal nőtt, legfőbb célországaink Hollandia, Németország és Szlovákia voltak.

A repcemag felvásárolt mennyisége 248 ezer tonna volt 2013-ban, szemben az egy évvel korábbi 131 ezer tonnával, ami a 2012. évinél nagyobb kínálattal magyarázható. A külpiacon 426 ezer tonna terményt értékesítettünk, 26 százalékkal kevesebbet, mint 2012-ben. A legtöbb magot Németországba és Ausztriába szállítottuk.

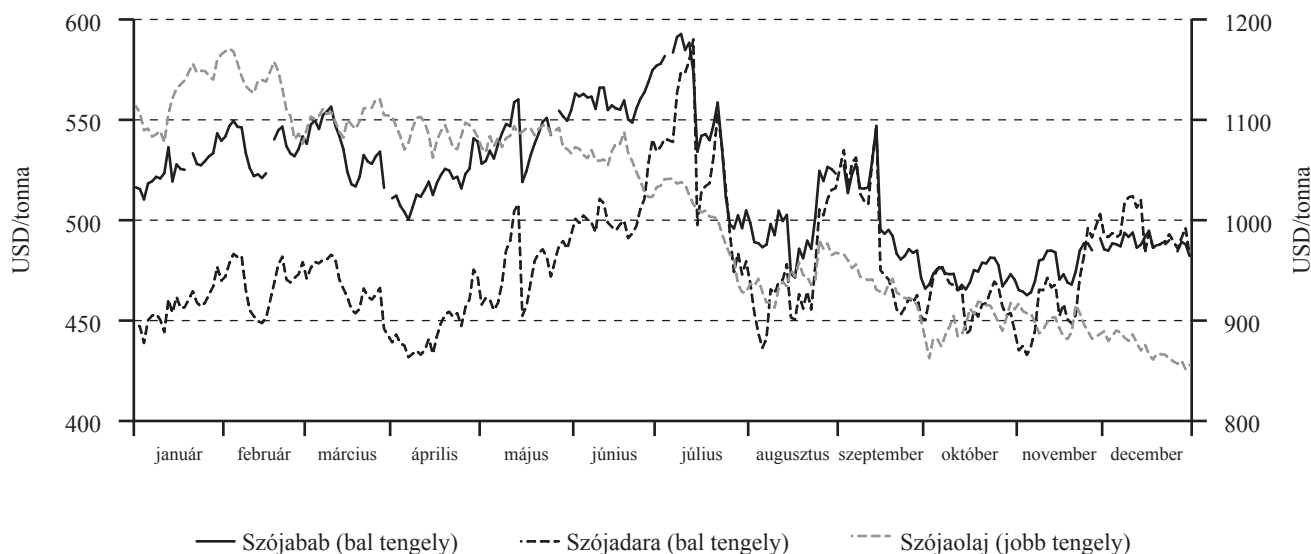
Magyarország az előző évihez viszonyítva 18 százalékkal kevesebb, 505 ezer tonna szójadarat importált 2013-ban (4. melléklet). A termék elsősorban Brazíliából és Argentínából érkezett Szlovénia, Hollandia és Németország tengeri kikötőin keresztül. Az élénk belpiaci kereslet miatt a behozott szójabab mennyisége megháromszorozódott, összesen 90 ezer tonna terményt vásároltunk harmadik országból, a harmadát Ukrajnából.

A piaci árak tendenciája

Az árutőzsdéken az olajmagvak és származékainak jegyzése – a gabonához hasonlóan – a rekord szintű globális kibocsátás miatt számottevően csökkent 2013-ban.

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab fronthavi jegyzése rendkívül volatilis volt 2013-ban, ugyanakkor 8 százalékkal elmaradt 2013. december végén az egy évvel korábbtól. A termény legközelebbi határidőre vonatkozó jegyzése az év első három hónapjában 500–550 USD/tonna közötti sávban hullámozott, majd április–július között csaknem 20 százalékkal nőtt, július elején 600 USD/tonna szint közelébe tört. A chicagói jegyzésekre ugyanis az USA rendkívül gyorsan apadó ótermésű forrásai miatti aggodalom nagyobb hatást gyakorolt, mint a Dél-Amerikában 2013 tavaszán betakarított rekord nagyságú termés. A július 15-ei terminváltás (júliusi szállítási határidőről augusztusra) után a szójabab legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése 470 USD/tonna közelébe süllyedt augusztus közepére. Ennek oka, hogy az előrejelzések globálisan és az USA-ban is minden idők legnagyobb szójabab-kibocsátását prognosztizálták. A hónap második felében ugyanakkor száraz, meleg időjárás rontotta a növény hozamkilátásait az USA-ban, ami a jegyzések átmeneti emelkedését okozta Chicagóban. A szójabab fronthavi jegyzése 550 USD/tonna közelébe erősödött szeptember közepére, aminek az észak-amerikai országban megkezdődő betakarítás vetett véget. A bővülő világpiaci kínálat és a kedvezően alakuló dél-amerikai termés kilátások 470 USD/tonna körül stabilizálták a termény határidős jegyzését ősszel. Az év végére azonban az élénkülő kereslet (elsősorban Kína részéről) és az USA továbbra is igen

8. ábra: A szójabab, a szójadara és a szójaolaj fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2013)



Forrás: CME Group

szükségre prognosztizált készletei miatt a jegyzés 490 USD/tonnára növekedett.

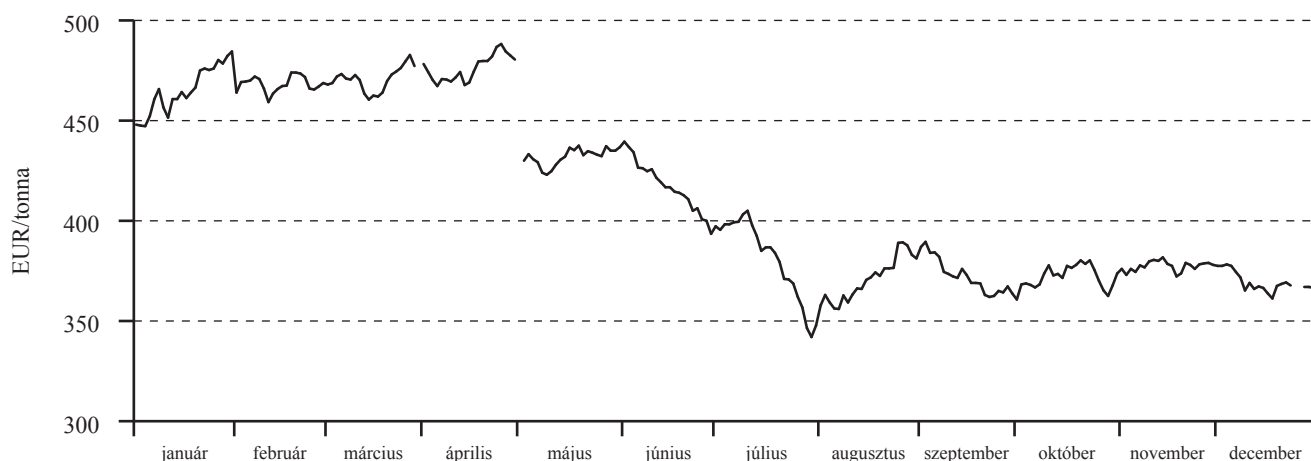
A szójadara tőzsdei jegyzése követte az alapanyag jegyzésének a változását, az árszínvonala az év második felében elérte, időnként meghaladta a szójababét, ami a jelentős külpiazi forgalommal magyarázható (8. ábra).

A chicagói árutőzsdén a szójaolaj fronthavi jegyzése 856 USD/tonnán zárta a 2013. évet, ami 20 százalékkal alacsonyabb az előző évi 1084 USD/tonnánál. A tőzsdei jegyzés csökkenése a kereslet lanyhulásával indokolható, mivel a pálmaolaj és a napraforgóolaj világpiaci ára versenyképesebb volt 2013-ban, mint a szójaolajé (8. ábra).

A párizsi árutőzsdén (MATIF) a repcemag jegyzése eltérően alakult 2013 első és második felében. Az ótermésű (2012/2013. gazdasági évben betakarított) repcemag legközelebbi lejáratra vonatkozó határidős

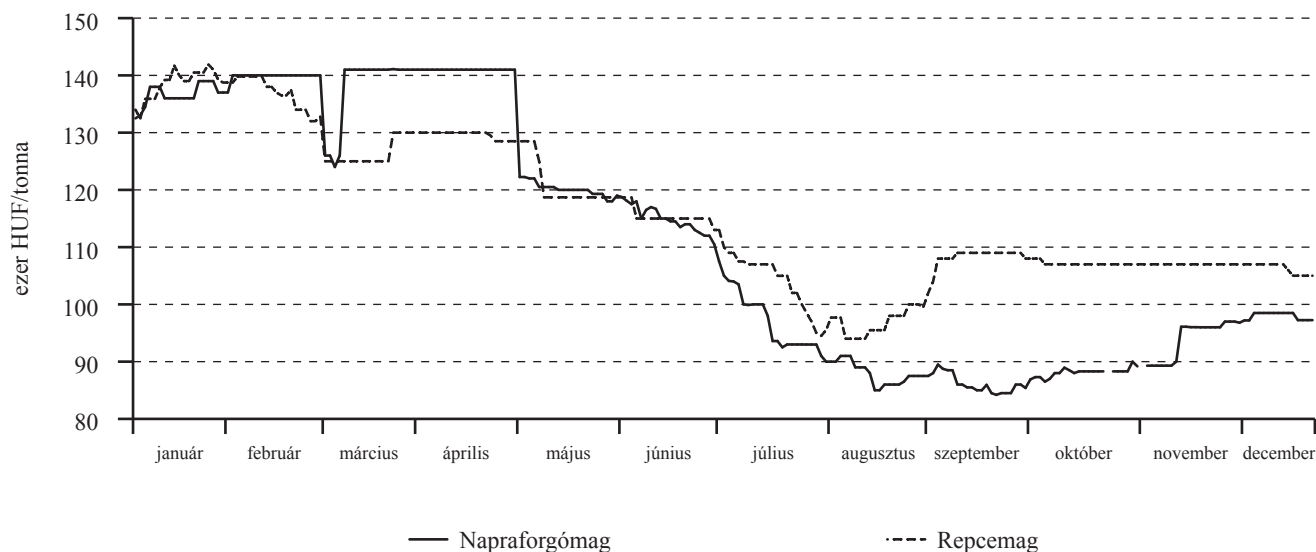
jegyzése 450–480 euró/tonna sávban hullámzott, a kínálat csökkenésével enyhe emelkedést mutatva 2013. április végéig. Május elejétől azonban a legkorábbi leköthető szállítási határidő augusztusra módosult Párizsban, és a bőnek ígérkező újtermés miatt a repcemag jegyzése 350 euró/tonna alá csökkent július végére. Jóllehet rekord szintű globális repcetermést prognosztizáltak a 2013/2014. gazdasági évre, a termés legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a szójabab árváltozásának hatására 400 euró/tonna közelébe emelkedett augusztusban. Ezt követően a repcemag jegyzése a 360–380 euró/tonna sávban mozgott december végéig. A termés világpiaci árát pozitívan befolyásolta ebben az időszakban a szójabab és a pálmaolaj árának az alakulása, az olajütők élénk kereslete, valamint az EU bioüzemanyagokkal kapcsolatos intézkedései. A negatív korrekciót a jó globális termelési kilátások okozták (9. ábra).

9. ábra: A repcemag fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2013)



Forrás: Euronext

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2013)



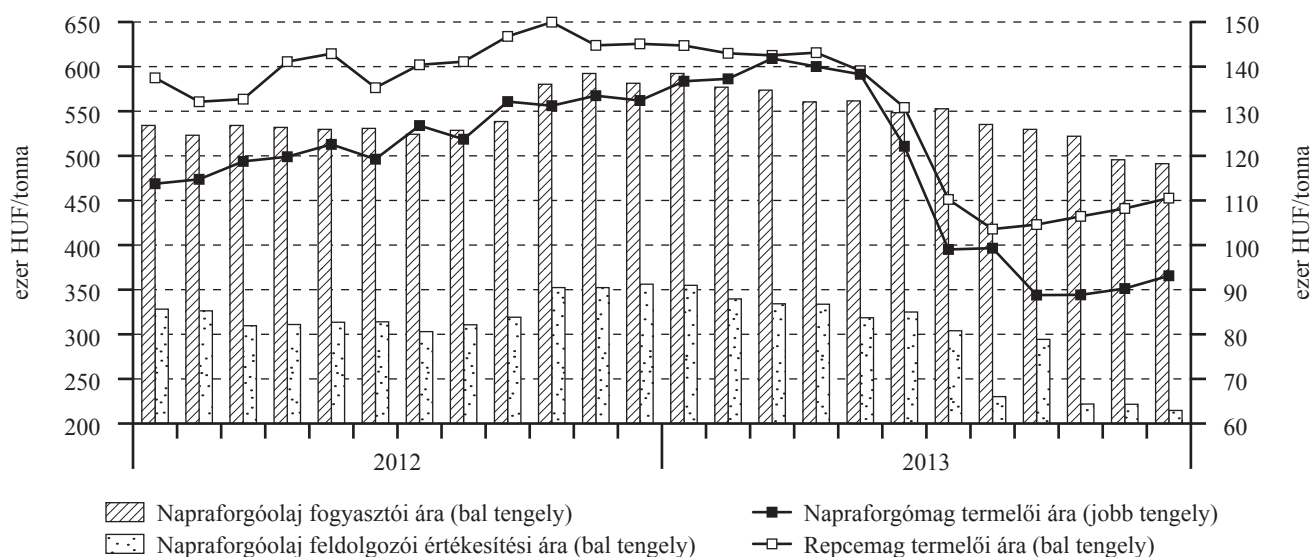
Forrás: BÉT

A BÉT áruipiaci szekciójában a repcemag fronthavi jegyzése a párizsi tendenciát követve változott 2013-ban. A kedvező téli időjárás miatt jó állapotban telett át a repce, ezért a termés legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése csökkent januárban és februárban. Később a tavaszi fagyok és az átlagosnál csapadékosabb időjárás rontották a növény terméskilátásait, így a jegyzés enyhén visszakorrigált áprilisban. Májustól a repcemag tőzsdei jegyzése intenzíven esett, a legalacsonyabb szintjét augusztus elején érte el, ekkor tonnánként 94 ezer forintért lehetett a terményre ügyletet kötni (szeptemberi szállításra). A csökkenés mértéke április–augusztus között csaknem 30 százalék volt. Augusztus közepétől, a párizsi trendnek megfelelően

a repcemag fronthavi jegyzése 110 ezer forint közelébe emelkedett tonnánként és e szint körül stabilizálódott az év végéig.

A BÉT-en a napraforgómag fronthavi jegyzése – a nemzetközi tendenciát követve – az év eleji 140 ezer forint/tonna szintről 85 ezer forint/tonnára süllyedt szeptemberre (-40 százalék). A termés betakarításának megkezdése ugyanakkor nem járt további árcsökkenéssel, habár minden idők legnagyobb termése került a tárolókba. A piacaink számára meghatározó fekete-tengeri régióban ugyanis a kedvezőtlen időjárás miatt romlottak a napraforgó terméskilátásai és késlekedett az aratás. A kialakult hiánypszychózis hatására a termés piaci ára emelkedett a régióban, ami Magyar-

11. ábra: A napraforgó- és repcemag termelői, a finomított napraforgóolaj feldolgozói értékesítési és fogyasztói ára (2012–2013)



Forrás: KSH, AKI PÁIR

országra is begyűrzött. Ezért a napraforgómag legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése 97 ezer forint/tonnára növekedett 2013. december végére, ami az egy évvel korábbinál 28 százalékkal volt alacsonyabb (10. ábra).

Az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag termelői ára 24 százalékkal 97 ezer forint/tonnára csökkent 2013-ban az előző évihez képest. A repce-mag ára 112 ezer forint/tonna volt, ami 20 százalékos esést jelentett 2012-höz viszonyítva (11. ábra). A napraforgódara értékesítési ára nem követte az alapanyag árának a változását. Az élénk belföldi keres-

let (a szójadara helyettesítője) miatt a termék a 2012. évihez képest 36 százalékkal drágult, tonnánként 64 ezer forintért kínálták a feldolgozóüzemek 2013-ban. A nyers napraforgóolaj értékesítési ára csaknem 30 százalékkal 206 ezer forint/tonnára esett, míg a finomított terméké 6 százalékkal 308 ezer forint/tonnára mérséklődött a vizsgált időszakban (5. melléklet). A napraforgóolaj fogyasztói ára az évi eleji 592 forint/kg-ról októberre 17 százalékkal gyengült (11. ábra). A termék éves átlagára azonban 545 forint/kg volt 2013-ban, ami megegyezett az előző évvel (25. melléklet).

Cukor

Világ- és európai piaci tendenciák

A cukor globális termelése 176 millió tonna volt a 2012/2013. gazdasági évben (október–szeptember), ez 2,4 százalékos növekedést jelent a 2011/2012. gazdasági évihez képest. A globális kibocsátás továbbra is meghaladta a világ cukorfogyasztását. A cukorfogyasztás évről-évre emelkedik, a 2012/2013. évi szezonban elérte a 164,6 millió tonnát, ami az elmúlt szezon mennyiségét 3,6 százalékkal múlta felül. A világ cukorexportja 56,5 millió tonna volt a 2012/2013. évi szezonban, szemben az előző gazdasági év 55,7 millió tonna mennyiségével (USDA, 2013b).

Az USDA (2013b) előrejelzése szerint a globális cukortermelés 174,8 millió tonnára csökken a 2013/2014. gazdasági évben. A világ cukorfogyasztását 168,5 millió tonnára becsülik a folyó gazdasági évre, ami 3,8 millió tonna növekedést jelent az előző szezonéhoz viszonyítva. Az elemzők a 2013/2014. gazdasági év globális zárókészletét 43,1 millió tonnára prognosztizálják, ez 7,1 millió tonnával magasabb, mint az előző szezoné. A folyó gazdasági év végére 43,4 millió tonna körül várható a cukor zárókészlete.

A különböző műhelyek elemzői a cukortöbbletet (a termelés és a fogyasztás különbsége) 2 és 4,4 millió tonna közé teszik a folyó gazdasági évben (EC, 2014a): a londoni székhelyű *Czarnikow* tanácsadó cég 2,1 millió tonna, a Nemzetközi Cukorszervezet (*ISO*) 4,2 millió tonna, a *Kingsman* tanácsadó cég, valamint az *F.O. Licht* egyaránt 4,4 millió tonna.

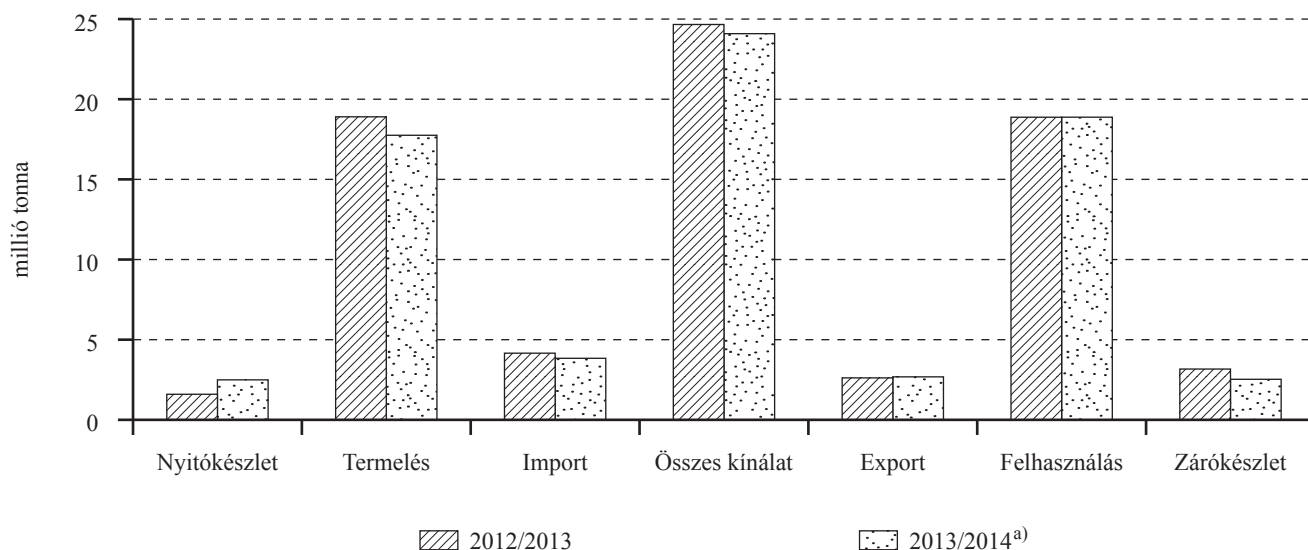
Brazília cukornádtermelése a 2013/2014. gazdasági évben előreláthatóan 640 millió tonna körül alakul, ez 3 százalékkal több a 2012/2013. évi szezon mennyiségénél (ABARES, 2014). A cukor és az etanol világpiaci árának emelkedése a cukornáddal beültetett területek növekedését okozza. A cukornád termelésének bővülése miatt az ország cukortermelése elérheti a 41,3 millió tonnát a 2013/2014. gazdasági évben.

Az ABARES (2014) szerint India cukorkibocsátása a 2013/2014. gazdasági évben 27,7 millió tonnára emelkedhet a 2012/2013. évi szezonban előállított 25 millió tonnához képest, mivel nőtt a cukornádtüvelvények területe és az előző évinél több csapadék elősegíti a növények fejlődését. A cukormalmok a 2013. október 1. és 2014. február 15. közötti időszakban 14,4 millió tonna cukrot állítottak elő, ami 13 százalékkal kevesebb az egy évvel korábban termelt mennyiségnél. A termelők és a feldolgozók közötti árviata miatt a cukornád betakarítása csaknem egy hónapot késett.

A FAS-USDA (2013) alapján Thaiföld cukortermelését 900 ezer tonnával többre, 10,9 millió tonnára becsülik a folyó gazdasági évre, ami a cukornáddal beültetett területek növekedésével és a hozamok javulásával magyarázható. Az export várhatóan 8,7 millió tonnára emelkedik az ázsiai országok (főleg Indonézia és Kambodzsa) élénkülő kereslete miatt. Indonézia cukortermelése 2013-ban 2,54 millió tonnára csökkent a 2012. évi 2,59 millió tonnáról (Agranet.com, 2014).

Az EU cukorkvótája a 2012/2013. gazdasági évben 13,336 millió tonna volt, azonban Horvátország csatlakozásával a 2013/2014. évi kvóta 13,529 millió ton-

12. ábra: Az EU cukor- és izoglükózmérlege



^{a)} Előrejelzés.

Forrás: Európai Bizottság

nára nő. Az Európai Unió cukortermelése a prognózisok szerint 7 százalékkal 16 millió tonnára csökken a 2013/2014. évi szezonban, ami az elmúlt öt év legalacsonyabb mennyisége lenne, mivel 3 százalékkal zsugorodott a cukorrépa termőterülete és a termésátlag is mérséklődött. Az EC (2014b) szerint az EU-ban a cukorrépa termésátlaga 68,80 tonna/hektár volt 2013-ban, szemben az előző évi 69,59 tonna/hektárral.

Az EU cukorimportja meghaladta a 4 millió tonnát a 2012/2013. évi szezonban, a folyó gazdasági évben előreláthatóan 3,8 millió tonna cukrot vásárolnak a nemzetközi piacról. Az előző évi szezonban jelzett 2,6 millió tonna cukorexport a folyó, 2013/2014. gazdasági évben is változatlan marad (12. ábra).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 840 ezer tonna cukorrépat takarítottak be 2012 őszén, ennek egy részéből a kaposvári cukorgyárban 115 648 tonna cukrot állítottak elő, ami biztosította a 2012/2013. gazdasági évben a cukorkvóta (105 ezer tonna) teljes kihasználását. A cukorrépa átlagos cukorfoka 2012-ben 15,96 százalék volt, szemben a 2011. évi 17,12 százalékkal.

A KSH adatai szerint csaknem 18 ezer hektáron vetettek cukorrépat 2013-ban. A vetésterület Fejér, Veszprém, Tolna, Csongrád és Békés megyékben nőtt a tervezetthez képest. A terület 64 százaléka a Dunántúlon helyezkedett el, mivel Kaposváron található az egyetlen cukorgyár. Somogy megyében csak 5 százalékkal csökkent a vetésterület 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A KSH adatai szerint 879 ezer tonna cukorrépat takarítottak be 2013-ban, ami közel azonos volt a 2012. évi mennyiséggel. A termésátlag 49,9 tonna/hektár volt, szemben a 2012. évi hektáronkénti 44,1 tonnával.

A Magyar Cukor Zrt. a 2013. szeptember 12. és 2014. január 6. közötti feldolgozási időnyben a kedvező őszi időjárásnak köszönhetően 830 ezer tonna cukorrépából 115 ezer tonna cukrot állított elő, a cukorfok átlagosan 16,34 százalék volt.

Bel- és külpiaci értékesítés

A cukorrépa és származékai (cukor, izoglükóz és melasz) exportjának értéke 21 százalékkal, az importé 35 százalékkal csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (6. melléklet). A cukorrépa kivitele a másfélszeresére nőtt, a teljes mennyiséget Horvátországba szállítottuk. A magyarországi cukorfogyasztás meghaladja a 300 ezer tonnát, amit a belpiacon érté-

kesíthető kvóta mennyisége nem fedez, ezért importra szorulunk. Magyarország 31 százalékkal kevesebb cukrot importált 2013-ban, mint az előző évben.

A nemzetközi piacon értékesített cukor mennyisége 34 százalékkal csökkent 2013-ban 2012-höz képest. Az export csaknem 27 százaléka Szlovákiába, 16 százaléka Csehországba és 12,5 százaléka Lengyelországba irányult. Jelentősen bővült a cukor kivitele Németországba és Horvátországba.

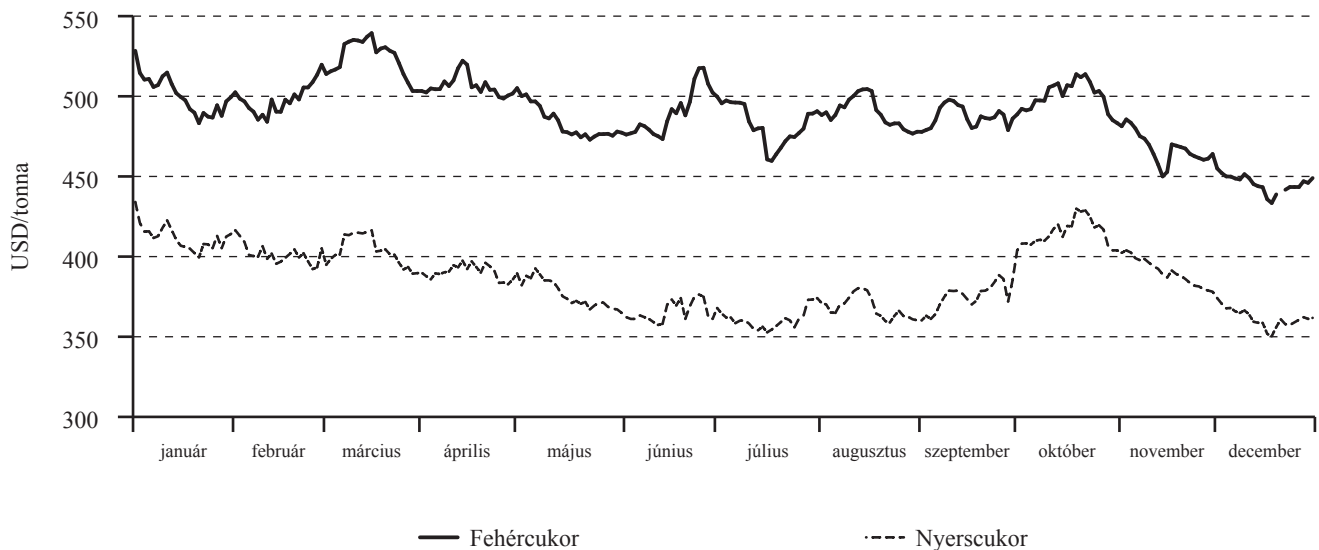
A piaci árak tendenciája

A New York-i árutőzsdén a nyerscukor határidős jegyzése 29 hónap után 2013 januárjában érte el a legalacsonyabb szintet. A nyerscukor határidős jegyzései emelkedni kezdtek 2013. február végén, mivel a kikötői munkások sztrájkoltak Brazília Santos kikötőjében, és az ország más városaiban is, ami nehezítette a szállítást: a londoni árutőzsdén a fehércukor márciusi határidőre szóló jegyzése 509 USD/tonna, a New York-i árutőzsdén a nyerscukoré 392 USD/tonna körül alakult. Az árutőzsdéken még emelkedett a cukor határidős jegyzése március elején, majd a hónap közepétől csökkenni kezdett. A fehércukor legközelebbi határidőre szóló jegyzése 505 USD/tonna volt április végén, a hónap elejéhez viszonyítva 2 százalékkal mérséklődött. A nyerscukor májusi határidőre szóló jegyzése 382–397 USD/tonna között ingadozott áprilisban.

Brazília közép-déli régiójában a cukorkibocsátás növekedését prognosztizálták, ezért 2013. május végére a cukor világpiaci ára a 34 hónappal korábbi szintre süllyedt. A londoni árutőzsdén a fehércukor októberi határidős jegyzése 4,9 százalékkal 470 USD/tonnára csökkent május végére a hónap eleji árakhoz képest. A New York-i árutőzsdén a nyerscukor jegyzései 4,6 százalékkal 373 USD/tonnára csökkentek ugyanerre a határidőre a május elejéhez viszonyítva. A cukor világpiaci ára 2013 nyarán stabilizálódott, mivel Brazília közép-déli régiójában a cukornád feldolgozása a júniusi heves esőzések után július elején felgyorsult a nagyjából száraz időjárásnak köszönhetően.

A londoni és a New York-i árutőzsdén egyaránt csökkent a cukor határidős jegyzése 2013 augusztusában. A londoni árutőzsdén a fehércukor legközelebbi határidőre szóló jegyzése 483 USD/tonna volt augusztus végén, a New York-i árutőzsdén a nyerscukor októberi határidőre szóló jegyzése 358–380 USD/tonna között ingadozott augusztusban. Az ISO a cukorárak további mérséklődését vetítette előre, azonban a cukor világpiaci ára 2013 szeptemberében növekedésnek indult. A londoni árutőzsdén 513 USD/tonna volt a fehércukor jegyzése október közepén, ami 6,7 százalékos emelkedést jelentett egy hónap alatt. A nyerscu-

13. ábra: A fehércukor és a nyerscukor front havi jegyzése a londoni és New York-i árutőzsdéken (2013)



Forrás: LIFFE, ICE

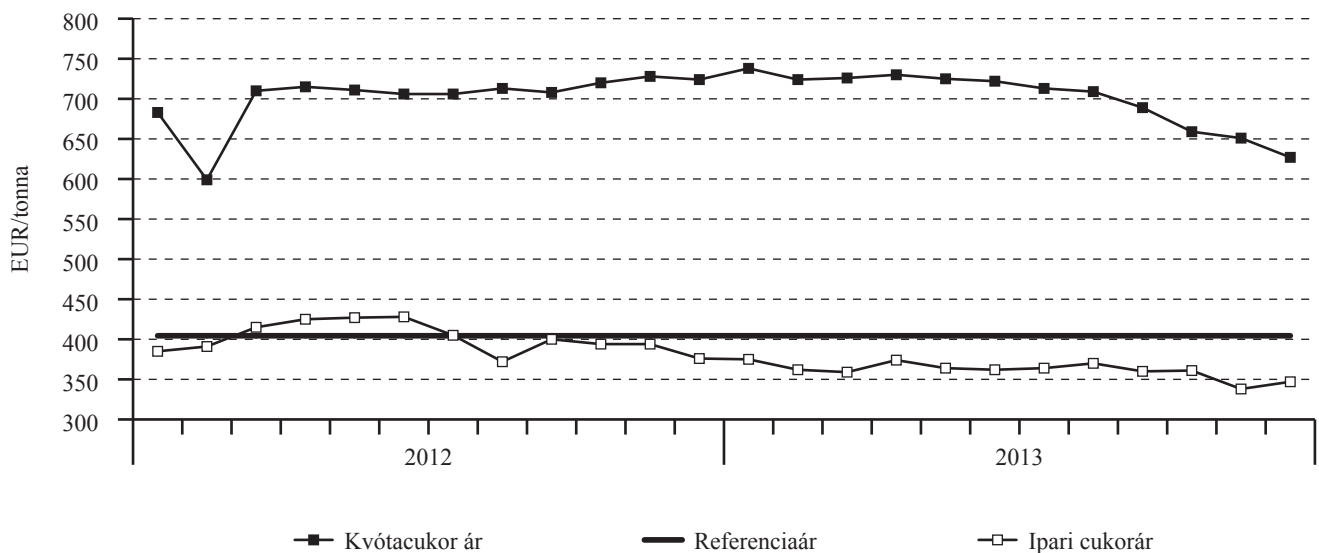
kor 2014. márciusi határidőre szóló jegyzése 12 százalékkal 430 USD/tonnára erősödött október közepén (13. ábra). A cukorárak növekedését az okozta, hogy Brazília legnagyobb kikötőjében, Santosban pusztító tűzvészben több mint 300 ezer tonna cukor semmisült meg, valamint raktárépületek és rakodó-berendezések is megrongálódtak, ami gátolta a kiszállítást. A fehér- és a nyerscukor fronthavi jegyzései 2013. október második felétől csökkentek annak hírére, hogy a világ nagy cukortermelő országaiban várhatóan növekszik a cukor kibocsátása.

A cukor uniós referenciaára 2009 októbere óta 404,4 euró/tonna. Az uniós kvótacukor ára 2013 első félévében magasabb szintet ért el, mint az előző év hasonló időszakában, ugyanakkor az év második felé-

ben elmaradt az egy évvel korábbitól. Az ipari cukor ára 2013-ban, egész évben alacsonyabb volt, mint 2012-ben (14. ábra). A kvótacukor ára 2013-ban átlagosan 700 euró/tonna körül alakult. Az uniós kvótacukor és az ipari cukor ára egyaránt csökkent az év második félévében.

A cukorrépa 16 százalékos digesszióra vonatkozó minimálára minden tagállamban egységesen 26,29 euró/tonna. Magyarországon 16,34 százalék volt a 2013-ban betakarított répatermés cukortartalma. A minimáláron felül fizetett árról a cukorgyár és a Cukorrépa Termesztők Országos Szövetségnek képviselői közösen állapodtak meg. A prémiumok változtak 2013-ban az előző évihez képest, így a 16 százalékos cukortartalmú répa után összesen 10,77 eurót fizettek

14. ábra: Az ipari- és a kvótacukor uniós ára (2012–2013)



Forrás: Európai Bizottság

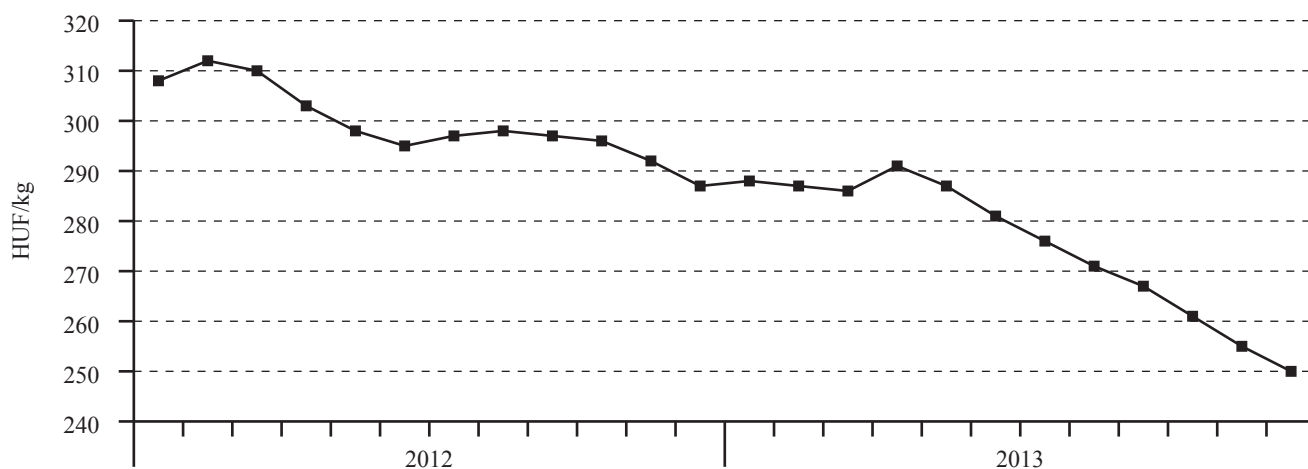
tonnánként. A Magyar Cukor Zrt. termékértékesítési szerződése alapján nemzeti támogatás nélkül (nemzeti támogatás 2012-ben volt adható utoljára) átlagosan 36,14 euró/tonna körüli összeget kapnak a termelők a 2013-ban termelt kvótarépa után.

A VM nemzeti költségvetésből 600 millió forint támogatást nyújt a termelőknek a magyarországi cukorkvótához szükséges cukorrépa megtermelése érdekében. A támogatás mértéke a 2014/2015. gazdasági évre (a 2014. évben termesztett répara) vonatkozóan a kvótacukor előállításához szükséges 16 százalékos cukortartalomra átszámított, leszerző-

dött cukorrépa-tonnánként 3 eurónak megfelelő forintösszeg. A támogatás igénybevételehez igazolni szükséges a 2014/2015. gazdasági évre – akár saját jogán, integrátoron vagy termelői csoporton keresztül vagy egyéb jogcímen – a szállítási jog és szállítási szerződés meglétét.

Magyarországon folytatódott a kristálycukor fogyasztói árának csökkenése 2013-ban. A kristálycukor kilogrammonkénti ára 2013 áprilisában megközelítette a 300 forintot, majd folyamatosan mérséklődött és 2013 decemberére 13 százalékkal volt alacsonyabb, mint az előző év azonos hónapjában (15. ábra).

15. ábra: A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon (2012–2013)



Forrás: KSH

Sertéshús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2013c) adatai szerint a sertéshús globális termelése 107,5 millió tonna volt 2013-ban, ami 1,8 százalékkal több az egy évvel korábbi mennyiségnél. A világtermelés felét adó Kína kibocsátása 2,8 százalékkal emelkedett, és elérte az 53,8 millió tonnát. Az állami anyakocartartás-támogatás arra ösztönözte a sertéstartókat, hogy a növekvő alapanyag-költségek és a vártnál lassabban élénkülő kereslet ellenére ne csökkentsék az állományait. Az USA-ban 10,5 millió tonna sertéshúst termeltek 2013-ban. Brazília sertéshústermelése 1,2 százalékkal nőtt (3,37 millió tonnára) a sertéshús iránti élénk bel- és külpiazi kereslet miatt. A sertéstartási kedvre pozitív hatást gyakorolt a takarmányárak csökkenése is. Oroszország sertéshústermelése 5,5 százalékkal 2,19 millió tonnára emelkedett 2013-ban. Az állami sertéstámogatási program által biztosított támogatások és az alacsonyabb takarmányozási költségek növelték a befektetések arányát a sertéstartó gazdaságokban, illetve a sertéshús-feldolgozó szektorban is. Az EC (2013a) szerint a Közösség sertéshústermelése 22,4 millió tonna körül alakult 2013-ban, nem változott számottevően a 2012-ben előállított mennyiséghez viszonyítva. Dél-Koreában jelentős mértékben nőtt (+18,5 százalékkal 1,21 millió tonnára) a sertéshús-kibocsátás 2013-ban. Kanada (1,8 millió tonna) és Japán (1,3 millió tonna) sertéshústermelése nem változott jelentősen 2013-ban az egy évvel korábbihoz képest.

A globális sertéshúsimport 1,6 százalékkal, az export 2,7 százalékkal mérséklődött 2013-ban az előző évihez viszonyítva. A korábbi évekhez hasonlóan 2013-ban is az USA, az EU, Kanada és Brazília voltak a legnagyobb sertéshúsexportőrök. A termelés stagnálása és az erős belpiazi kereslet miatt az USA 6 százalékkal kevesebb sertéshúst (2,29 millió tonna) értékesített a nemzetközi piacon. Az EU sertéshúskivitele 2,5 százalékkal 2,21 millió tonnára emelkedett 2013-ban az előző évihez képest. Brazíliában a sertéshús belső fogyasztásának növekedése 9,2 százalékkal redukálta a világpiacon eladott sertéshús mennyiségét. Brazília legnagyobb exportpiacai Ukrajna, Oroszország és Hongkong voltak.

Dél-Koreában és Oroszországban a sertéshústermelés növekedése a sertéshúsimport mérséklődését eredményezte. Dél-Koreába 20 százalékkal, Oroszországba csaknem 16 százalékkal kevesebb sertéshús érkezett 2013-ban. Ugyanakkor Mexikó (+11,2 százalék), az

USA (+6,8 százalék) és Kína (+2,7 százalék) több sertéshúst vásárolt a nemzetközi piacról. A legnagyobb sertéshúsimportőr, Japán behozatala 1,5 százalékkal csökkent 2013-ban 2012-höz viszonyítva.

Az USDA (2013c) szerint a világ sertéshústermelése várhatóan 108,9 millió tonna körül alakul 2014-ben. Kína sertéshús-kibocsátása 1,6 százalékkal emelkedhet a takarmány árának csökkenése és a belső fogyasztás bővülése miatt. Az USA-ban előreláthatóan nő a vágások száma és a vágott testek súlya, ezért a sertéshústermelés 2,6 százalékkal lehet több 2014-ben 2013-hoz képest. Dél-Koreában a sertéshús-előállítás 4 százalékos mérséklődését okozhatja a tenyészállomány fogyása. Brazília sertéshústermelésének 2 százalékos növekedését prognosztizálják 2014-ben az előző évihez képest. Az Európai Bizottság a Közösségben a termelés 0,6 százalékos emelkedését valószínűsíti 2014-ben.

Az elemzők a globális sertéshúsexport 2,6 százalékos bővülésére számítanak 2014-ben. Kína, Brazília és az USA kivitele 3–6 százalék közötti mértékben növekedhet, ugyanakkor Kanada vonatkozásában stagnálást várnak. A globális sertéshúsimport megközelítheti a 7 millió tonnát (+1,5 százalék), több ország (Dél-Korea, Kína, Hongkong, Oroszország és Mexikó) várhatóan több sertéshúst vásárol a nemzetközi piacról.

Az EU sertéshústermelésének 2011 óta tartó csökkenése megállhat 2014-ben. A régi és az új tagországokban a termelés kismértékű emelkedése várható, mivel a sertéstartók többsége az új állatvédelmi szabályoknak megfelelően átalakította az anyakocák férőhelyeit. A termelés és a belső fogyasztás változása a kivittel 2,2 millió tonna mennyiségét nem változtatja meg jelentősen (-0,3 százalék) 2014-ben, az EU sertéshús-behozatala a 2013. évihez hasonlóan 17 ezer tonna körül alakulhat (EC, 2014c).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint 2,935 millió sertést tartottak Magyarországon 2013. december 1-jén, ami 1,8 százalékos csökkenést jelentett a 2012. decemberihez képest. Az egyéni gazdaságokban az előző évinél 11,5 százalékkal kevesebb, azaz 734 ezer sertést számláltak. Az anyakoca-állomány 6,5 százalékkal 187 ezer egyedre esett egy év alatt.

A KSH adatai szerint az élősertés-behozatal 7,2 százalékkal, a sertés-húsimport 4,6 százalékkal maradt el 2013-ban az egy évvel korábitól (7. melléklet). Az élő sertés negyede Hollandiából származott, emellett Szlovákiából, Lengyelországból, Németországból és Olaszországból is jelentős mennyiségű sertés érkezett. Lengyelországból 37 százalékkal kevesebb, míg Olaszországból 60 százalékkal több élő sertést vásárolt Magyarország. A vágóhidak és húsfeldolgozók a sertés-hús több mint kétharmadát Németországból, Lengyelországból, Ausztriából és Szlovákiából vásárolták.

Bel- és külpiazi értékesítés

A sertésállomány, továbbá az élősertés-import csökkenése miatt a vágóhidak az AKI vágási statisztikája szerint élősúlyban kifejezve 2 százalékkal vágta kevesebb sertést 2013-ban, mint 2012-ben.

Magyarország 1,3 százalékkal kevesebb sertés-húst adott el a nemzetközi piacon 2013-ban, mint egy esztendővel korábban (7. melléklet). A főbb exportpiacaink Olaszország, Románia és Oroszország voltak. Oroszország kereslete a 3,5-szeresére, Hollandiáé a háromszorosára és Ciprusé a duplájára emelkedett. Mérséklődött a Japánba (-43 százalék), Szlovákiába (-32 százalék), Lengyelországba (-22 százalék) szállított mennyiség, ugyanakkor bővült a Horvátországba (+80 százalék) és a Németországba (+32 százalék) irányuló kivitel.

Az élősertés-export 8,5 százalékkal bővült 2013-ban az előző évi mennyiséghez képest. A kivitel 36 százaléka Romániába, 26 százaléka Szlovákiába, 9 százaléka Ausztriába irányult. Az egy évvel korábbihoz képest az ausztriai kiszállítás csaknem a kétszere-

sére nőtt, a romániai 10 százalékkal emelkedett, míg a szlovákiai 18 százalékkal csökkent.

Magyarország élő sertésből nettó exportőr, sertés-húsból nettó importőr volt a vizsgált időszakban: az élő sertés és sertés-hús külkereskedelmi egyenlege pozitív maradt, és javult 2013-ban az előző évihez képest.

Az AKI PÁIR reprezentatív adatai szerint a darabolt sertés-hús (karaj, tarja, comb) belföldi értékesítése 18 százalékkal csökkent, a félsertésé 66 százalékkal nőtt 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

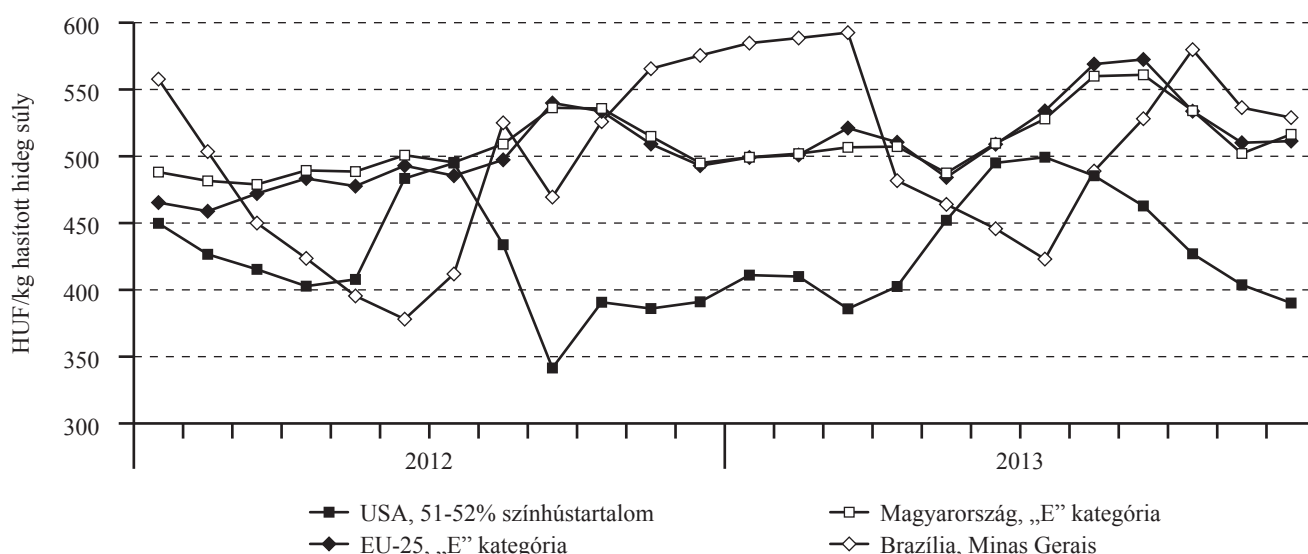
A piaci árak tendenciája

Az USA-ban a kisebb belpiazi kínálat miatt a sertés ára dollárban kifejezve csaknem 5 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évihez képest, ez forintban hasonló mértékű, 4 százalékos növekedést jelentett. Az EU-ban 3 százalékkal nőtt a sertés ára, míg Braziliában, Minas Gerais régióban brazil reálban kifejezve 20 százalékkal volt magasabb 2012-höz viszonyítva (16. ábra).

Az Európai Bizottság tájékoztatása szerint a piacszabályozás szempontjából referenciának tekintett „E” kereskedelmi osztályba tartozó sertés vágóhídi belépési ára 1,75 euró/kg hasított hideg súly volt 2013-ban, ami csaknem 3 százalékos emelkedést jelentett 2012-höz viszonyítva.

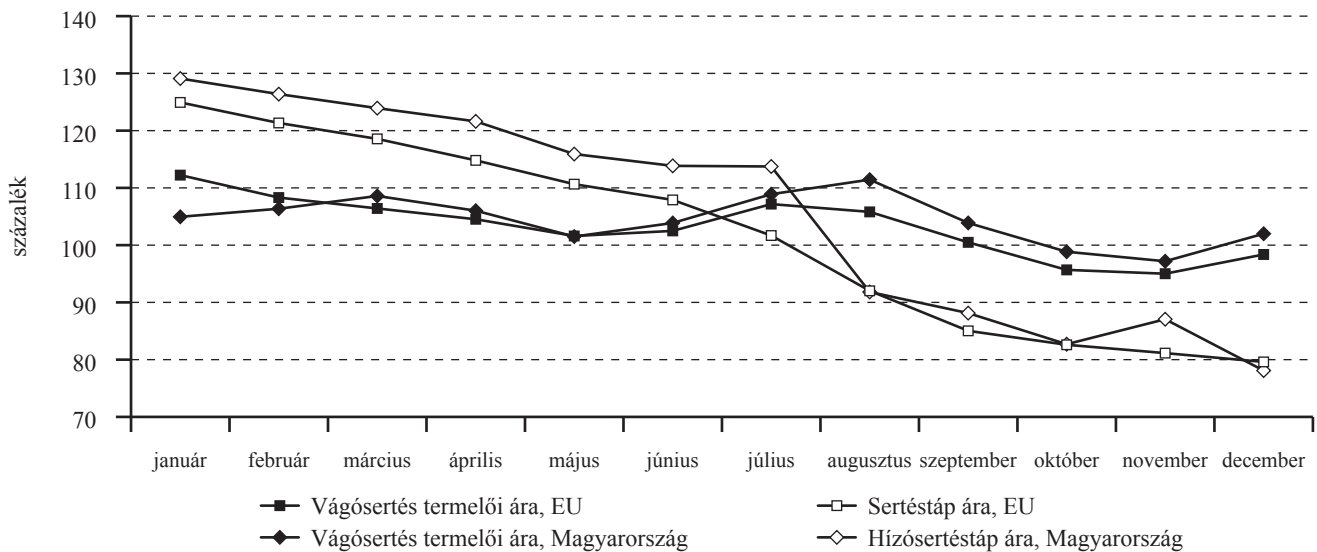
Az OECD-FAO (2013) a lassan bővülő termelés, az élénkülő kereslet, valamint a magas termelési költségek miatt a sertés-hús világpiaci árának erősödését valószínűsíti a következő években. Az EC (2013b) előrejelzése szerint a sertés-hústermelés növekedése ellenére a sertés ára az EU-ban várhatóan 4 százalékkal nő

16. ábra: A sertés-hús világpiaci ára (2012–2013)



Forrás: USDA, MPB, Európai Bizottság, AKI PÁIR

17. ábra: A vágósertés és a sertéstáp árváltozása 2013-ban (előző év azonos hónap=100)



Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

2014-ben a 2013. évihez képest. Az USA-ban és Braziliában a sertés árának 3 százalékos körüli emelkedését prognosztizálják 2014-re.

A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2013-ban is követték az uniós árak tendenciáját. Az AKI PÁIR adatai szerint a vágósertés termelői ára 494 forint/kg hasított meleg súly volt 2013-ban, 4 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet (8. melléklet). A sertések ára az első negyedévben csökkent, majd az élénkülő kereslet miatt május végétől folyamatosan emelkedett és a csúcspontját szeptember elején érte el. Az árak az év végén a kínálat bővülése miatt mérséklődtek.

Az EU-ban a hízósertéstáp értékesítési ára 2013 első hét hónapjában a 2012. évi szint felett volt, majd augusztustól az előző évi szint alá csökkent. A sertéstáp értékesítési ára 2013. januárban 25 százalékkal volt magasabb az egy évvel korábbinál, év közben folyamatosan mérséklődött, és 2013 decemberére 20 százalékkal maradt el az előző év azonos hónapjának árszintjétől. A sertés termelői ára csak az

utolsó negyedévben volt alacsonyabb, mint 2012-ben. Magyarországon a hízósertéstáp ára november kivételével egész évben csökkent, és az év végén 22 százalékkal múlta alul az egy évvel korábbit (17. ábra). A hazai termelésű vágósertés ára az év első kilenc hónapjában magasabb volt, mint 2012-ben, azonban az utolsó negyedévben a 2012. évi szint alá süllyedt. A sertés ára a szezonális hatásoknak megfelelően változott, míg a sertéstáp ára gyengült. A sertéstartás jövedelmezősége a mérséklődő takarmányárak miatt kedvezőbben alakult 2013 második felében, mint az első félévben.

A sertéshús termékpálya többi fázisában változatosan alakultak az árak: a fésértés feldolgozó értékesítési ára csaknem 2 százalékkal csökkent, a darabolt sertéshúsé (karaj, tarja, comb) 7,6 százalékkal nőtt 2013-ban 2012-höz viszonyítva. A darabolt sertéshúsok fogyasztói ára 5 százalékkal emelkedett (25. melléklet). A KSH adatai szerint a rövidkaraj fogyasztói ára 3,8 százalékkal, a sertéscombé 5,7 százalékkal volt magasabb, mint 2012-ben.

Baromfihús és tojás

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2013) szerint a világ baromfihús-termelése az előző évi mennyiséghez képest 1,9 millió tonnával 106,8 millió tonnára emelkedett 2013-ban. Míg a globális termelést ösztönözte a takarmányköltségek mérséklődése, addig Kínában korlátozta a növekedést a márciusban megjelent H7N9 influenzatörzs terjedése. Becslések szerint Kína a következő években – az USA helyett – a világ első számú baromfihús-termelő országává válhat, ugyanakkor 2013-ban csökkent a fogyasztók bizalma a baromfihús iránt és értékesítési problémák léptek fel. Ez azt eredményezte, hogy az ország baromfihús-kibocsátása nem változott számottevően 2013-ban, szemben a korábban 2,6 százalékra becsült bővüléssel. Oroszországban 3 százalékkal több baromfihúst állítottak elő, ezért annak importja 3 százalékkal csökkent. Brazília baromfihús-kibocsátása a korábbi szinten maradt, míg Argentínában 4,4 százalékkal nőtt. A baromfihús versenyképes ára miatt a fejlett és fejlődő országokban egyaránt növekszik a baromfihús-termelés.

A baromfihús a világ húskereskedelmének csaknem 45 százalékát adja. A termelés megduplázódott az elmúlt évtizedben, ugyanakkor 2010 óta nem változott lényegesen ezen húsféle globális forgalma. Az önellátottság növekedése miatt az ázsiai országok kereslete lanyhult, ezért 2013-ban 0,4 százalékkal kevesebb, azaz 13 millió tonna baromfihúst értékesítettek a nemzetközi piacon (FAO, 2013). Afrika importja 4 százalékkal emelkedett, Angolában, a Benini Köztársaságban, Ghánában és Egyiptomban a fizetőképes kereslet növekedésével élénkült a baromfihús iránti igény. Egyiptomban a száj- és körömfájás járvány miatti magas marhahúsárak ösztönözték a baromfihúsok behozatalát. Szaúd-Arábia, Vietnam, Irak, az Egyesült Arab Emírségek és Kazahsztán több baromfihúst importált 2013-ban, mint a megelőző évben. Kínában a baromfihús iránti kereslet mérséklődése, Japánban és a Koreai Köztársaságban a belső termelés fokozódása okozta a behozatal csökkenését. Az elmúlt években kismértékben emelte a baromfihúsok kivitelét Brazília, az USA, Kína és az EU, amelyek a világ baromfihúsexportjának háromnegyedét adják. A közepes méretű exportőrök (Thaiföld, Kína, Argentína, Törökország, Chile, Ukrajna és Fehéroroszország) nagyobb mértékben növelték a kiszállítást. Ukrajna 40 százalékkal több baromfihúst helyezett el a nemzetközi piacon 2013-ban, mint egy évvel korábban, főbb célországai a Közel-Kelet

és a szomszédos országok voltak. Törökország 18 százalékkal több baromfihúst exportált, főleg Irakba és Szíriába.

Az EC (2014c) szerint az EU baromfihús-termelése csaknem 2 százalékkal 12,85 millió tonnára bővült 2013-ban az előző évihez képest. A legnagyobb mértékű növekedés Németországban (+2 százalék) és Lengyelországban (+8 százalék) volt. A Közösség baromfihús-kibocsátásának 76 százalékát az EU-15 országai adták. Az újonnan csatlakozott tagországok részesedése növekvő tendenciát mutat, a kibocsátásuk 2014-re elérheti a 3 millió tonnát. Az előrejelzés szerint az EU baromfihús-termelése 13 millió tonna körül várható 2014-ben.

Az EU nettó baromfihús-exportőr maradt 2013-ban, 500 ezer tonna volt a külkereskedelmi mérlege. Az előző évinél több terméket szállítottak Szaúd-Arábiába és a Dél-afrikai Köztársaságba. E két országba az összes baromfihús-kivitel 24 százaléka irányult, szemben a 2012. évi 21 százalékkal. Oroszország – önellátottságának növekedése miatt – 18 százalékkal kevesebb uniós baromfihúst vásárolt 2013-ban 2012-höz képest. Ezzel egyidejűleg csökkentek a kiszállítások Ukrajna (-28 százalék) és Fehéroroszország (-38 százalék) felé. A fokozódó nemzetközi verseny és az oroszországi kereslet lanyhulása miatt várhatóan 0,5 százalékkal mérséklődik a Közösség baromfihúsexportja 2014-ben. Az EU baromfihús-behozatala 6 százalékkal esett 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A brazíliai import csökkenését (-12 százalék) ellensúlyozta a Thaiföldről (+15 százalék) érkezett szállítmányok bővülése. A baromfihúsimport számottevő változására 2014-ben sem lehet számítani.

Csirkehús

Az USDA (2013c) szerint a csirkehús globális kibocsátása 1,7 százalékkal 84,6 millió tonnára nőtt 2013-ban az előző évihez képest. A legnagyobb termelők közül Kínában 13,5 millió tonnára (-1,5 százalék) mérséklődött a termelés, míg Brazíliában továbbra is 12,8 millió tonna körül alakult. Az USA csirkehús-előállítás 2 százalékkal, Oroszorszáé 7 százalékkal emelkedett. Az EU termelése 1,5 százalékkal 9,64 millió tonnára nőtt 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A világ csirkehúsexportja 3 százalékkal 10,4 millió tonnára növekedett 2013-ban, amelynek kétharmadát Brazília és az USA adta. Az elmúlt öt évben a termék globális exportja 25 százalékkal bővült,

aminek 80 százaléka a Közel-Kelet országaiba és Afrika szaharai térségébe irányult. Ezekon a piacon a hagyományos exportörökkel (USA, Brazília) szemben egyre nagyobb logisztikai és árelőnyt élvez Ukrajna és Törökország.

Oroszország csirkehúsimportja 540 ezer tonna körül alakult 2013-ban, ami 3 százalékos mérséklődést jelent a 2012. évi mennyiséghez képest. Ugyanakkor az export 8 százalékkal 65 ezer tonnára emelkedett a kazahsztáni kereslet élénkülése miatt. Ukrajna kivitele 58 százalékkal növekedett 2013-ban az előző évihez viszonyítva.

A globális csirkehústermelés 2014-ben elérheti a 87 millió tonnát. A világkereskedelem várhatóan 3,5 százalékkal nő. Brazília, az USA és az EU továbbra is meghatározóak maradnak a világpiacon, míg a kisebb szállítók (Thaiföld, Törökország és Argentína) a fejlődő országok piaci felé nyitnak. Ukrajna csirkehúskivitele 41 százalékkal növekedhet 2014-ben. Az USA termelése előreláthatóan 3 százalékkal 17,45 millió tonnára, exportja 2 százalékkal 3,42 millió tonnára emelkedik 2014-ben. Kína 1,5 százalékkal 13,7 millió tonnára növelheti a csirkehús kibocsátását 2014-ben. Piaci elemzők Brazília termelésének 2 százalékos bővülését (13 millió tonnára) várják 2014-ben. Oroszország a beruházások és a fejlesztések hatására előreláthatóan 8 százalékkal több, 3,3 millió tonna csirkehúst állít elő 2014-ben. Az Európai Bizottság prognózisa szerint az EU termelése 1,2 százalékkal 9,75 millió tonnára nőhet 2014-re.

Pulykahús

Az USDA (2013c) szerint a globális pulykahústermelés 1 százalékkal 5,4 millió tonnára mérséklődött 2013-ban az előző évihez képest. Az USA termelése 2,6 millió tonnára (-2 százalék) csökkent, Brazíliáé 520 ezer tonnára nőtt, Oroszország kibocsátása megegyezett az előző évben termelt 100 ezer tonnával. Az EU termelése az egy évvel korábbi 2,01 millióról 1,98 millió tonnára mérséklődött 2013-ban.

Az USDA (2013c) a pulykahús globális termelésének 1 százalékos (5,5 millió tonna) növekedésére számít 2014-ben. Az EU – ellentétben Brazíliával és az USA-val – várhatóan csökkenteni fogja a kibocsátását. A meghatározó pulykahústermelő országok közül Németországban, Franciaországban és Lengyelországban nem várható érdemi változás, ugyanakkor az Egyesült Királyságban 2,7 százalék körüli növekedést, míg Magyarországon 11,3 százalékos csökkenést valószínűsítenek 2014-re. Az elemzők szerint a globális pulykahúsexport az egy évvel korábbi mennyiséghez képest 4 százalékkal 354 ezer tonnára emelkedik 2014-ben.

Tojás

Az EU tojástermelése 0,3 százalékkal 7,25 millió tonnára mérséklődött 2013-ban az előző évihez képest. Franciaországban, Hollandiában és az Egyesült Királyságban nőtt, míg Magyarországon és Csehországban csökkent a termelés.

Az EU tojástermékimportja 47 százalékkal 19,7 ezer tonnára zuhant 2013-ban 2012-höz viszonyítva. A behozatalban a tojáspor és a tojáslé aránya a legnagyobb. Az import harmada az USA-ból (57 százalékkal kevesebb, mint 2012-ben), Argentínából (29 százalék) és Indiából (19 százalék) érkezett a Közösségbe. Az EU a világ hetedik legnagyobb tojásimportőre volt 2013-ban. A tojástermékek kivitele 15,5 százalékkal 214,5 ezer tonnára emelkedett 2013-ban 2012-höz viszonyítva. Az EU legnagyobb célpiacai Japán (30 százalékos részesedés), Svájc (20 százalék) és Angola voltak. Jelentősen nőtt a kiszállítás az Egyesült Arab Emírségekbe és Oroszországba. A két ország együtt 10 százalékkal részesedett a teljes exportból. Az EU a világ második legnagyobb tojásexportőre volt 2013-ban.

Az Európai Bizottság előrejelzése szerint az EU vezető tojástermelő országai közül Németországban várhatóan 0,6 százalékkal mérséklődik a tojás kibocsátása 2014-ben. Az Egyesült Királyságban, Lengyelországban, Spanyolországban és Franciaországban nem változik jelentősen a termelés, míg Hollandiában 0,8 százalékkal, Olaszországban 2,1 százalékkal bővíthet. A kisebb tojástermelő országok közül Romániában előreláthatóan 1,4 százalékkal, Csehországban 3,4 százalékkal növekszik a kibocsátás, míg Magyarországon a termelés 2,6 százalékos csökkenése prognosztizálható. Összességében az EU étkezésitojás-termelése 0,4 százalékkal emelkedhet.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon a tyúkfélék száma 29 millió volt 2013. december elsején, 5 százalékkal kevesebb az egy évvel korabbinál. Ugyanakkor a 2013. június 1-jeihez viszonyítva az állomány 5,4 millióval bővült. A 12,5 milliós tojóállomány a 2012. decemberinél 4 százalékkal volt több. A lúdállomány az elmúlt egy évben 39 százalékkal gyarapodott, és 2013. december 1-jén meghaladta az 1,6 milliót. A kacsállomány (4,4 millió) 64 ezerrel, a pulykaállomány (2,5 millió) 10 százalékkal csökkent egy év alatt.

A baromfihúsimport mennyisége 17 százalékkal bővült, értéke 39 százalékkal emelkedett 2013-ban 2012-höz viszonyítva (10. melléklet). Az import hatvan

százalékát kitevő csirkehús behozatala 12 százalékkal, a viziszarvasoké 14 százalékkal, a pulykahúsoké 15 százalékkal nőtt.

A héjastojás-import 5 százalékkal emelkedett 2013-ban, ezen belül a döntő hányadot képviselő, kizárólag uniós tagországokból származó étkezési tojás behozatala 36 százalékkal bővült. A legtöbb héjas tojás Lengyelországból érkezett Magyarországra. A tenyésztójas beszállítása 63 százalékkal nőtt, míg a tojáskészítmények importja 26 százalékkal esett.

Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI vágási statisztikája alapján a baromfivágás 2,4 százalékkal mérséklődött 2013-ban 2012-höz képest. Ezen belül a csirke vágása 2,8 a libaé 8, a pulykáké 16 százalékkal csökkent, ugyanakkor a kacsa vágása 3,5 százalékkal emelkedett. A baromfihús-kivitel mennyisége 6 százalékkal, értéke 4 százalékkal nőtt 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A darabolt tyúkfélék exportja 16 százalékkal bővült, ugyanakkor a pulykadaraboké 16 százalékkal csökkent. Az export árbevétele nagyobb mértékben nőtt, mint az import értéke, ezért Magyarország baromfihús külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2013-ban (10. melléklet). Az Európai Bizottság 2013. július 18-tól felfüggesztette az export-visszatérítés igénybevételek lehetőségét.

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon az étkezési tojás belföldi értékesítése 15 százalékkal csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz képest. Az

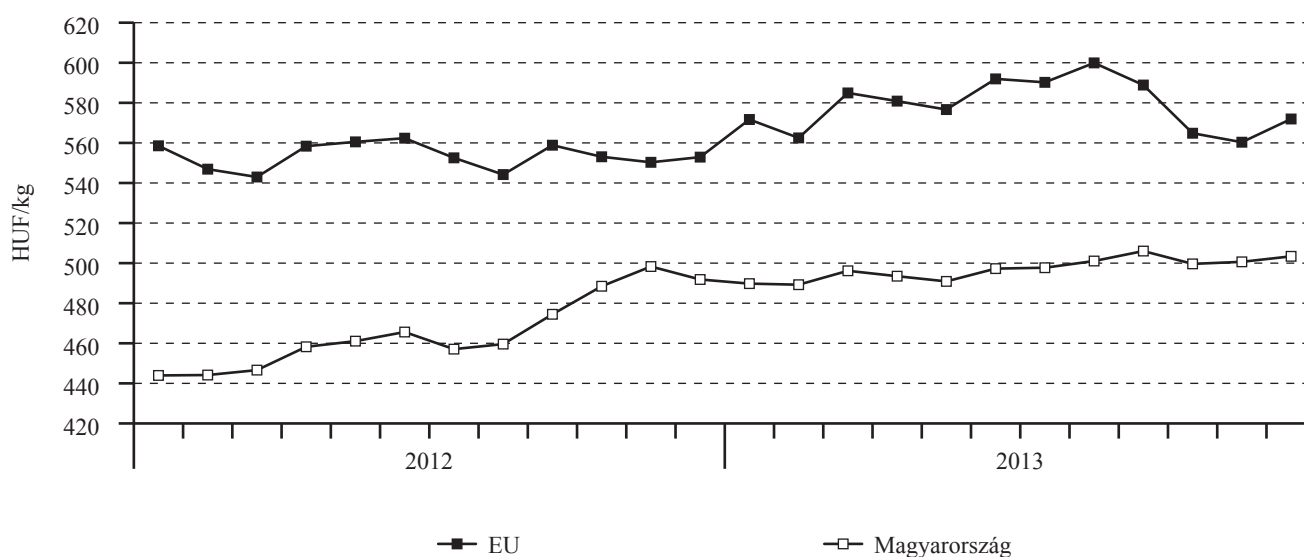
ország 2013-ban 2 százalékkal több héjas tojást és 36 százalékkal több étkezési tojást exportált, mint 2012-ben. A tojáskészítmények kivitele csaknem a kétszeresére emelkedett a vizsgált időszakban.

A piaci árak tendenciája

Az Európai Bizottság adatai alapján 2013-ban 195 euró/100 kg volt az egész csirke uniós átlagára, ami 2,1 százalékkal haladta meg az előző év árszintjét (18. ábra). Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon a vágóbaromfi-termelés felét kitevő vágócsirke élősúlyos termelői ára 10 százalékkal emelkedett 2013-ban 2012-höz képest (11. melléklet). A vágócsirke ára az európai tendenciáknak megfelelően, a második negyedévtől Magyarországon is folyamatosan mérséklődött (19. ábra). A csirkehúsok feldolgozói értékesítési ára átlagosan 4 százalékkal volt magasabb a 2012. éviénél. A vezértermékek közül a 65 százalékos fagyasztott csirke egészben ára csaknem 10 százalékkal haladta meg az egy esztendővel korábbi szintet (12. melléklet).

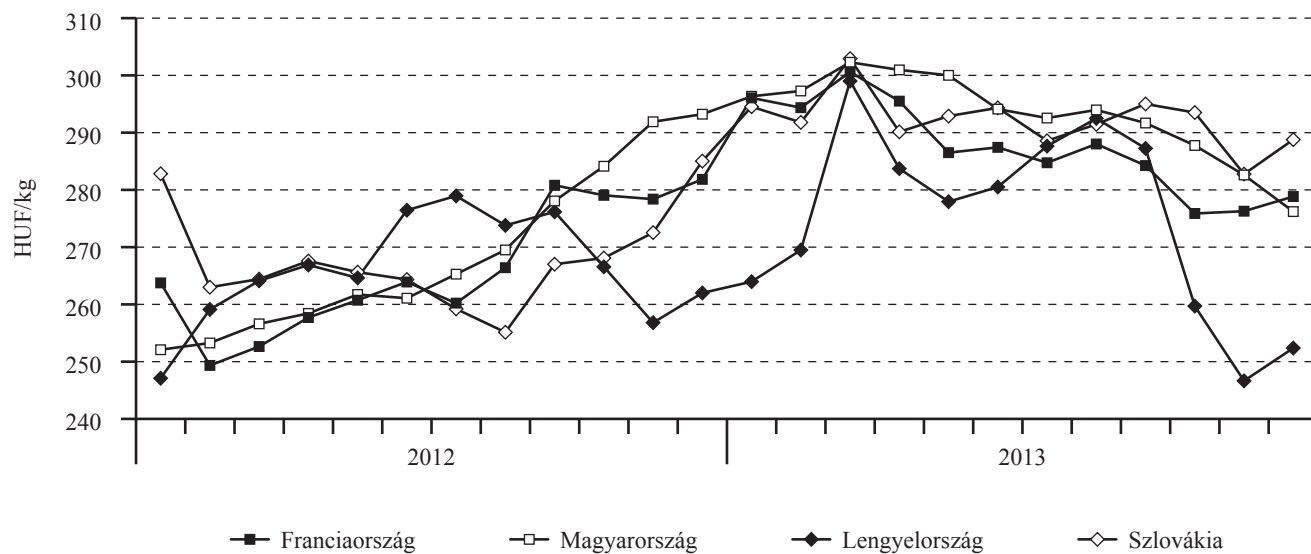
Az EU-ban az étkezési tojás ára a tartástechnológiováltás következtében 2012 márciusában érte el a legmagasabb szintet. A túlkínálat miatt az étkezési tojás (M+L) csomagolóhelyi ára jelentősen esett 2013-ban (20. ábra). Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 16 százalékkal csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva, amihez a tojásimport növekedése is hozzájárult.

18. ábra: Az egész csirke feldolgozói értékesítési ára az EU-ban (2012–2013)



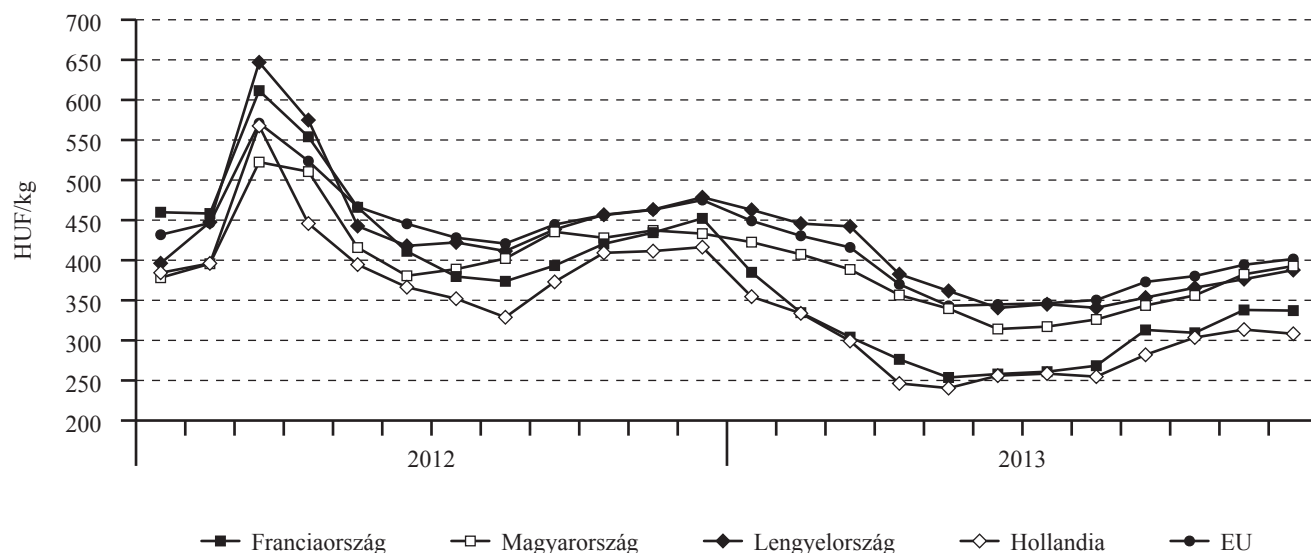
Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

19. ábra: A vágócsirke termelői ára az EU néhány tagországában (2012–2013)



Forrás: MRiRW ZSRIR, PPA-ATIS, Agreste, AKI PÁIR

20. ábra: Az étkezési tojás (M+L) csomagolóhelyi ára az EU-ban (2012–2013)



Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Marhahús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2013c) szerint a marhahús globális termelése 58,5 millió tonna volt 2013-ban, ami 1,6 százalékos emelkedést jelent az előző évihez képest. A nagy termelő országok közül Indiában 8,6 százalékkal, Argentínában 6,8 százalékkal, Ausztráliában 5,4 százalékkal, Brazíliában 3,1 százalékkal és Kínában 1,7 százalékkal nőtt a kibocsátás. Az USA marhahústermelése 1,2 százalékkal volt kevesebb 2013-ban, mint egy évvel korábban. A csökkenő állatállomány, a szokásosnál alacsonyabb mennyiségben rendelkezésre álló takarmánybázis és a kisebb mértékű élőállat-import mérsékelte a vágásérett szarvasmarhák számát. Brazíliában 9,6 millió tonnára emelkedett a termelés 2013-ban. A kibocsátás növekedését segítette, hogy a kormány támogatta a felvett hitelek kamatát, az állomány bővítését és a genetikai háttér javítását, továbbá javult a legelő- és gyepgazdálkodás, valamint élénk volt a bel- és a külpiaci kereslet. Az EC (2013a) szerint az EU marha- és borjúhústermelése 4 százalékkal esett 2013-ban az előző évihez képest. A nőivarú tenyészállományok bővítése miatt az üszök vágása csökkent, ami hozzájárult a vágómarha kínálatának szűküléséhez.

A világ marha- és borjúhús-kereskedelme élénkült 2013-ban, a globális export több mint 9 százalékkal nőtt az előző évihez képest. A legnagyobb marhahús-exportőr, Brazília kivitele 18 százalékkal 1,8 millió tonnára emelkedett. India csaknem 17 százalékkal több (1,65 millió tonna) marhahúst értékesített a nemzetközi piacon 2013-ban, mint egy esztendővel korábban. A többi versenytárhoz képest alacsonyabb exportárak és a gyengébb minőségű, bár bőséges kínálat miatt India fő exportpiacai a közel-keleti, a délkelet-ázsiai és az afrikai országok voltak. Az Állat-egészségügyi Világszervezettől (OIE) India még nem kapott a száj- és körömfájás járványra vonatkozó minősítést, ami korlátozza a további piacbővítést. Az USA marhahús-exportja 1,11 millió tonna volt 2013-ban, nem változott a 2012. évihez képest. Az EU marhahúskivitele ezzel egy időben 23 százalékkal csökkent, míg az élő szarvasmarha kiszállítása csaknem a harmadával esett a szűk kínálat miatt.

A globális marhahúsimport 8 százalékkal 7,2 millió tonnára nőtt 2013-ban. Az USA behozatala 1,7 százalékkal 1 millió tonna fölé emelkedett, mivel a termelés csökkenéséből adódó hiányt a nemzetközi piacról pótolták. Oroszország 2 százalékkal kevesebb, ugyanakkor az EU csaknem 11 százalékkal több marhahúst importált a vizsgált időszakban.

Az USDA (2013c) szerint a marhahús globális termelése nem változik jelentősen 2014-ben (58,6 millió tonna). Az USA kibocsátását 11 millió tonna körülire prognosztizálják, ami csaknem 6 százalékos csökkenést jelentene 2013-hoz képest. Ugyanakkor a termelés növekedését valószínűsítik Indiában (+5,3 százalék), Brazíliában (+3,1 százalék), Kínában (+2 százalék) és Argentínában (+1,4 százalék). Brazíliában rekordszintet (9,9 millió tonna) érhet el a marhahús-kibocsátás 2014-ben. Kína termelése az erős belső kereslet miatt meghaladhatja az 5,7 millió tonnát.

Az USDA (2013c) 9,2 millió tonnára becsüli a világ marhahúsexportját 2014-re, ami 3,3 százalékkal több az előző esztendőben nemzetközi kereskedelembe került mennyiségnél. A világ legnagyobb marhahúsexportőre továbbra is Brazília marad, és 1,9 millió tonnát meghaladó mennyiségű marhahúst értékesíthet a külpiacokon 2014-ben. India exportjának bővülése 6 százalék (1,75 millió tonna) körülire tehető. Ausztrália várhatóan csaknem 1 százalékkal 1,55 millió tonnára növeli a kivitelét. Az USA a termelésének csaknem 10 százalékát, 1 millió tonna marhahúst szállíthat a külpiacokra 2014-ben, ez 6 százalékos csökkenést jelentene a 2013. évihez képest. Az előrejelzés szerint a globális marhahúsimport 4 százalékkal 7,5 millió tonnára emelkedik 2014-ben az előző évi mennyiséghez viszonyítva. Az USA és Oroszország – a 2013. évihez hasonlóan – várhatóan 1-1 millió tonna marhahúst importál, míg Japán behozatala csaknem 2 százalékkal nő.

Az EC (2014c) szerint az EU marhahústermelése 2014-ben előreláthatóan 7,48 millió tonnára emelkedik a 2013. évihez képest. A marhahúsimport várhatóan 7 százalékkal nő, ugyanakkor a marhahúsexport 1 százalékkal csökken a belső fogyasztás bővülése miatt (a marhahús egy főre jutó fogyasztása 2014-ben 10,5 kilogramm körül alakul). Az EU nettó importőr marad marhahúsból 2014-ben.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon gyarapodott a szarvasmarha-állomány. A KSH adatai szerint 2013. december 1-jén 772 ezer szarvasmarhát számláltak az országban. Az állomány egy év alatt 1,6 százalékkal bővült. A szarvasmarha-állomány 63,3 százalékát a gazdasági szervezetek, 36,7 százalékát az egyéni gazdaságok tartották, ez az arány nem változott lényegesen a 2012. évi

adatokhoz képest. A húshasznú tehénállomány csaknem 5,5 százalékkal 96 ezer egyedre nőtt, azonban a kettős hasznosítású állomány 7 százalékkal 40 ezerre csökkent.

Az élőmarha-import 19 százalékkal, míg a marhahúsimport 9,3 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez képest (7. melléklet). Az élő szarvasmarha háromnegyede Romániából, Hollandiából, Szlovákiából, Németországból és Franciaországból származott. A marhahús 43 százalékat Ausztriából, 17 százalékat Lengyelországból importáltuk.

Bel- és külpiazi értékesítés

Az AKI vágási statisztikája szerint a szarvasmarha vágása élősúlyban kifejezve 8 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez képest. Az összes vágás 71 százalékat adó tehenek vágása 17 százalékkal, az üszöké 20 százalékkal esett, ugyanakkor a fiatal bikáké 19 százalékkal emelkedett.

Az AKI PÁIR adatai szerint a csontos marhahús frissen, félben termék belföldi értékesítése 31 százalékkal csökkent, míg a csontos marhahús frissen, negyedben, eleje terméké 46 százalékkal, a csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja terméké 38 százalékkal nőtt 2013-ban az előző évihez viszonyítva.

A Magyarországon termelt szarvasmarha jelentős része továbbra is élve került a nemzetközi piacra. Az élőmarha-export 19 százalékkal csökkent (7. melléklet), a legtöbb szarvasmarhát Ausztriába szállítottuk, ahova csaknem a háromszorosára emelkedett a kivitel. A korábbi évek meghatározó exportpiaca Törökország volt, ahol 92 százalékkal esett az eladott élő szarvasmarha mennyisége. A legnagyobb ütemben bővülő

célpiacon egyike Libanon volt 2013-ban, az export csaknem az 50-szeresére nőtt a 2012-ben értékesített mennyiséghez képest. Magyarország marhahúsexportja 1,5 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban. Az összes marhahús kétharmadát Hollandiában és Ausztriában értékesítettük. Magyarország élő szarvasmarha és marhahús külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2013-ban, de mindkettő romlott a 2012. évihez képest.

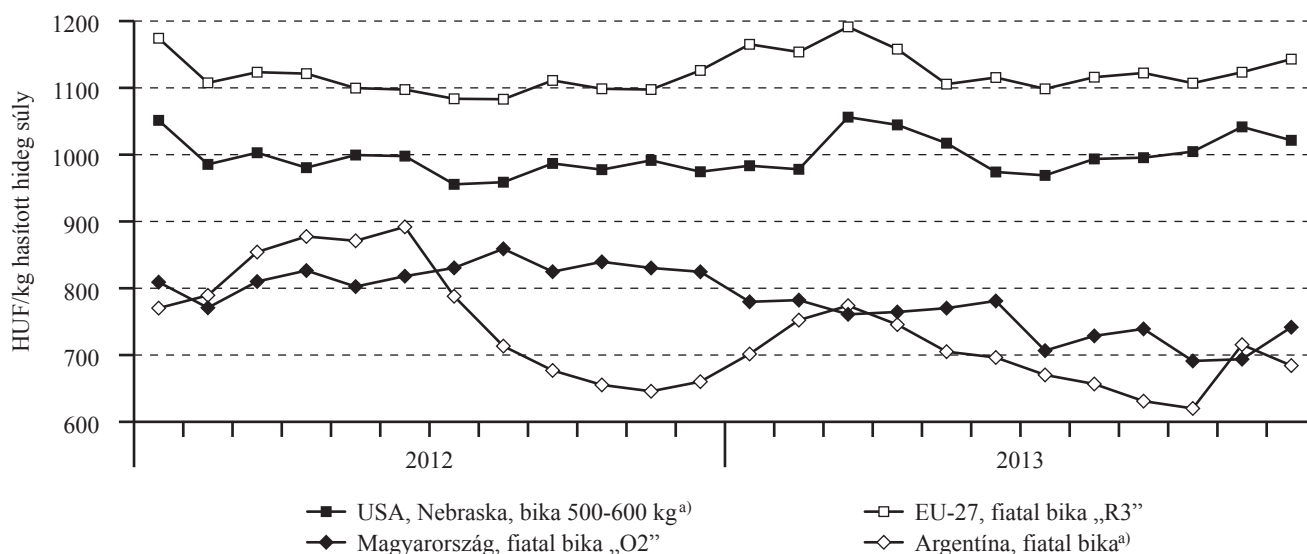
A piaci árak tendenciája

A termelés és a kereskedelem szempontjából meghatározó országok közül az USA-ban a bika ára dollárban kifejezve 2,4 százalékkal volt magasabb 2013-ban, mint egy évvel korábban, ez forintban 1,8 százalékos növekedést jelentett (21. ábra). Az árak emelkedését elsősorban a belpiaci kínálat szűkülése okozta. Argentínában a termelés bővülése miatt csökkent a bika ára 2013-ban. A világ vezető marhahúsexportőr országában, Brazíliában a szarvasmarha ára 2013-ban 8 százalékkal haladta meg egy esztendővel korábbi szintet.

Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,82 euró/kg hasított hideg súly volt 2013-ban, nem változott jelentősen az előző évihez képest. A tehén „O3” ára (22. ábra) megegyezett az egy évvel korábbival (3,11 euró/kg), míg az üsző „R3” ára 6 százalékkal (4,12 euró/kg) emelkedett egy év alatt.

Magyarországon a vágómarha termelői ára 4,6 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez képest. A termékpálya további fázisaiban az árak nem követik a termelői árak változását. A csontos marhahús, frissen, félben termék és a csontos marhahús, frissen,

21. ábra: A marhahús világpiaci ára (2012–2013)



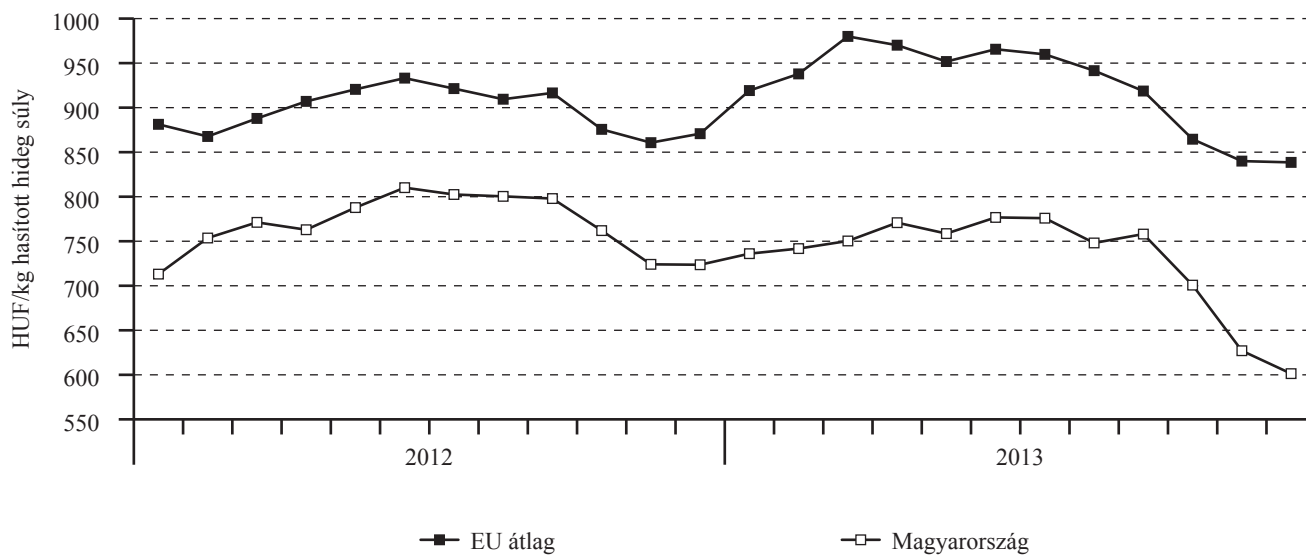
^{a)} Átszámítási tényező élősúlyról hasított súlyra 0,63.

Forrás: Európai Bizottság, USDA, MINAGRI, AKI PÁIR

negyedben, hátulja termék ára nem módosult számottevően, míg a csontos marhahús, frissen, negyedben, eleje termék ára csaknem 3 százalékkal nőtt (9. melléklet). A KSH adatai szerint a marha rostélyos fogyasztói ára 3 százalékkal volt magasabb 2013-ban, mint egy esztendővel korábban.

Az EC (2013b) a marhahús világszerte emelkedését valószínűsíti az Európai Unióban és Brazíliában is 2014-re.

22. ábra: A vágótehén „O3” vágóhídi belépési ára (2012–2013)



Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Juhhús

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2013) szerint a juhhús globális termelése 13,6 millió tonna volt 2013-ban, 1,5 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. A világ juhhústermelésének háromnegyedét a fejlődő országok adták, amelyek közül a legnagyobb kibocsátók Kína, India, Nigéria, Pakisztán és Algéria voltak. A megfelelő minőségű legelők jó alapot biztosítottak az állományok bővítéséhez több nagy juhtartó ázsiai és afrikai országban. A globális juhhúskereskedelem 16 százalékkal élénkült 2013-ban, amiben nagy szerepe volt az egyre fokozódó kínai fogyasztásnak. Más piacokon (EU, USA, Egyesült Arab Emírségek, Katar és Malajzia) kisebb mértékben nőtt a kereslet. A nemzetközi piacra kerülő juhhús csaknem 85 százaléka Ausztráliából és Új-Zélandról származott. A kínai és a közel-keleti piaci igények a teljes vágott testet (belsőiségekkel) részesítik előnyben, ellentétben az EU-val és az USA-val, ahol inkább a magasabb értéket képviselő húsrészeket vásárolták.

Az ABARES (2014) szerint Ausztrália juhállománya a 2013/2014. gazdasági év (július–június) végére 71,8 millió (-3 százalék) egyedre mérséklődik az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bárányok vágása 2 százalékkal 21,5 millió darabra emelkedhet a folyó gazdasági évben az előző szezonéhoz képest. Ausztrália bárányhúsexportja 211 ezer tonnára növekedhet, míg élóbárány-kivitele várhatóan 10 százalékkal 1,8 millió egyedre csökken a vizsgált időszakban. Az ausztrál dollár gyengülése miatt magasabb exportárakra számítanak, ennek ellenére az ausztráliai juhhús részaránya növekedhet a közel-keleti és a kínai piacokon.

A FAO (2013) szerint Új-Zélandon az év eleji szárazság miatt növekedett a selejtezési arány a tenyészjuhállományokban, ezért a juhhús termelése 10 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évi mennyiséghez képest. Új-Zéland juhállománya 30,94 millió egyed volt 2013. június 30-án, 1 százalékkal mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az exportra szánt bárányok mennyisége 9 százalékkal csökkenhet és várhatóan 342 ezer tonna körül alakul a 2013/2014. évi szezonban (július–június). Új-Zéland jelentős előnyökkel rendelkezik Ausztráliával szemben a két fő exportpiacon, Kínában és az EU-ban. A Kína és Új-Zéland között létrejött szabadkereskedelmi egyezmény miatt a bárányhús vámtarifája folyamatosan csökken, és 2016-ra megszűnik, míg az ausztrál bárányhúst 12–23 százalék közötti vám terheli.

Az EC (2013a) szerint az EU juh- és kecskeállományának fogyatkozása miatt a juh- és kecskehús terme-

lése 914 ezer tonnára mérséklődött 2013-ban az előző évi 920 ezer tonnáról. Az EU juh és kecske (élő állat és hús) importja 5 százalékkal 212 ezer tonnára emelkedett, a legnagyobb szállító Új-Zéland volt. A nemzetközi piacon értékesített juh- és kecskehús, valamint élő állat mennyisége 34 százalékkal nőtt 2013-ban 2012-höz képest. Az EU-ban 1 százalékkal kevesebb juh- és kecskehúst fogyasztottak 2013-ban, mint az előző évben.

Az EC (2014c) előrejelzése szerint a Közösség juh- és kecskehústermelése 2014-ben további 0,5 százalékkal mérséklődik. A csökkenés ütemét Horvátország csatlakozása lassítja ugyan, de nem állítja meg. A juh- és kecskehúsimport 6 százalékkal csökkenhet, mivel Új-Zélandon a szárazság miatt fogyott a juh- és bárányállomány. Az EU-ban egy főre eső juh- és kecskehús fogyasztás 1,8 kg körül alakulhat 2014-ben.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország juhállománya 1,238 millió egyed volt 2013. december elsején, 4,5 százalékkal gyarapodott a 2012. decemberihez képest. Az anyajuhok létszáma 2,8 százalékkal 889 ezer egyedre emelkedett. A juhot tartó egyéni gazdaságok száma 23,9 ezerre csökkent (-19 százalék az előző évihez képest), a gazdasági szervezeteké 415 volt (+1,2 százalék) 2013. december elsején. Az egyéni gazdaságokban átlagosan 45 (+28,6 százalék), a gazdasági szervezeteknél 382 (+1 százalék) juhot tartottak. A juhállomány 66,5 százaléka az Észak- és Dél-Alföldi régióban található, a többi régió részesedése lényegesen kisebb. Az állomány létszámának növekedését segítette, hogy a kérődző szerkezetátalakítási program keretében több támogatáshoz juthattak a gazdák.

Bel- és külpiaci értékesítés

A juhállomány növekedésével a juhok felvásárlása csaknem 4 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évihez képest a KSH adatai szerint. A növendék bárány (2–12 hónap) felvásárláson belüli részaránya 3,6 százalékponttal nőtt, míg a tejesbárányé (2 hónap alatti) 2,7 százalékponttal csökkent, a növendék bárány az összes forgalom 93 százalékát adta. Az AKI vágási statisztikája szerint a juh vágása élősúly-

ban 11 százalékkal, ezen belül a bárányé 28 százalékkal növekedett 2013-ban az egy esztendővel korábbihoz viszonyítva.

Az élbárány-kivitel visszafogottabb volt 2013-ban, mivel csaknem 10 százalékkal kevesebb bárány került a nemzetközi piacra az előző évihez viszonyítva (7. melléklet). A magyarországi bárány legnagyobb piaca továbbra is Olaszország volt, amelynek a kivitelesen belüli részaránya 81 százalék körül alakult, ez 10 százalékpontos emelkedést jelentett 2012-höz képest.

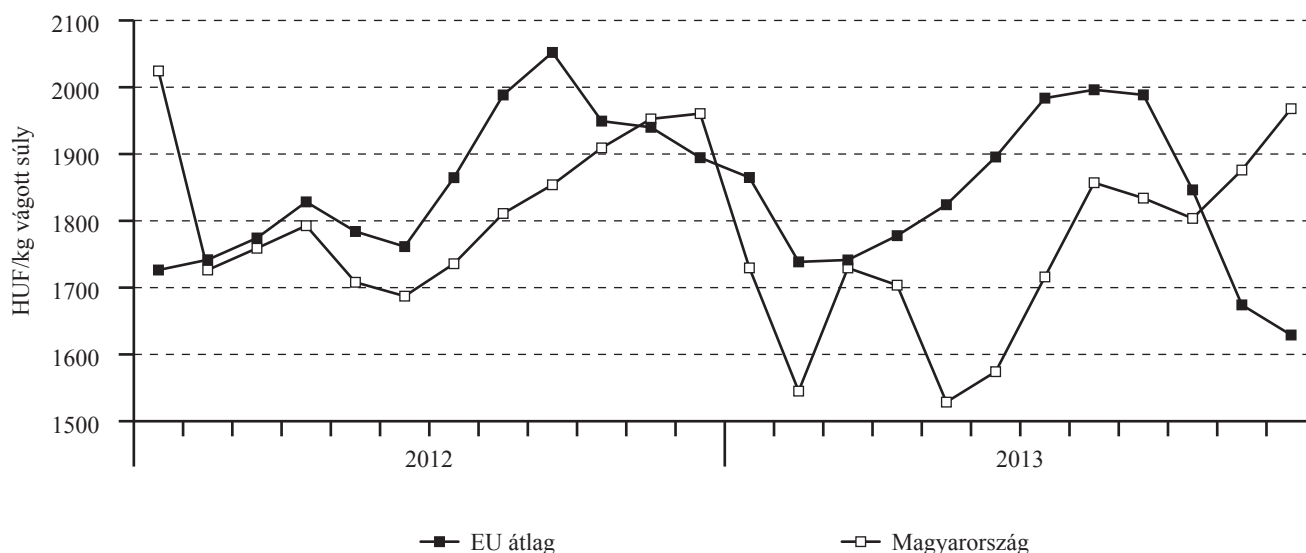
A piaci árak tendenciája

Új-Zélandon a szárazság miatt növekedett a selejtezési arány a tenyészjuhállományokban, ezért 2013. január–április között csökkent a bárány ára. Ezt követően a szűk kínálat árfelhajtó hatása érződött az

év végéig. Új-Zélandon az északi és a déli szigeten is hasonlóan alakultak a bárányárak 2013-ban, és átlagosan 14 százalékkal voltak alacsonyabbak, mint egy évvel korábban. Ausztráliában a bárány ára augusztusban érte el a legmagasabb szintet, majd a növekvő kínálat miatt folyamatosan csökkent, bár éves szinten nem változott számottevően 2012-höz képest. Az EU-ban a könnyű bárány ára euróban kifejezve 2 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez viszonyítva, ez forintban számolva – a forint gyengülése miatt – 0,5 százalékos emelkedést jelentett (23. ábra).

Olaszországban, Magyarország legnagyobb exportpiacán a könnyű bárány ára euróban számolva 5 százalékkal emelkedett 2013-ban. Magyarországon a könnyű bárány termelői ára forintban kifejezve 3,6 százalékkal mérséklődött 2013-ban az előző évihez képest (13. melléklet). Az EC (2013b) előrejelzése a juhhús világpiaci árának 6 százalék körüli csökkenését valószínűsíti a világpiacon és az Európai Unióban is 2014-ben.

23. ábra: A könnyű bárány termelői ára (2012–2013)



Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Tej és tejtermékek

Világ- és európai piaci tendenciák

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejfelvásárlás az EU-ban 0,7 százalékkal, a tejtermelés az USA-ban 0,5 százalékkal emelkedett, míg Új-Zélandon 1,8 százalékkal, Argentínában 2 százalékkal, Ausztráliában csaknem 5 százalékkal csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az EU legnagyobb termelői közül a nyerstej felvásárlása Németországban 2 százalékkal, az Egyesült Királyságban 0,7 százalékkal nőtt, míg Olaszországban 1,6 százalékkal mérséklődött 2013-ban az előző évihez képest.

Az USDA (2013d) várakozása szerint a globális tejkínálat növekedése 2,3 százalék körüli lehet 2014-ben: Oroszország tejtermelése stagnál, az Európai Unióé 1 százalékkal, az USA-é 2 százalékkal, Ausztráliáé és Brazíliaé 3 százalékkal, Argentínáé 3,5 százalékkal, Új-Zélandé és Indiáé 4,5 százalékkal, Kínáé 7 százalékkal emelkedhet.

A tejkvóta egyes tagországokban továbbra is jelentős termeléskorlátozó eszköz, ugyanakkor másokban csak egy lehetséges termelési szint, ahol a kvótának nincs értéke, és nem is kereskednek vele. Az elmúlt években jellemzően csökkent azon tagországok száma, amelyek a kvótán felül termeltek, amit részben a kvótaemelés okozott. Az uniós tejkvótát a 2009/2010. és a 2013/2014. tejkvótaévek között évente 1 százalékkal emelték. Olaszország a teljes időszakra vonatkozó 5 százalékos mennyiséget egyszerre, a 2009/2010. tejkvótaévben kapta meg. A 2014/2015. kvótaévben már nem változik a tejkvóta és a rendszer 2015. április 1-jével megszűnik. A termelés növekedésére elsősorban ott lehet számítani, ahol a tejkvóta kihasználtsága magas. Ez kedvezőtlen lesz azon tagországok számára, amelyek nem használják ki nemzeti kvótájukat, mivel a kvótán felül termelő tagországok a többletet nyomott áron jellemzően a kvóta alatt teljesítő országokban vezetik le. A termelés bővülése várható Hollandiában, Dániában, Németországban, Ausztriában és Cipruson.

Az EC (2014d) szerint a tejkvóta 1 százalékos emelése ellenére az EU-ban a nyerstej felvásárlása a 2012 áprilisától 2013 márciusáig tartó kvótaévben 6 százalékkal maradt el a rendelkezésre álló tejkvótától. A 2013/2014. tejkvótaév első tíz hónapjában 2,1 százalékkal kevesebb nyerstejet vásároltak fel az előző szezonnal hasonló időszakához képest. A tejkvóta megszüntetése után a tejtermelés lassabb ütemű növekedése várható.

Az USDA (2013d) szerint a sovány tejpor globális termelése 1 százalékkal csökkent, a sajté 1 százalékkal, a teljes tejporé és a vajé egyaránt 2 százalékkal nőtt 2013-ban az előző évihez viszonyítva. Indiában a vajkibocsátás és Kínában a teljes tejpor előállításá egyaránt 5 százalékkal emelkedett. Az Eurostat adatai szerint az EU-ban a teljes és részben fölözött tejpor termelése 4 százalékkal, a sajté és a vajé egyaránt 1 százalékkal bővült, míg a fermentált tejtermékeké 1 százalékkal, a sovány tejporé 2 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez viszonyítva.

Az USDA (2013d) szerint a sovány tejpor globális termelése 4 százalékkal, a teljes tejporé 3 százalékkal, a vajé 2 százalékkal, a sajté 1 százalékkal növekedhet 2014-ben az előző évihez viszonyítva. Indiában a vajkibocsátás 3 százalékkal, Kínában a teljes tejpor előállításá 6,5 százalékkal lehet magasabb. Az Európai Bizottság előrejelzése szerint az EU-ban a sovány tejpor termelése 7 százalékkal, a vajé 2 százalékkal, a sajté 1 százalékkal nőhet, a friss tejtermékeké stagnálhat, míg a teljes tejporé 1 százalékkal csökkenhet 2014-ben a 2013. évihez viszonyítva (EC, 2014c).

Az EU-ban a sovány tejpor intervenciók készlete az intervenciók áraknál alacsonyabb árak hatására 250 ezer tonnára nőtt 2009-ben. A magas készlet szint komoly aggodalmat okozott, mivel a tartalékok piacra kerülése nyomott árakat eredményezhetett volna, ezért az Európai Bizottság a készleteket segélyszervezeteken keresztül osztotta szét a rászorultaknak, így azok 2012 szeptemberére már kiürültek. A vaj intervenciók készlete 2010 októberére üres, míg a magántárolási készlete 20 ezer tonna volt 2013 decemberében. A vaj és a sovány tejpor intervenciók készlete, valamint a vaj magántárolási készlete 2014-ben várhatóan üres marad. Az USA-ban a sajt 2013. decemberi zárókészlete 1 százalékkal, a vajé és a sovány tejporé egyaránt 27 százalékkal csökkent az előző évihez képest.

A sovány tejpor globális kereskedelme 4 százalékkal csökkent, míg a sovány tejporé 1 százalékkal, a sajté 2 százalékkal, a vaj és vajzsír 4 százalékkal nőtt 2013-ban az előző évihez képest (Productschap Zuivel, 2014). Az EU a harmadik országokba irányuló tej és tejtermékek kivitelére 2009. november 19-én megszüntette az export-visszatérítést. Ennek ellenére, az intervenciók szintet jelentősen meghaladó, kedvező világpiaci árak hatására a sovány tejpor harmadik országokba irányuló kiszállítása 21 százalékkal, a teljes tejporé 3 százalékkal csökkent, míg a sajté 2,5 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évihez képest. Az EC (2014c) szerint az EU harmadik országokba irányuló friss tejtermék kivitele várhatóan

20 százalékkal, a sovány tejpore 14,5 százalékkal, a vajé 4 százalékkal, a sajté 2,5 százalékkal nő, a teljes tejpore 2 százalékkal csökken 2014-ben az előző évihez képest.

A tejtermékimport nem annyira koncentrált, mint az export, a legnagyobb tejtermékimportőrök a világkereskedelem kevesebb mint felét adják. Az USDA (2013d) szerint Japán sajtbehozatala 3 százalékkal, Oroszországé 5 százalékkal, Oroszország vajimportja 22 százalékkal, Kína sovány tejpore beszállítása 28 százalékkal nőtt, míg Mexikóé 15 százalékkal csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Kína az egy évvel korábbinál 32 százalékkal több, Algéria azonban 28 százalékkal kevesebb teljes tejporet vásárolt a nemzetközi piacról.

Az USDA (2013d) előrejelzése alapján Kína sovány tejpore behozatala 16 százalékkal, Mexikóé 5 százalékkal, Kína teljes tejpore importja 21,5 százalékkal, Algériáé 26 százalékkal, Japán sajtbehozatala 2 százalékkal, Oroszországé 3 százalékkal, Oroszország vajimportja 3,5 százalékkal nőhet 2014-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország tehénállománya nem változott egy év alatt, 340 ezer egyed volt 2013. december elsején. Észak-Magyarországon 18 százalékkal, az Alföldön 1,5 százalékkal, a Dunántúlon 1 százalékkal bővült, ugyanakkor Közép-Magyarországon 2 százalékkal csökkent a tehénlétszám a vizsgált időszakban. A húshasznú tehének száma egy év alatt 14 százalékkal, a tejhasznúaké 3 százalékkal (204 ezer egyed) gyarapodott, míg a kettős hasznosítású állomány 30 százalékkal fogyott. A tejhasznú tehének 82 százalékát a gazdasági szervezetek, 18 százalékát az egyéni gazdaságok tartották.

A kínálatot a hazai tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben import termékek egészítik ki. A vaj és vajkrém behozatala 3 százalékkal, a sajt és túróé 9 százalékkal, a savanyított tejtermékeké 17 százalékkal növekedett, míg a dobozos tejé 41 százalékkal csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A sajt és túró fele Németországból, 15 százaléka Lengyelországból, 7,5 százaléka Hollandiából, 6,5 százaléka Szlovákiából, 7 százaléka Ausztriából származott. Németországból 11 százalékkal, Lengyelországból 9 százalékkal, Hollandiából 8 százalékkal, Szlovákiából 4 százalékkal több, míg Ausztriából 1 százalékkal kevesebb sajt érkezett.

Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI PÁIR adatai szerint a nyerstej felvásárlása a 2012. évi 4 százalékos növekedést követően, 2013-ban 6 százalékkal csökkent az előző évihez viszonyítva. A nyerstej 56 százalékát a Dunántúlon, 35 százalékát az Alföldön, 9 százalékát Észak-Magyarországon vásárolták fel. Észak-Magyarországon 11 százalékkal, a Dunántúlon 6 százalékkal, az Alföldön 4 százalékkal kevesebb nyerstejet szállítottak a feldolgozókhöz. A felvásárolt nyerstej fehérjetartalma 0,02 százalékponttal, zsírtartalma 0,1 százalékponttal nőtt egy év alatt (fehérje: 3,33 százalék, zsír: 3,80 százalék).

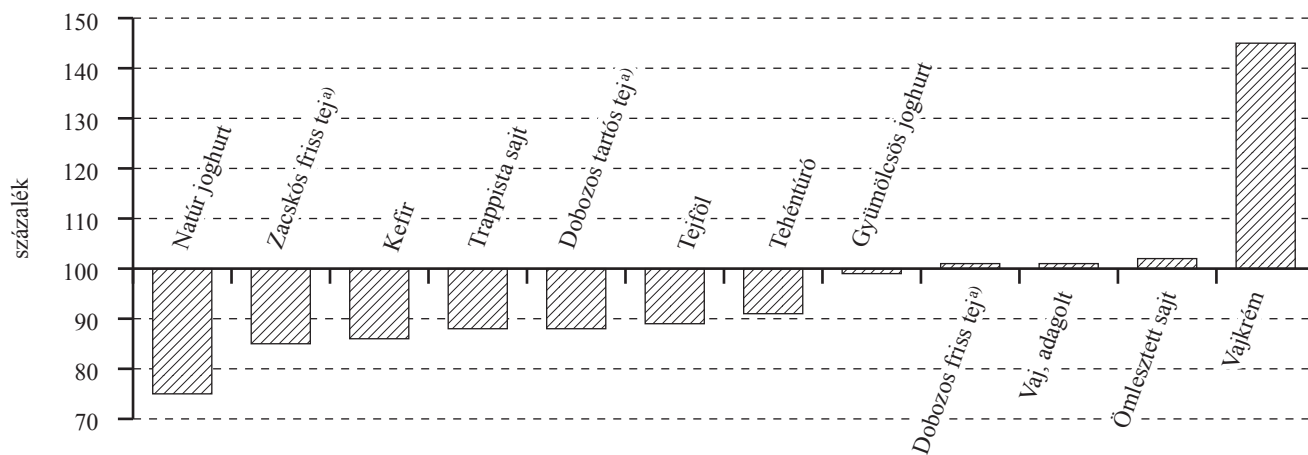
A teljes nyerstej exportja 3 százalékkal mérséklődött 2013-ban az előző évihez viszonyítva. A kivitel 23 százaléka Horvátországba, 19 százaléka Olaszországba, 17 százaléka Romániába, 11 százaléka Szlovákiába irányult. A horvátországi piacra csaknem háromszor annyi teljes nyerstejet szállítottunk, mint 2012-ben. A teljes nyerstej kivitele Romániába 27 százalékkal nőtt, míg Szlovákiába 8 százalékkal, Olaszországba 53 százalékkal csökkent. A fölözött nyerstej kiszállítása 25 százalékkal esett a megfigyelt időszakban, amelynek 72 százaléka Olaszországba került.

A felvásárlás mérséklődése miatt a tejfeldolgozók több alapanyagot igényeltek a külpiacról. A teljes nyerstej behozatala 29,5 százalékkal nőtt, amelynek 40 százaléka Szlovákiából, 32 százaléka Lengyelországból származott. A sűrített vagy édesített tej és tejszín importja 8,5 százalékkal esett 2013-ban az előző évihez viszonyítva.

Magyarországon a tejtermékek gyártása tovább csökkent. A KSH adatai szerint a tejfeldolgozás bruttó termelése 1,2 százalékkal, a tejtermékek belföldi értékesítése 0,7 százalékkal, az exportja 3,8 százalékkal mérséklődött 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (1. melléklet).

Az AKI PÁIR adatai szerint hazai gyártású 2,8 százalékos zsírtartalmú folyadéktej belföldi értékesítése 7 százalékkal csökkent, ezen belül kiszerelés és eltarthatóság szerint a zacskós friss tejé 15 százalékkal, a dobozos tartósé 12 százalékkal esett, míg a dobozos frissé 1 százalékkal nőtt 2013-ban az előző évihez képest. Az 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tej belföldi értékesítése 38 százalékkal emelkedett. Ennek oka, hogy az üzletláncok (Auchan, CBA, Coop, Lidl, Spar, Tesco) a Vidékfejlesztési Minisztériummal folytatott tárgyalások eredményének megfelelően intézkedtek az import UHT tejet és a trappista sajtot népszerűsítő kampányaik leállításáról, valamint közreműködtek nagyobb mennyiségű magyarországi termék értékesítésében. A tejtermékek közül a hazai előállítású natúr joghurt belföldi értékesítése 25 százalékkal, a kefiré 14 százalékkal, a Trappista sajté 12 százalékkal, a tejfölé 11 százalékkal, a tehéntúróé

24. ábra: Néhány tejtermék belföldi értékesítésének változása 2013-ban (2012=100)



^{a)} 2,8 százalékos zsírtartalom

Forrás: AKI PÁIR

9 százalékkal, a gyümölcsös joghurté 1 százalékkal volt kevesebb, az adágolt vajé 1 százalékkal, az ömlesztett sajté 2 százalékkal, a vajkrémé 45 százalékkal bővült a vizsgált időszakban (24. ábra).

A savanyított tejtermékek kivitele 1,5 százalékkal csökkent, míg a tejsavóé 13 százalékkal, a vaj és vajkrémé 14,5 százalékkal, a sajt és túróé 20 százalékkal bővült 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (14. melléklet). A savanyított tejtermékek kivitelének 65 százaléka Romániába irányult, ahova 5 százalékkal kisebb mennyiséget szállítottunk. A sajt és túró legnagyobb piaci Olaszország, Libanon, Románia, Szaúd-Arábia, Jordánia és Szlovákia voltak. Olaszországba 60,5 százalékkal, Jordániába 27 százalékkal, Libanonba 9,5 százalékkal több, Romániába 1,5 százalékkal, Szaúd-Arábiába 7 százalékkal, Szlovákiába 16 százalékkal kevesebb sajtot és túrot exportáltunk. Magyarország tej és tejtermék külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív maradt, azonban értékben már a harmadik egymást követő évben javult. A kedvező tendenciát az okozta, hogy az export árbevétele erőteljesebben nőtt (+24 százalék), mint az import értéke (+16 százalék).

A piaci árak tendenciája

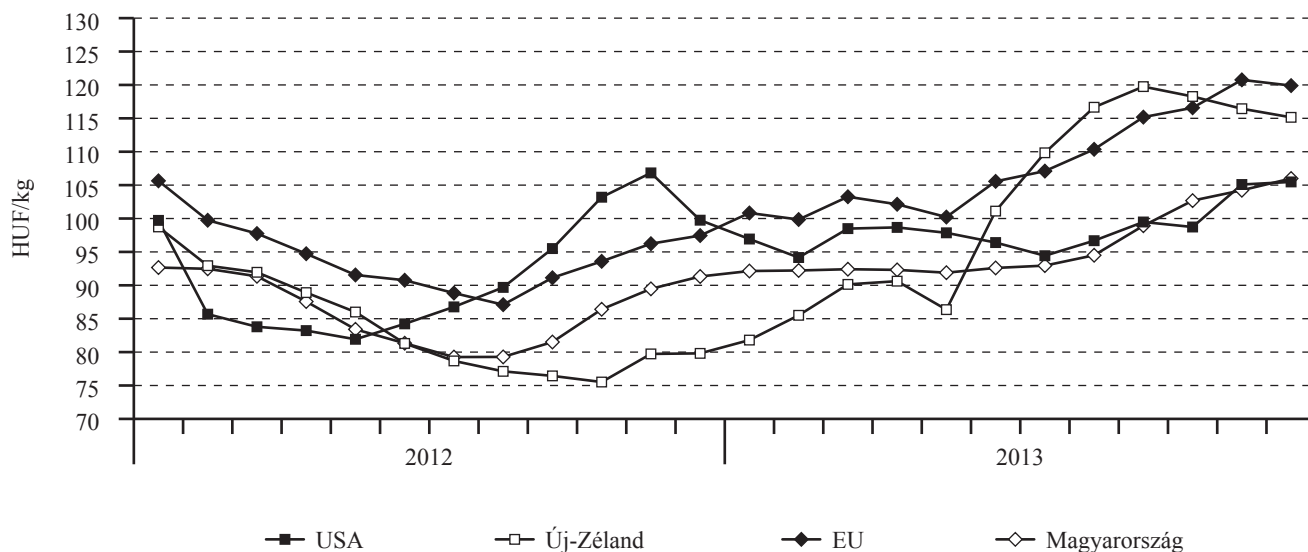
A nyerstej ára Magyarországon 11 százalékkal (15. melléklet), Új-Zélandon 19 százalékkal, az EU-ban 12 százalékkal, az USA-ban 8 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évihez viszonyítva. Az árak szintje Új-Zélandon az év első négy hónapjában, az EU-ban és Magyarországon az év első öt hónapjában nem változott, míg az USA-ban júliusig kismértékben ingadozott. Ezt követően a kereslet élénkítése a nyerstej árának növekedését okozta. Új-Zélandon

a nyerstej ára április és december között 26 százalékkal, az EU-ban május és december között 17 százalékkal, Magyarországon ugyanezzel az időszakkal 15 százalékkal, az USA-ban július és december között 16 százalékkal nőtt (25. ábra).

A Ministry for Primary Industries (2013) szerint Új-Zélandon a nyerstej ára a 2013/2014. gazdasági évben (június–május) 5 százalékkal múlta felül az előző szezonét, a 2014/2015. gazdasági évben további 1 százalékkal erősödhet. Az USA-ban a nyerstej ára 8 százalékkal emelkedhet 2014-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva (USDA, 2014c).

A tejtermékek ára rugalmatlan, ezért már a kínálat néhány százalékos változására is erőteljesen reagál. A sajt ára változik a legkisebb mértékben, mivel a sajtnek számos fajtája létezik, így a kereslet és a kínálat ingadozása nem hat olyan erősen az árának alakulására, mint a jól meghatározható minőségi jellemzőkkel rendelkező vaj és tejsavó esetében. A globális tejtermelés csökkenését eredményezte 2013 elején a tehéntartás szempontjából kedvezőtlenül forduló új-zélandi és európai időjárás. A keresleti piac hatására a tejtermékek világpiaci ára jelentősen emelkedett 2013-ban: a Cheddar sajté (*FOB Óceánia*) 15 százalékkal, az ömlesztett vajé 22 százalékkal, a sovány tejsavóé 40 százalékkal, a teljes tejsavóé 47 százalékkal. Az EU-ban a kibocsátás növekedése helyreállt, mivel a tejhasznú tehénállomány sok év után először gyarapodott, így a tejtermékek ára is csökkent. A sovány és a teljes tejsavó világpiaci ára (*FOB Óceánia*), valamint a vajé áprilisban, a Cheddar sajté májusban érte el a csúcspontját. Az árak a következő hónapokban gyengültek, majd év végéig ezen a szinten stabilizálódtak. A Rabobank (2014) szerint a kínálat bővülésével a tejtermékek világpiaci ára (*FOB Óceánia*) a tejkvóta megszüntetéséig várhatóan folyamatosan csökken. A sovány tejsavó világpiaci ára 16,5 százalékkal, az

25. ábra: A nyerstej termelői ára a világon (2012–2013)



Forrás: USDA, LTO, Európai Bizottság, AKI PÁIR

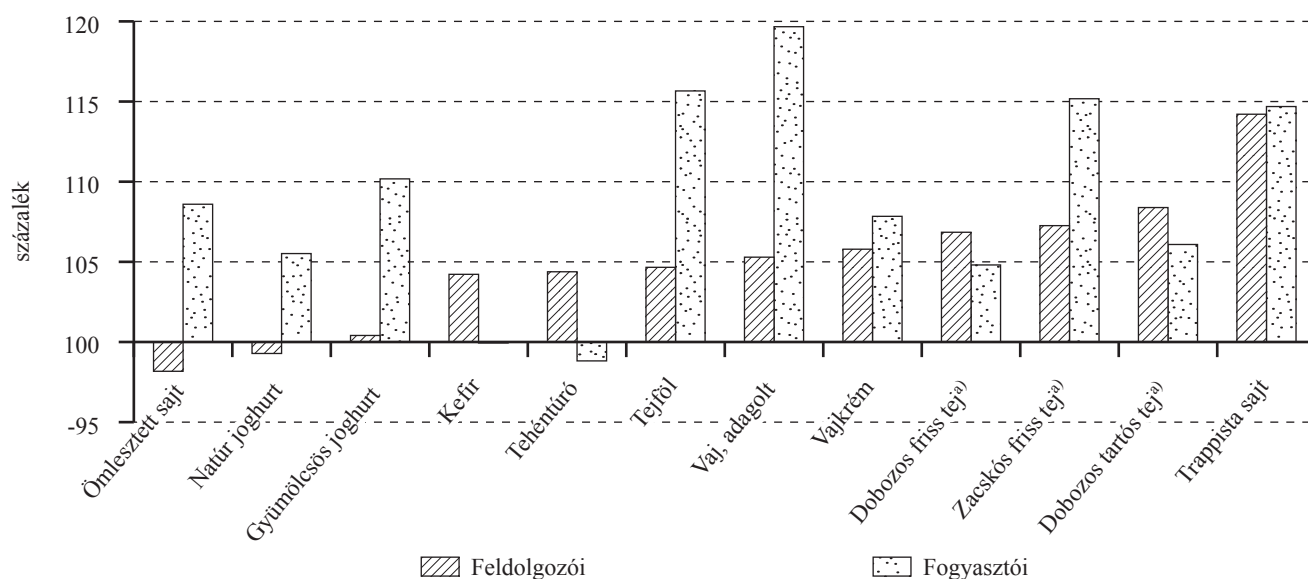
édesített tejsavóporé és a teljes tejporé egyaránt 16 százalékkal, a Cheddar sajté 14,5 százalékkal, a vajé 13 százalékkal lehet alacsonyabb 2015 első negyedében az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Magyarországon a 2013. évi nemzeti tejtámogatás összege bázisjogosultságonként 4 forint/kilogramm volt. A tejtámogatásra legfeljebb 2,7 milliárd forint állt rendelkezésre. A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti program keretében 2016. április 30-ig évente támogatást nyújtanak azoknak a termelőknek, akik az előírtakhoz képest magasabb állatjóléti kötelezettséget vállalnak. A többletköltségeket az EU és a VM közösen finanszírozza. A termelők akkor vehetnek részt a programban, ha nőivarú – tej vagy

kettős hasznosítású – szarvasmarhát tartanak. A kötelezettségek betartását vállaló termelők állategységenként 33–35 ezer forint támogatást kaphatnak évente, ami országos szinten összesen 8,7 milliárd forintot tesz ki. A tejtermelőket sújtó különleges hátrányok kezelésére a 2013. évre vonatkozóan legfeljebb 9,27 forint/kg támogatást lehetett nyújtani.

Az AKI PÁIR adatai szerint a vizsgálatba vont tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2013-ban 5 százalékkal volt magasabb a 2012. évinél (16. melléklet). A tehéntúró feldolgozói értékesítési ára 4 százalékkal, a tejfölé 5 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé 7 százalékkal, a Trappista sajté 14 százalékkal emelkedett (26. ábra).

26. ábra: Néhány tejtermék feldolgozói értékesítési és fogyasztói árának változása 2013-ban (2012=100)



^{a)} 2,8 százalékos zsírtartalom

Forrás: AKI PÁIR

A megfigyelt tejtermékek fogyasztói árindexe 12 százalékkal nőtt (25. melléklet). A termelői árak növekedése hasonló mértékű volt, ugyanakkor a feldolgozó értékesítési áraké jelentősen elmaradt ettől. A tehén-

túró fogyasztói ára 1 százalékkal csökkent, míg a 2,8 százalék zsírtartalmú dobozos friss tejé 5 százalékkal, a Trappista sajté 15 százalékkal, a tejfölé 16 százalékkal emelkedett 2013-ban 2012-höz képest.

Zöldségfélék

Európai piaci tendenciák

A zöldségfélékre vonatkozóan összehasonlításra alkalmas világszintű információk jelenleg nem állnak rendelkezésre, ezért az európai, azon belül elsősorban az uniós tendenciákat mutatjuk be. Ez utóbbit az is indokolja, hogy az EU kevés zöldségfélélet importál a harmadik országok piacáról, mivel a termékcsoport kereskedelme főleg a tagországok között bonyolódik.

A görögdinnye termőterülete Európában átlagosan 5 százalékkal bővült 2013-ban az előző évihez képest. Kivételt jelent Olaszország és Románia, ahol csökkent a terület. Görögországban 46 százalékkal 11 ezer hektárra nőtt a termőterület. A spanyolországi görögdinnye kivitele volumenében 6 százalékkal 542 ezer tonnára, értékét tekintve 26 százalékkal 265 millió euróra emelkedett a vizsgált időszakban. Az elmúlt években élenkült a kereslet a magnélküli, a 2–3 kilogrammos dinnyék, valamint a régi-újdontság, a sárga bélű görögdinnye iránt is.

A WPTC (2013) adatai szerint az ipari paradicsom globális termése 33,1 millió tonna volt 2013-ban, 0,7 százalékkal maradt el a 2012. évitől. Az EU legnagyobb ipari paradicsom-termelőjének számító Olaszországban a termést 4,03 millió tonnára becsülték 2013-ra, ami 10 százalékos csökkenést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az EU legnagyobb friss paradicsom-exportőrei Spanyolország és Hollandia. Spanyolország paradicsom-kivitele 10 százalékkal (1004 ezer tonnára), Hollandiáé 2 százalékkal (1002 ezer tonnára) emelkedett 2013-ban az egy évvel korábbihoz képest. Franciaországban a friss piaci értékesítésre szánt paradicsom termése 1 százalékkal 566 ezer tonnára nőtt 2013-ban a 2012. évihez viszonyítva (Agreste, 2013a). Az Eurostat adatai szerint Lengyelországban az előző évihez hasonlóan 760 ezer tonna körül alakult a termés 2013-ban. A friss paradicsom vezető beszállítója Marokkó, ahonnan 5 százalékkal több (365 ezer tonna) termék érkezett az EU-ba 2013-ban, mint egy évvel korábban.

Az EU legnagyobb zöldpaprika-termelő tagországai Spanyolország, Hollandia, Olaszország és Magyarország. Spanyolország zöldpaprika-kivitele 9 százalékkal (545 ezer tonnára) növekedett 2013-ban az előző évihez képest. A korszerű üvegházi termesztésnek köszönhetően március és november között Hollandia uralja a Közösség piacát. Hollandia 338 ezer tonna paprikát exportált 2013-ban, szemben az egy évvel korábban külföldön értékesített 382 ezer tonnával.

Az év elején tapasztalható kedvezőtlen időjárás (hideg tavasz, száraz meleg nyár) miatt a vöröshagyma termése az EU-ban 6 százalékkal 5,23 millió tonnára csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz képest, ami azt jelenti, hogy két egymást követő évben termés kiesés volt (AMI, 2013). Lengyelországban 5 százalékkal (611 ezer tonnára), Németországban 11 százalékkal kevesebb vöröshagyma termett. Spanyolországban ugyanakkor 1 százalékkal 1,2 millió tonnára bővült a termés a 2012. évihez képest, ezzel az ország az EU legnagyobb termelője lett, megelőzve Hollandiát, ahol 1,04 millió tonna vöröshagymát takarítottak be (Fruchtportal, 2014).

Európában a káposzta termőterülete zsugorodott, a meleg, száraz nyár a 2012. évihez képest 15–20 százalékkal kisebb termésátlagot eredményezett. Az EU legnagyobb termelője, Lengyelország a fejes és vörös káposzta 80 százalékát a közösségi piacon értékesíti. A macedón termelők 2012 tavaszán nagy veszteségeket szenvedtek el, ezért a káposzta felülete csökkent 2013-ban, az üvegházakban kevesebbet termeltek és a fajtaválasztékot is szűkítették. Ez azért fontos, mert a magyarországi árakat nagyban befolyásolják a környező országokban kialakult dömpingárak, vagy az esetleges hiány.

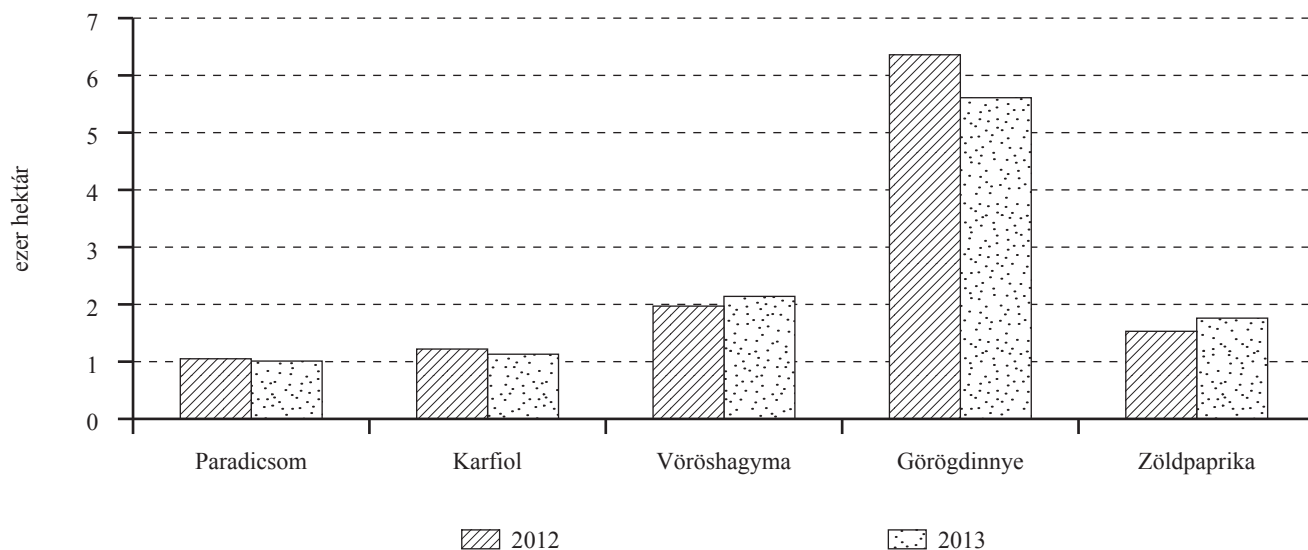
Az EU tagországai közül a legnagyobb sárgarépa- és petrezselyemgyökér-termelők Lengyelország és Franciaország. Az Eurostat adatai szerint Lengyelországban a sárgarépa termése 12 százalékkal 735 ezer tonnára csökkent, míg Hollandiában 8 százalékkal 555 ezer tonnára emelkedett 2013-ban. Franciaországban a friss fogyasztásra szánt sárgarépa termése – a kedvezőtlen időjárás miatti szezoncsúszás következtében – 3 százalékkal 275 ezer tonnára mérséklődött 2013-ban az előző évihez viszonyítva (Agreste, 2013b).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Az AKI Statisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint az összes zöldségtermelés jelentős hányadát adó szabadföldi zöldségfélék termőterülete ezer hektárral 49,2 ezer hektárra nőtt 2013-ban az előző évihez képest. A csemegekukorica területe 8 százalékkal 24,8 ezer hektárra bővült. A vizsgált zöldségfélék közül a vöröshagyma termőterülete 8, a zöldpaprikáé 15 százalékkal növekedett, ezzel szemben a szabad-

27. ábra: Egyes zöldségfajok termőterületének alakulása (2012–2013)



Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

földi paradicsomé 5, a karfiolé 7, a görögdinnyéé 12 százalékkal zsugorodott (27. ábra).

A zöldségfélék 2013. évi kínálatát kedvezőtlenül befolyásolta a kora tavaszi rendkívüli időjárás, ezért 2,5–3 hetet csúszott a vetés. A tenyészidőszakban a nagyfokú hőingadozások, míg a nyári hónapokban az aszályos idő nehezítette a növények fejlődését.

Az AKI PÁIR becslése szerint 2013-ban az összes zöldségtermés elérte az 1,4 millió tonnát, ami 3 százalékos bővülést jelent az előző évi mennyiséghez képest (17. melléklet).

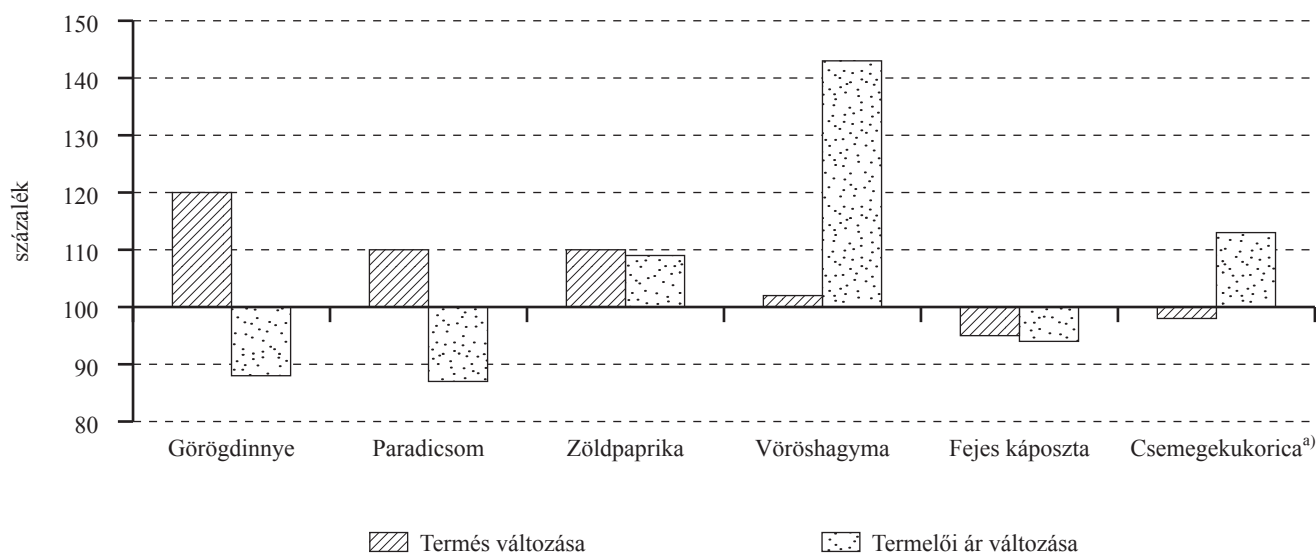
A görögdinnye betakarítása két hét késéssel, július 15–20. kezdődött meg. A termesztési kedv fokozódott, a dinnye termőterülete országosan 15 százalékkal 5,6–5,7 ezer hektárra nőtt, a termés elérte a 220 ezer ton-

nát. A dinnyefogyasztás ösztönzése érdekében támogatást kapott a dinnyemarketing, promóciós programmal igyekeztek javítani a magyarországi dinnye piaci lehetőségeit. A hazai dinnyét júliustól augusztus végéig az üzletláncokban és a médiában is népszerűsítették.

Magyarországon 2012-ben 1,28 ezer hektárról 108,7 ezer tonna paradicsomot takarítottak be. Szakértők szerint a termés bővült 2013-ban: az ipari paradicsom termése a 2012. évi 15 ezer tonnáról 35 ezer tonnára emelkedett, ami azonban még mindig elmarad a korábbi évek 100 ezer tonna körüli mennyiségétől.

Az AKI Statisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságokban a zöldpaprika termése 5,7 ezer tonnával 28,2 ezer tonnára nőtt 2013-ban az előző évihez viszonyítva (28. ábra), elsősorban a termésátlag 8 százalékos

28. ábra: A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2013-ban (2012=100)



^{a)} Felvásárlási ár változása.

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján az AKI Piaci Információs Osztályán készült számítás

(15,9 tonna/hektár) javulása miatt. A vöröshagyma termése 18 százalékkal haladta meg (55,2 ezer tonna) 2013-ban az előző évben betakarított mennyiséget.

A fejes káposzta termőterülete 2,5 ezer hektár körül alakult a korábbi években. A kedvezőtlen időjárás a káposzta termesztését is befolyásolta: az üvegházakban és a fűtött fóliákban a fényszegénységgel kellett szembenézni, ami nehezítette a virágok termékenyülését. A korai káposztafélék terméskiesése átlagosan 10–15 százalék volt. A szabadföldi káposztafélék vetése körülbelül 3,5 hetet késett.

A zöldborsó termése csökkent 2013-ban a termőterület zsugorodása és a hozamok romlása miatt. Magyarország évek óta őrzi vezető csemegekukorica-termelő szerepét az EU-ban. Az AKI Statisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a csemegekukorica hozama 18 százalékkal 16 tonna/hektárra emelkedett 2013-ban az egy esztendővel korábbihoz képest. A termés elmarad a tízéves átlagtól, 420–430 ezer tonna között alakult, ami elsősorban a forró nyári időjárás következménye. A csemegekukorica ugyanis nagy vízigényű és csak folyamatos öntözéssel lehet kivédeni a növények károsodását.

A zöldségfélék importja nem változott lényegesen (193 ezer tonna) 2013-ban az előző évihez képest. A görögdinnye behozatala 58 százalékkal 8,3 ezer tonnára bővült, amelynek a fele Görögországból érkezett.

A friss paradicsom importja 42 százalékkal emelkedett (12,7 ezer tonna) 2013-ban az egy évvel korábbi mennyiséghez képest. A beszállított mennyiség Spanyolországból 135 százalékkal nőtt, ugyanakkor Törökországból 78 százalékkal kevesebb paradicsom érkezett Magyarországra. A zöldpaprika behozatala 57 százalékkal 7 ezer tonnára bővült, Spanyolország megkésztette a magyarországi szállításait.

A tárolási zöldségfélék közül a vöröshagyma importja – a 2012. évi bőséges termésnek köszönhetően – 17 százalékkal 7,7 ezer tonnára csökkent. A legnagyobb beszállító Hollandiából 56 százalékkal kevesebb vöröshagyma érkezett Magyarországra. A sárgarépa és a fehérrépa behozatala – döntően Hollandiából – 9 százalékkal 7,1 ezer tonnára, a fokhagymáé elsősorban Hollandiából a felére, 755 tonnára esett. Vörös és fejes káposztából 14 százalékkal kevesebbet, 3,4 ezer tonnát importáltunk. A legtöbb káposzta Lengyelországból érkezett. A fagyasztott csemegekukorica beszállítása 16 százalékkal 1,3 ezer tonnára, a konzervé 19 százalékkal 1,2 ezer tonnára csökkent.

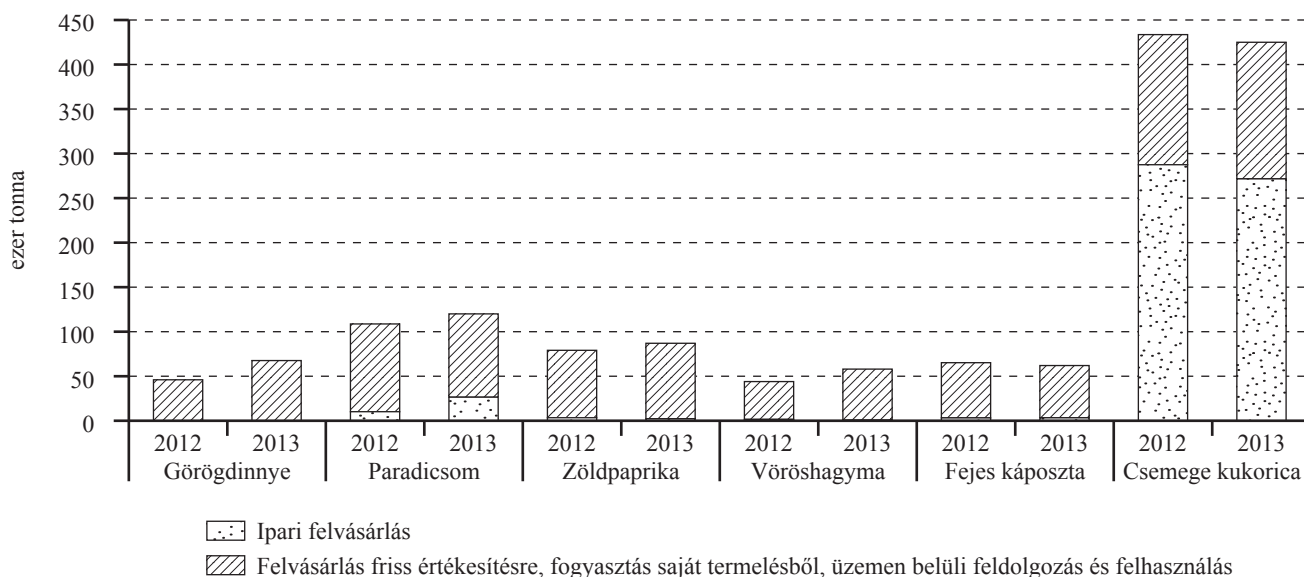
Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint a zöldségfélék felvásárlása lényegében az előző évi szinten stagnált (576 ezer tonna) 2013-ban (17. melléklet, 29. ábra). Megjegyezzük, hogy a 2013. évi felvásárlási adatok a tárolási zöldségfélék forgalmát is tartalmazzák, ami a 2012. évi terméssel függ össze.

A tárolási zöldségfélék közül a petrezselyemgyökér felvásárlása 5, a sárgarépaé 7 százalékkal csökkent, a fejes káposztáé nem változott, ugyanakkor a vöröshagymáé 2 százalékkal nőtt. A görögdinnye felvásárlása 68 ezer tonna volt 2013-ban, ami 47 százalékos növekedést jelent az egy esztendővel korábbihoz képest.

A zöldségfélék ipari célú felvásárlása 7 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban. Az összes ipari célra felvásárolt zöldségféle 70 százalékát három nagymagvú zöldségféle adja, amelyek közül a csemegekukorica felvásárlása 6, a zöldborsóé 39, a zöldbabé 27 százalékkal esett. A paradicsom ipari célú felvá-

29. ábra: A zöldségfélék felhasználása (2012–2013)



Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

sárlása jelentősen (160 százalékkal) bővült. Az ipari célra felvásárolt zöldségfélék felvásárlási ára átlagosan 7 százalékkal emelkedett 2013-ban. A vizsgált fajok közül csak a sárgarépa és a spárgatök felvásárlási ára csökkent.

A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) paradicsom felvásárolt mennyisége 13 százalékkal 17,7 ezer tonnára nőtt, míg a felvásárlási ára 7 százalékkal csökkent. A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) zöldpaprikából 4 százalékkal kevesebbet (28,9 ezer tonnát) vásároltak fel 2013-ban, mint egy évvel korábban, ugyanakkor a felvásárlási ára 7 százalékkal emelkedett.

A KSH adatai szerint a zöldségfélék exportja (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) az előző évihez hasonlóan 306 ezer tonna volt 2013-ban (18. melléklet).

A görögdinnye kivitele 22 százalékkal 66,1 ezer tonnára emelkedett 2013-ban: Csehországba 37 százalékkal (18 ezer tonnára), Németországba 57 százalékkal (16,8 ezer tonnára), Lengyelországba 7 százalékkal (16,7 ezer tonnára). Az export növelése érdekében a termőterületet 7–8 ezer hektár fölé kellene bővíteni, valamint kiváló minőségű termékkel a vevők bizalmát visszanyerni, amihez elengedhetetlen a piaci szereplők összefogása. A jó ökológiai adottságokkal rendelkező termőtájaink, valamint az exportpiacok közelsége megteremtik a lehetőséget, hogy a magyarországi görögdinnye visszanyerje korábbi pozícióját a világpiacon.

A zöldségfélék kivitelében a második legnagyobb részarányt képviselő étkezési paprika exportja 2 százalékkal 24,4 ezer tonnára mérséklődött 2013-ban az előző évihez viszonyítva. Ugyanakkor a legnagyobb felvevőpiac, Németország felé 14 százalékkal több, csaknem 15 ezer tonna friss vagy hűtött terméket értékesítettünk. A paradicsom kivitele 2 százalékkal 2,25 ezer tonnára csökkent.

Magyarország 45 százalékkal kevesebb (1,2 ezer tonna) sárgarépat és fehérrépat adott el a nemzetközi piacon 2013-ban, mint egy esztendővel korábban. A vöröshagyma külpiaci értékesítése a felére (1,27 ezer tonnára) zuhant, a fejes és vöröskáposztáé 11 százalékkal (3,6 ezer tonnára) csökkent. A káposztaféléket elsősorban a skandináv országokba, valamint Romániába szállítottuk.

A zöldborsó exportjában a fagyasztott termék 15–20 százalékot tesz ki, amelynek kivitele 19 százalékkal (15,5 ezer tonnára) csökkent a megfigyelt időszakban. A fennmaradó részt konzervként elsősorban Oroszor-

szágba és Ukrajnába szállítottuk. A konzerv zöldborsó kivitele 13 százalékkal 73 ezer tonnára bővült.

A gyorsfagyasztott csemegekukorica exportja 6 százalékkal (58,9 ezer tonnára) csökkent 2013-ban, a kivitel elsősorban az Egyesült Királyságba, Belgiumba és Németországba irányult. Ugyanakkor a konzerv csemegekukorica kiszállítása 27 százalékkal (179 ezer tonnára) emelkedett, amelynek legnagyobb része Franciaországba, Németországba és Lengyelországba került. A világ csemegekukorica-konzerv exportjának 80 százalékát Thaiföld, Magyarország, az USA és Franciaország adja. A fagyasztott csemegekukorica tekintetében az USA a vezető exportőr, Magyarország áll a második helyen.

Összességében megállapítható, hogy Magyarország zöldségfélék (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) külkereskedelmi egyenlege pozitív maradt, és enyhén (2,5 ezer tonnával) javult 2013-ban az előző évihez képest. A zöldségfélék behozatala 170 tonnával csökkent, míg a kivitele 2,3 ezer tonnával nőtt.

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék 2012. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2013-ban 2,2 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagybani Piacon az egy évvel korábbihoz viszonyítva (19. melléklet).

A 2013-ban betakarított tárolási zöldségfélék kisebb kínálata a termelői árak növekedését okozta az év végén. A barna héjú vöröshagyma termelői ára 43 százalékkal volt magasabb a vizsgált időszakban. Az import (ausztriai, németországi és hollandiai) barna héjú vöröshagyma ára is nőtt a 2013/2014. szezon kezdetén. A petrezselyemgyökér termelői ára 26, a sárgarépaé 6 százalékkal emelkedett egy esztendő alatt. Ugyanakkor a szabadföldi fejes káposzta ára 6 százalékkal csökkent.

A belföldi görögdinnye termelői ára 12 százalékkal esett, míg a kígyóuborkáé 20, a berakó uborkáé 39 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évihez képest. A belföldi kilogrammos kiszerezésű tölteni való, édes paprika termelői ára mérettől függően 9–17 százalékkal volt magasabb a megfigyelt időszakban. A paradicsom termelői ára típustól és mérettől függően 5–20 százalékkal csökkent.

Gyümölcsfélék

Világ- és európai piaci tendenciák

A Világ Alma és Körte Szövetségének (*WAPA*) prognózisa szerint az alma termése az Egyesült Államokban 15, Törökországban 10, Ukrajnában 5 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évihez képest, ugyanakkor Kínában 8 százalékkal, Oroszországban 14 százalékkal csökkent. Az EU almatermése 7 százalékkal 10,8 millió tonnára nőtt 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A legnagyobb részarányt adó Golden Delicious fajtából 11 százalékkal (2,5 millió tonna), a Galából 7 százalékkal (1,15 millió tonna), az Idaredből 8 százalékkal több (1,06 millió tonna) termett. Lengyelországban tovább bővült az alma kínálata, így ismét az EU legnagyobb termelője lett, miután a 2012. évinél 10 százalékkal nagyobb mennyiséget (3,2 millió tonna) takarítottak be, utána Olaszország (az előző évinél 11 százalékkal több: 2,14 millió tonna), majd Franciaország (29 százalékkal több: 1,5 millió tonna) következett a sorban. Németország az EU legnagyobb almaimportőre, ahol az elmúlt tíz év leggyengébb termése volt 2013-ban, mivel a kibocsátás 17 százalékkal esett 2012-höz képest (Prognosfruit, 2013).

A *WAPA* az EU körtetermését 2,23 millió tonnára becsülte 2013-ra, ami 18 százalékos növekedést jelent egy év alatt. A legnagyobb körtetermelő Olaszországban 14 százalékkal 741 ezer tonnára bővült a termés. Az európai vezető Conference körtefajta termése 14 százalékkal 794 ezer tonnára növekedett. A kínálat bővülése miatt az EU várhatóan kevesebb körtét importál a déli féltekéről a 2013/2014. gazdasági évben (Prognosfruit, 2013).

Az *Europêch* (2013a) szerint az EU-ban az őszibarack termése 3 százalékkal 1,35 millió tonnára, a nektariné 4 százalékkal 1,44 millió tonnára csökkent 2013-ban az egy esztendővel korábban betakarított mennyiséghez képest. Az ipari célra termelt őszibarack termésének csökkenése tovább folytatódott (18 százalékkal 634 ezer tonnára). Olaszország a legnagyobb őszibarack- és nektarintermelő az EU-ban, ahol az előző évinél 6 százalékkal kevesebb (1,4 millió tonna) őszibarack és nektarin termett, ezen belül 13 százalékkal 81,5 ezer tonnára esett az ipari őszibarack mennyisége. Spanyolországban a katalóniai ültetvényeket sújtó jégkár ellenére az őszibarack termése 12 százalékkal, a nektariné 7 százalékkal emelkedett. Az elsősorban a belföldi piacon értékesített „lapos barack” fajtákból 17 százalékkal több, 131,6 ezer tonna termett 2013-ban. Görögországban jégeső okozott

károkat, az őszibarack/nektarin termése 25 százalékkal (232 ezer tonnára), az ipari célúé 37 százalékkal zuhant 2013-ban az elmúlt évihez képest. Franciaországban az őszibarack (beleértve a nektarint és az ipari célú őszibarackot) termése 12 százalékkal 242 ezer tonnára csökkent 2013-ban, ezen belül az őszibarack termése 125 ezer tonnát tett ki (Agreste, 2013c).

Az EU négy vezető kajszitermelő tagországának termése 28 százalékkal 437 ezer tonnára csökkent 2013-ban a kiugró terméseredményű 2012. évihez viszonyítva. Görögországban a kedvezőtlen időjárás (fagykár, délen túl sok csapadék és virágzaskor hideg) miatt 44 százalékkal 40,5 ezer tonnára, Spanyolországban 14 százalékkal 83 ezer tonnára esett a termés. A legnagyobb európai kajszitermelőnél, Olaszországban a betakarított mennyiség 92 ezer tonnával 160 ezer tonnára csökkent (Europêch, 2013b). Franciaországban a kajszitermőterülete 2 százalékkal 13,5 ezer hektárra zsugorodott, a termése 30 százalékkal 132,4 ezer tonnára esett 2013-ban a 2012. évihez viszonyítva (Agreste, 2013d).

Lengyelországban 6,2 százalékkal több, azaz 230 ezer tonna cseresznye termett 2013-ban a megelőző évi mennyiséghez viszonyítva (FreshFruitPortal.com, 2013). Franciaországban a cseresznye termése 32 százalékkal volt több (40,1 ezer tonna) 2013-ban az előző évi gyenge terméshez képest (Agreste, 2013e). Spanyolország délnyugati részén, Extremadura régióban az esőzések, az áradások és az alacsony hőmérséklet miatt 25 százalékkal kevesebb (21 ezer tonna) cseresznyét takarítottak be. Olaszországban a cseresznye termése az ország déli részén a korábbi évekhez hasonlóan alakult, ugyanakkor az észak-olaszországi Emilia-Romagna régióban csökkent. Németországban 25 ezer tonna cseresznyét szüreteltek 2013, szemben az egy évvel korábbi 23 ezer tonnával.

Az EU legnagyobb meggytermelői Lengyelország, Magyarország és Németország. Becslések szerint Lengyelországban a 2012. évinél ezer tonnával kevesebb (150–160 ezer tonna) meggy termett 2013-ban. A németországi meggytermés 16 ezer tonna körül alakult, ami elmarad a korábbi évek átlagától. Az EU legnagyobb beszállítói Szerbia és Törökország. Törökország meggytermése az ezredforduló óta 70–80 százalékkal 185–195 ezer tonnára bővült. Szerbiában évente 66–105 ezer tonna meggyet termelnek.

Az EU legnagyobb szilvatermelő tagországa Románia (480–520 ezer tonna), Franciaország (120–150 ezer tonna), Spanyolország (160–200 ezer tonna), Olaszország (150–190 ezer tonna) és Lengyelország (100–120 ezer tonna). Németországban 45–50

ezer tonna szilva termett 2013-ban, szemben a 2012. évi 35,6 ezer tonnával.

Az EU legnagyobb számocatermelője Spanyolország, ahol évente átlagosan 300 ezer tonna számóca takarítanak be, amelynek 90 százaléka Huelva tartományból származik. A kedvezőtlen időjárás miatt kevesebb számóca termett 2013-ban, mint egy esztendővel korábban. Németország az elmúlt években az EU harmadik legnagyobb számocatermelőjévé lépett elő; a természető-berendezés alatti számóca területe 400 hektárra rúgott, míg a szabadföldi terület 14,6 ezer hektárra bővült 2013-ra. A termés 130 ezer tonnára csökkent 2013-ban, szemben a 2012. évi 140 ezer tonnával. Olaszországban a számóca termőterülete 3,7 ezer hektár körül alakult, amelynek mindössze 17 százalékan folyt szabadföldi termesztés. Franciaországban a számócaültetvények területe 1 százalékkal 3,2 ezer hektárra nőtt, a termés (55 ezer tonna) nem változott 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (Agreste, 2013f).

Lengyelország a világ legnagyobb málnatermelőjévé lépett elő. Németországban a málna termőterülete 1 százalékkal zsugorodott, a fagykárak miatt kevesebb málnát takarítottak be 2013-ban, mint egy évvel korábban. Szerbiában az elmúlt öt évben 15 ezer hektáron termesztettek málnát, az átlagos hozam 4 tonna körül alakult hektáronként, 2013-ban 81 ezer tonna málna termett (voiceofserbia.org, 2013).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Az AKI PÁIR becslése szerint 2013-ban az összes gyümölcsstermés 10 százalékkal 760 ezer tonnára csökkent a 2012. évi mennyiséghez képest (20. melléklet).

A KSH előzetes adatai szerint Magyarországon az almaültetvények bruttó területe 26 ezer hektár körül alakult 2012-ben, ami 25 százalékkal kisebb a 2007. évinél. A kora tavaszi fagy, a gyors virágzás, a nyár eleji viharok és jégverések, illetve az aszály az alma esetében minőségi és méretbeli problémákhoz vezetett 2013-ban. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei ültetvényekben fagy okozott károkat, a Duna-Tisza közén, valamint Zala és Somogy megyékben jó volt a termés, az étkezési alma nagy része e két megyéből származott. A WAPA előzetes becslése alapján 2013-ban 588 ezer tonna almát takarítottak be, 10 százalékkal kevesebbet a 2012. évi rekordtermésnél (30. ábra). A terméskiesés a Jonathan fajta esetében 17 százalék, az Idarednél 7 százalék körül alakult 2013-ban. Az alma népszerűsítésére ősszel kampány indult a VM közreműködésével. A nagyobb üzletláncokban kóstoltatások keretében

ösztönözték a fogyasztókat a Magyarországon termelt gyümölcs vásárlására. A kedvezőtlen időjárás a körtét is számos termőtájon sújtotta, ennek ellenére a 2012. évinél több körte termett 2013-ban.

Az AKI Statisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságokban 5,3 ezer hektár termőterületről az előző évi mennyiséghez képest háromszor több őszibarack termett 2013-ban. A kajszi termőterülete 4 ezer hektár körül alakult 2012-ben, ami 24 százalékkal kisebb a 2007. évinél. Az ültetvények legnagyobb hányada Észak-Magyarországon található. A Gönci magyar kajszi fajta foglalta el az ültetvényterület több mint ötödét, emellett jelentős volt a Ceglédi óriás és a Bergeron fajták részesedése is. A szakértők 2013-ra az egy évvel korábbinál több kajszitermést becsültek.

Az ezredfordulón elért 18,2 ezer tonna cseresznyeterméshez képest lényegesen kevesebb (4–8 ezer tonna) cseresznyét takarítottak be az elmúlt három évben. Becslések szerint 2013-ban több cseresznye termett, mint a rendkívül gyenge termésű 2012. évben.

Az AKI Statisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságokban a meggy termésátlagosa 2013-ban 60 százalékkal haladta meg (5,9 tonna/hektár) a 2012. évit. A meggy termése az összes gyümölcsstermés közel 10 százalékát teszi ki. A kelet-magyarországi fagykárak jelentős terméskieséshez vezettek, ezt azonban ellensúlyozta, hogy az Érdi bőtermő fajta, amely a teljes termőterület 45–50 százalékát adja, jó termést adott.

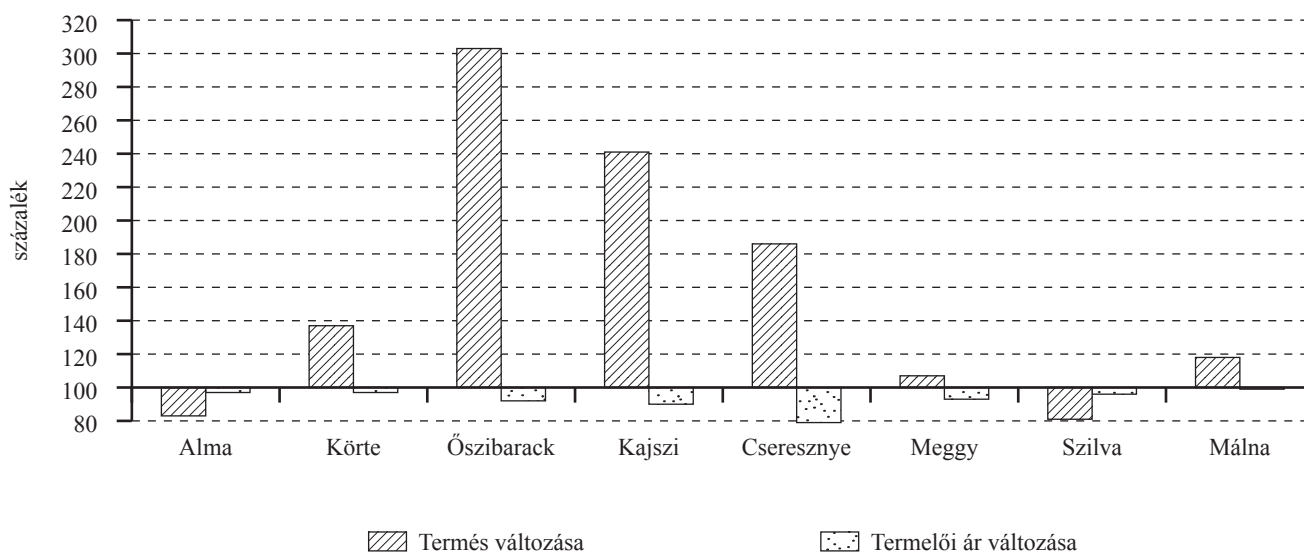
A szilva termése az 1990-es évek (150 ezer tonna) óta csökkent, az elmúlt három évben 50 és 70 ezer tonna között alakult. A szilva termőterülete zsugorodott, az előregedett ültetvények mellett a jégviharok, valamint az öntözés hiánya is hozzájárultak a termés ingadozásához. Középtávon a szilva termésének növeléséhez, illetve a versenyképesség javításához elengedhetetlen az ültetvények megújítása, ezzel együtt a fajtaváltás, az öntözött területek arányának növelése, valamint a tárolási kapacitás bővítése. A szilva termése csökkent 2013-ban.

A bogyós gyümölcsűek termesztése mérséklődött az elmúlt évtizedben annak ellenére, hogy természető-ösztönzésére a feldolgozóipari szerződéssel rendelkező termelők 2008 óta átmeneti területalapú támogatást igényelhetnek. A termelők a bogyós gyümölcs elkülönített támogatást 2012 óta az egységes kérelemmel igényelhetik, aminek nem volt feltétele a feldolgozókkal kötött szerződés.

A számóca termése bár emelkedik, még messze van a potenciális lehetőségeinktől. A málnaültetvények állapota romlott, jelenetős mértékben előregedett az elmúlt években, sokan felhagytak a termeléssel. A szárazság, a nagy hőség a málnát sem kímélte 2013-ban.

A KSH adatai szerint a gyümölcsök importja (déli gyümölcscsel együtt) 3 százalékkal 221,5 ezer tonnára emelkedett 2013-ban az előző évihez képest.

30. ábra: A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2013-ban (2012=100)



Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján az AKI Piaci Információs Osztályán készült számítás

A déligyümölcsök behozatala (158 ezer tonna) 9 százalékkal, ezen belül a banáné 8 százalékkal 78 ezer tonnára nőtt. A Magyarországon megtermelhető gyümölcsök importja 10 százalékkal 63 ezer tonnára esett (21. melléklet).

A friss alma beszállítása (beleértve az ipari almát is) – a bőséges 2012. évi termés miatt – 9 százalékkal csaknem 22 ezer tonnára csökkent 2013-ban. Az ipari alma importja (elsősorban Szerbiából és Romániából) 65 százalékkal közel 16 ezer tonnára ugrott meg 2013-ban az előző évihez képest. Ugyanakkor az étkezési alma behozatala 58 százalékkal 6 ezer tonnára esett. A frisskörte-import 39 százalékkal 999 tonnára csökkent, ezen belül a legnagyobb beszállítónktól, Olaszországból érkező mennyiség 82 százalékkal 167 tonnára zuhant. A cseresznye behozatala 3 százalékkal az őszibaracké (nektarinnal) 30 százalékkal csökkent.

A kajszi importja 4 százalékkal 404 tonnára nőtt. A friss málna behozatala 52 százalékkal bővült, míg a fagyasztott málnáé 14 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban. Magyarország évek óta nettó importőr számocából, amelynek a beszállítása 24 százalékkal bővült 2013-ban, ezen belül a spanyolországi import csaknem a kétszeresére emelkedett.

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint a gyümölcsfélék felvásárlása (ipari és friss együtt) 5 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évi mennyiséghez viszonyítva. Ennek oka, hogy az összes gyümölcsfelvásárlás 65 százalékát kitevő alma felvásárolt mennyisége 15 százalékkal 268 ezer tonnára csökkent. Továbbá a ribiszkefélék felvásárlása is esett 25 százalékkal. A többi vizsgált gyümölcsféle felvásárlása nőtt, a körtéé 2, a szilváé 5, a

málnáé 21, az őszibaracké 30, a meggyé 92, a cseresznyéé 190, a kajszié 281 százalékkal.

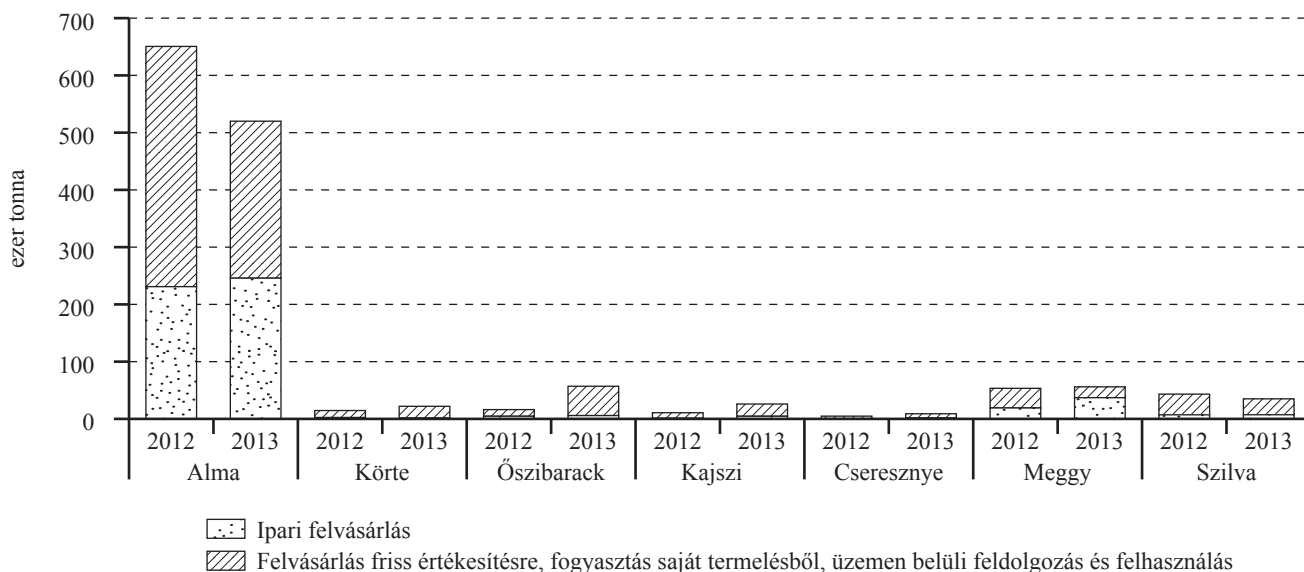
A gyümölcsfélék ipari célú felvásárlása nagyobb mértékben (10 százalékkal) csökkent, mint a teljes felvásárlás. Az ipari alma felvásárlása 18 százalékkal 245 ezer tonnára esett 2013-ban. Az ipari célra felvásárolt körte mennyisége 43, a ribiszkéé 35, a szilváé 2 százalékkal csökkent. Ugyanakkor a többi gyümölcsféle ipari célú felvásárlása bővült, az őszibaracké 25, a málnáé 55, a meggyé 93, a cseresznyéé 187, a kajszié 317 százalékkal (31. ábra).

Az ipari célra felvásárolt gyümölcsfélék felvásárlási ára 25 százalékkal csökkent 2013-ban. A vizsgált fajok közül az őszibarack felvásárlási ára 3, a cseresznyéé 5 százalékkal emelkedett. A legnagyobb arányban (50 százalékkal) a kajszi felvásárlási ára esett. Az ipari célú felvásárlásra szánt almáé 3 százalékkal (29,30 forint/kg-ra) csökkent. Az Agrana-Juice Magyarország Kft. a jelentős sűrítmenykészletek miatt kilogrammonként nettó 25 forintra indította a léalma felvásárlását, majd 29 forintra emelte azt.

A KSH adatai szerint a gyümölcskivitel (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) 17 százalékkal 161 ezer tonnára bővült 2013-ban az egy esztendővel korábbihoz viszonyítva. A belföldi termesztésű gyümölcsök kiszállítása 20 százalékkal 131 ezer tonnára, míg a kivitel ötödét jelentő banán-reexport 19 százalékkal csaknem 23 ezer tonnára emelkedett (21. melléklet).

Magyarország friss alma külkereskedelmi egyenlege 2013-ban pozitív volt, a kivitel 23 százalékkal nőtt. Az ipari alma exportja (elsősorban Ausztria felé) 35 százalékkal (23,4 ezer tonnára), az étkezési almáé (főleg Ausztria és Szlovákia felé) 9 százalékkal (16,8 ezer tonnára) emelkedett. Az almasűrítmeny kivitele 5 százalékkal (61,9 ezer tonnára) bővült 2013-ban.

31. ábra: A gyümölcsfélék felhasználása (2012–2013)



Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

A körte külkereskedelmi egyenlegünk pozitívvá vált 2013-ban, mivel az export volumene a négyszerezésére (1,96 ezer tonnára) nőtt.

A frisskajszi-kivitel a kétszeresére (4,7 ezer tonna) emelkedett. A legnagyobb célpiac Ausztria volt, ahova 85 százalékkal több kajszit szállítottunk, Németországba csaknem a kétszeresére nőtt a kivitel 2013-ban. Elsősorban a késői érésű fajták versenyképesek a közösségi piacon, mivel a mediterrán országok termékeinek kifutásával, augusztustól a magyarországi termék csak a franciaországi versenytárral van jelen a kínálatban. Magyarország kajszii külkereskedelmi egyenlege pozitív.

A friss cseresznye kivitele közel a háromszorosára, 1046 tonnára emelkedett 2013-ban. Az oroszországi piacon 42 százalékkal több cseresznyét értékesítettünk. Emellett jelentős mennyiséget szállítottunk Ausztriába, Fehéroroszországba és Németországba is. A korábban legnagyobb piacnak számító Balti országok felé tovább nőtt az export.

A frissmeggy-export 27 százalékkal (20,1 ezer tonnára) bővült. A kivitel szempontjából meghatározó németországi piacon közel kétszeres mennyiségű friss meggyet értékesítettünk 2013-ban, mint egy évvel korábban. Magyarország fagyasztott meggy külkereskedelmi egyenlege pozitív volt, bár az export 37 százalékkal esett. A cseresznye- és a meggybefőtt kivitele 19 százalékkal (35,5 ezer tonnára) csökkent 2013-ban, ami összefügg a 2012. évi terméskieséssel. Németország mellett más piaci pozíciókat is érdemes erősíteni (Oroszország, Ukrajna, Balti államok).

A friss szilva kivitele 22 százalékkal (11,5 ezer tonnára) csökkent. A németországi értékesítés 30 százalékkal esett, Oroszországba pedig az egy évvel korábbi

mennyiségnél lényegesen kevesebb (-92 százalék) szilvát szállítottunk 2013-ban. A külpiacon lehetőségek maradéktalan kihasználásához hasznos lenne a kedvező értékesítési időpontok (egészen korai és a kései szilva) megtalálása, amikor nincs dömping az európai piacon.

A frissmálna-export 25 százalékkal (41,3 tonnára), a fagyasztott terméké 36 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban. A friss málnát elsősorban Ausztriába és Szlovákiába szállítottuk, a fagyasztott málna legnagyobb piaci Svédország és Svájc voltak. A nemzetközi piacon Magyarország versenytársa a friss gyümölcs vonatkozásában Lengyelország, a fagyasztott málna esetében Szerbia.

Összességében megállapítható, hogy Magyarország gyümölcs (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív volt, de javult 2013-ban, mivel az export nagyobb mértékben bővült, mint az import.

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a gyümölcsfajok 2012. évi összes termelésén belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2013-ban 3,4 százalékkal csökkent a Budapesti Nagyban Piacon az előző évihez képest (22. melléklet). A gyümölcsféléken belül legnagyobb súlyarányal rendelkező alma termelői ára 3 százalékkal mérséklődött (30. ábra). Az AKI PÁIR adatai szerint a Budapesti Nagyban Piacon a köszméte termelői ára nőtt a legerőteljesebben (+21 százalék). A bogyós gyümölcsűek közül a piros

ribizli termelői ára 5, a szederé 1 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a szamóccáé 3 százalékkal mérséklődött, a málnáé nem változott. A körte termelői ára

3, a szilváé 4, a meggyé 7, az őszibaracké 9, a kajszieé 10, a cseresznyéé 21 a százalékkal csökkent a vizsgált időszakban.

Bor

Világ- és európai piaci tendenciák

Az OIV (2013) szerint a világ borszőlőtermőterülete 7,5 millió hektárra rúgott 2013-ban. Az EU-ban a borszőlő termőterülete 2012 és 2013 között 10–12 ezer hektárral csökkent. Ez feleakkora visszaesés, mint a 2012-ben tapasztalt 36 ezer hektáros szőlőültetvény-csökkenés volt. A legnagyobb szőlőtermőterülettel rendelkező Spanyolországban és Olaszországban zsugorodott a szőlő termőterülete 2012 és 2013 között. Portugáliában, Romániában, Görögországban és Ausztriában a termőterületek nagysága nem változott.

Dél-Amerikában (Argentína, Brazília), ahol 2012-ben tovább bővültek a szőlőültetvények, a növekedés üteme lassult a következő évben. Chilében a borszőlővel beültetett területek nagysága (129 ezer hektár) nem változott 2013-ban az előző évihez képest. A Dél-afrikai Köztársaságban 100 ezer hektáron természetnek borszőlőt, ami az utóbbi tíz évben nem módosult lényegesen. Ausztráliában a borszőlőültetvények területe kismértékben növekedett 2013-ban. Az USA-ban 407 ezer hektáron termesztettek borszőlőt 2013-ban, a területek nagysága nem változott az előző évihez képest. Kínában a borszőlővel beültetett területek folyamatos növekedése figyelhető meg az előző években, 2013-ban csaknem 600 ezer hektáron termesztettek borszőlőt.

Az OIV (2013) becslése szerint a globális bortermelés (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 277 és 285 millió hektoliter között alakult 2013-ban, ez átlagban 9 százalékos növekedést jelent a 2012. évi mennyiséghez viszonyítva. Az USA-ban 7 százalékkal 22 millió hektoliterre emelkedett a megtermelt bor mennyisége 2013-ban 2012-höz viszonyítva. A Dél-afrikai Köztársaság 11 millió hektoliter bort termelt 2013-ban, 4 százalékkal többet, mint a megelőző évben. Ausztrália bortermelése 7 százalékkal csaknem 14 millió hektoliterre bővült. Chilében 13 millió hektoliter bor készült, ami 2 százalékkal több az egy évvel korábbi mennyiségnél. A világ borfogyasztása 238 és 252 millió hektoliter közé tehető 2013-ban. A termelés és a fogyasztás közötti különbség 33–39 millió hektoliter körül alakult.

Az EU bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 167 millió hektoliter volt, ami 19 százalékkal meghaladta a 2012. évit. Az EU nagyobb bortermelő országai közül Olaszországban 45 millió hektoliter bort termeltek 2013-ban, ez 12 százalékkal több, mint az előző évi. Franciaországban 44 millió hektoliter bort állítottak

elő, szemben a 2012. évi 41 millió hektoliterrel. Spanyolország bortermelése 45 millió hektoliterre tehető, 43 százalékkal többre az egy esztendővel korábbihoz képest. Portugália 10 százalékkal 7 millió hektoliterre, Románia 32 százalékkal 6 millió hektoliterre, Görögország 18 százalékkal 3,7 millió hektoliterre növelte a bortermelését 2013-ban az előző évben pincékbe került mennyiségekhez képest. Ausztria bortermelése 5 százalékkal 2,25 millió hektoliterre emelkedett a megfigyelt időszakban. Németországban 8,5 millió hektoliter bort állítottak elő 2013-ban, 6 százalékkal kevesebbet az előző évi mennyiségnél.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A Hegyközségek Nemzeti Tanácsának (2014) adatai szerint Magyarországon közel 56 ezer hektár ültetvényről 386 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 2,8 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2013-ban. Összehasonlításképpen: 2012-ben az előállított bor mennyisége 1,8 millió hektolitert tett ki, vagyis a 2013. évi bortermelés 36 százalékkal meghaladta az egy évvel korábban pincékbe került mennyiséget. A szőlőültetvényeket 2013-ban kevésbé viselte meg a nyári szárazság, mivel a szőlő gyökerei mélyen a földbe hatolnak és a télen, valamint a tavasszal hullott jelentős mennyiségű csapadék következtében a talaj nedvességtartalma elegendő volt. A virágzás ideje alatti hűvös és csapadékos időjárás a korai fajták esetében akadályozta az elégséges mértékű beporzást, aminek következtében a fűrt-számhoz képest a termés mennyisége kevesebb lett. A szüret már augusztus közepén elkezdődött, azonban a késői érésű fajták miatt elhúzódott november végéig, december elejéig.

A KSH adatai szerint Magyarország borimportja nem változott 2013-ban az előző évihez képest (23. melléklet). Az import csaknem 88 százaléka lédig, a többi palackos kiszerezésű volt. A lédig borok csaknem teljes mennyisége (91 százalék) Olaszországból érkezett.

Bel- és külpiazi értékesítés

Az AKI PÁIR csak az összes bortermelés 50–60 százalékát kitevő földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok értékesített mennyiségét és árát figyeli meg, az

oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel (OEM) ellátott borok piaci folyamatainak alakulásáról nem állnak rendelkezésünkre információk (kivéve külpiaai értékesítés).

Az FN- és OFJ-borok belföldön értékesített mennyisége 2 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez viszonyítva. Az összes forgalom 50 százalékát a fehérborok tették ki. A fehérborok eladása 5 százalékkal esett, ezen belül mind az FN-, mind az OFJ-borok forgalma mérséklődött. A vörös- és rozéborok értékesítése csaknem 1 százalékkal nőtt a 2012. évihez mérten.

A KSH adatai szerint Magyarország bor (gyöngyöző bor és pezsgő nélkül) külkereskedelmi egyenlege mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt, mennyiségben 6 százalékkal, értékben csaknem 9 százalékkal javult 2013-ban az előző évihez képest. A palackos és lédig borok exportja volumenben 1 százalékkal, értékben 12 százalékkal nőtt (23. melléklet). A külpiaai értékesítés nagyobb hányadát a lédig borok (62 százalék) tették ki, a részarányuk 2 százalékponttal emelkedett az előző évihez képest. A palackos borok kiszállítása 4 százalékkal csökkent, ugyanakkor a lédig boroké 5 százalékkal növekedett. Magyarország lédigbor-kivitelének 42 százaléka Németországba, 14 százaléka Szlovákiába és 13 százaléka Csehországba került. Palackos borból legtöbbit Csehországba (20 százalék), az Egyesült Királyságba (18 százalék) és Szlovákiába (14 százalék) szállítottunk. A nemzetközi piacon továbbra is a magyar fehérborok voltak keresettebbek, a kivitelben belüli részarányuk 79 százalék volt, nem változott egy év alatt.

Magyarország pezsgő külkereskedelmi egyenlege mind mennyiségben, mind értékben negatív volt 2013-ban. A behozatal 61 százalékkal emelkedett, a kivi-

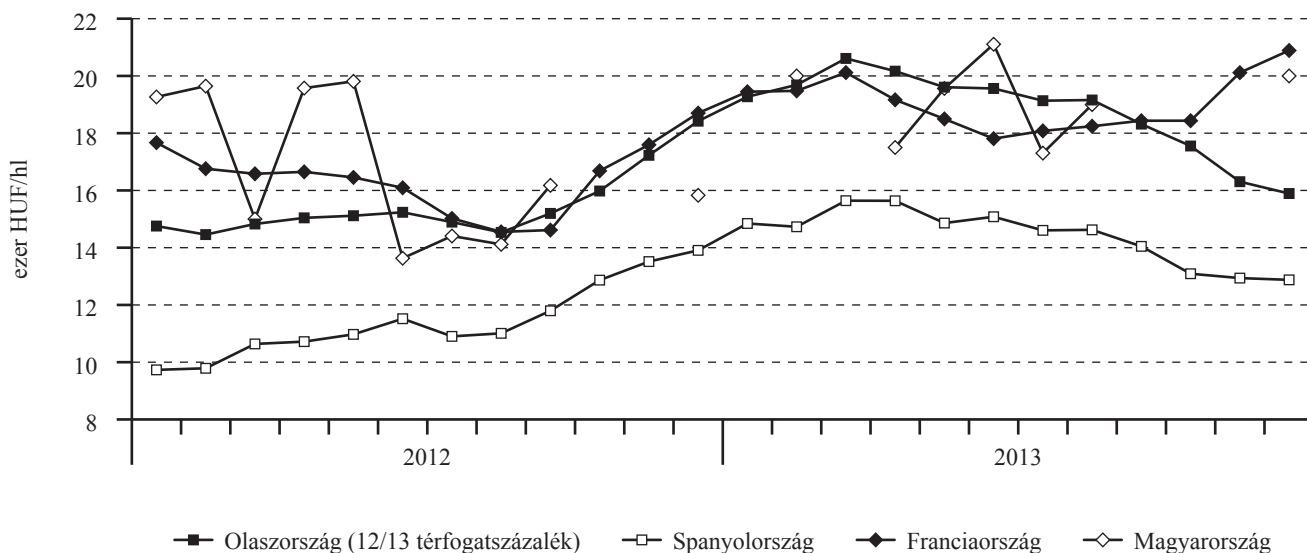
tel 5 százalékkal csökkent a 2012. évihez képest. Az exportból származó bevétel 23 százalékkal esett, míg az import értéke csaknem 1 százalékkal nőtt. A behozatal 69 százaléka Olaszországból származott, emellett nagyobb mennyiségben vásároltunk még Németországból is. Pezsgőt több mint 60 országba exportáltunk, a legnagyobb mennyiségeket Észtországba és Svédországba szállítottuk.

A piaci árak tendenciája

A KSH adatai szerint a borszőlő felvásárlási ára az előző évinél 9 százalékkal volt magasabb 2013-ban. A korai, illatos fajták iránt az átlagosnál élénkebb volt a kereslet, azonban e fajtákból kevesebb termett. Az Egri borvidéken a szőlő felvásárlási ára 100–120 forint, a Mátrai borvidéken a nagyüzemi felvásárlási ár átlagosan 155–160 forint között alakult kilogrammonként, ugyanakkor a Cserszegi fűszeres kilogrammjáért 110 forintot kaptak a gazdák. Az alföldi nagy felvásárlók 100 forintért vásárolták a Zengő és a Zenit fajtákat. Tokajban a Sárga muskotályért 140 forintot kínáltak kilogrammonként, ami 17 százalékkal meghaladta a 2012. évi árszintet. A Furmint és a Hárslevelű felvásárlási ára 90 forintról indult, azonban a legjobb minőségű, 25 mustfok feletti szőlő kilogrammjáért 200 forintot is adtak. Az első osztályú aszú kilogrammonként 2400 forintba került.

Az FN- és OFJ-borok feldolgozóinak értékesítési ára 17 százalékkal volt magasabb 2013-ban, mint egy évvel korábban. A fehérborok ára 18 százalékkal, a vörös és rozé boroké 16 százalékkal emelkedett. A fehér FN-borok ára nőtt a legnagyobb mértékben (+22 száza-

32. ábra: A lédig kiszerelésű vörös és rozé földrajzi jelzés nélküli borok értékesítési ára (2012–2013)



Forrás: AKI PÁIR, ISMEA, MAPA, OIV

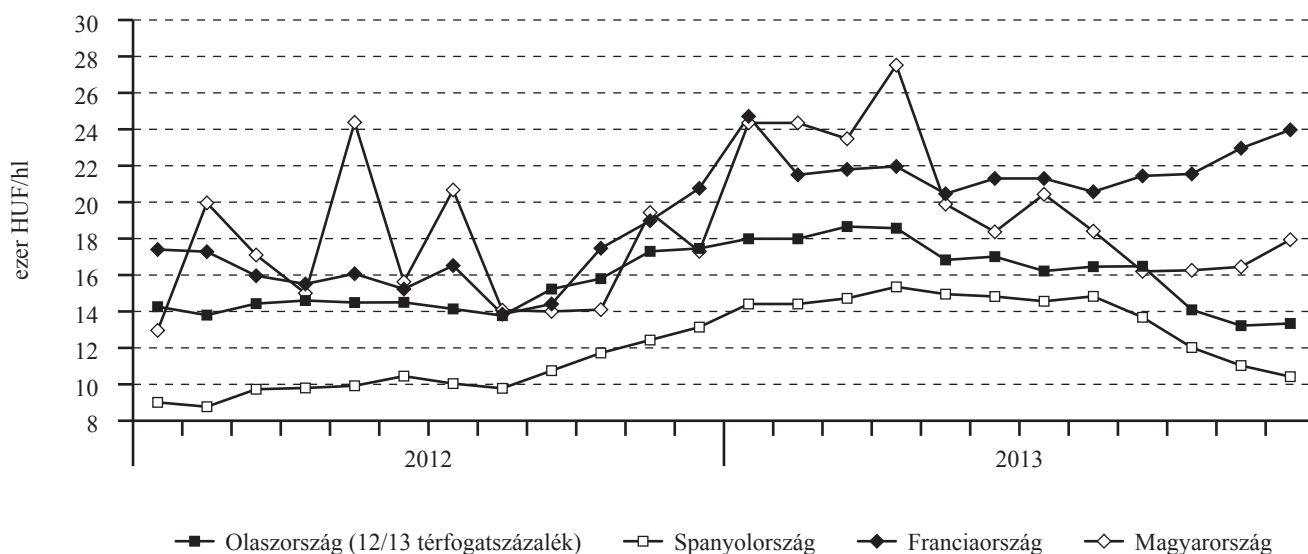
lék), a fehér OFJ-boroké 12 százalékkal volt magasabb. A vörös és rozé FN-borok ára 21 százalékkal, az OFJ-boroké 16 százalékkal haladta meg a 2012. évi szintet (24. melléklet).

A lédig kiszerezésű vörös és rozé FN-borok ára Olaszországban és Spanyolországban tavasztól év végéig csökkent, míg Franciaországban a nyár derekán emelkedni kezdett. A magyarországi lédig kiszerezésű vörös és rozé FN-borok versenyképessége az év végére romlott az olaszországihoz és a spanyolországihoz képest (32. ábra). A magyarországi lédig kiszerezésű

fehér FN-borok ára 2013 első felében magas szintet ért el, és meghaladta a többi megfigyelt ország átlagárát, majd a második félévben csökkent és mérséklődött a különbség a magyarországi, illetve az olaszországi és spanyolországi árak között (33. ábra).

A KSH adatai szerint 2013-ban a literes kiszerezésű fehér FN-borok fogyasztói ára 27, a vörösboroké 26 százalékkal emelkedett 2012-höz viszonyítva. A szőlő felvásárlási árának 9 százalékos növekedése miatt a borok értékesítési ára várhatóan tovább emelkedik 2014-ben.

33. ábra: A lédig kiszerezésű fehér földrajzi jelzés nélküli borok értékesítési ára (2012–2013)



Forrás: AKI PÁIR, ISMEA, MAPA, OIV

Összefoglalás

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2013

Stummer Ildikó (szerk.)

1. A gabonafélék piacán a keresleti és kínálati viszonyok átrendeződtek 2013-ban, ugyanis a világ rekordtermeléssel és meredeken zuhanó terményárakkal nézett szembe a 2012. évi aszály okozta globális terméskiesést és árrobbanást követően. A világ gabonatermelése (rizs nélkül) 1 846 millió tonna körül alakult a 2013/2014. gazdasági évben, 3 százalékkal múlta felül az előző szezon kibocsátását. Magyarországon a 2012. évinél 25 százalékkal több, azaz 5 millió tonna búza került a raktárakba. A 6,7 millió tonna kukoricatermés 40 százalékkal haladta meg a 2012-ben betakarított mennyiséget. Az étkezési búza termelői ára 20 százalékkal, a takarmánybúzáé 24 százalékkal, a takarmánykukoricáé 17 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évi átlagárhoz képest.
2. A tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repcemag, szezám, pálmamag, kopra, lenmag, ricinusmag) globális termését rekordszintűre, 492 millió tonnára becsülték a 2013/2014. gazdasági évre, ami 6 százalékkal múlt felül az előző szezon kibocsátását. Az árutőzsdéken az olajmagvak és származékainak jegyzése – a gabonához hasonlóan – a rekord szintű globális kibocsátás miatt számottevően csökkent 2013-ban. Magyarországon a napraforgómag termelői ára 24 százalékkal 97 ezer forint/tonnára esett 2013-ban az előző évihez képest. A repcemag ára 112 ezer forint/tonna volt, ami 20 százalékos csökkenést jelentett 2012-höz viszonyítva.
3. A globális cukortermelés várhatóan 174,8 millió tonnára csökken a 2013/2014. gazdasági évben. A különböző műhelyek elemzői a cukortöbbletet 2 és 4,4 millió tonna közé teszik a folyó gazdasági évre. Az Európai Unió cukortermelése a prognózisok szerint 7 százalékkal 16 millió tonnára esik a 2013/2014. évi szezonban, ami az elmúlt öt év legalacsonyabb mennyisége lehet, mivel 3 százalékkal zsugorodott a cukorrépa termőterülete és a termésátlag is mérséklődött. Az egyetlen magyarországi cukorgyár 830 ezer tonna cukorrépából 115 ezer tonna cukrot állított elő 2013-ban, a cukorfok 16,34 százalékra emelkedett.
4. A sertésbőr globális termelése 107,5 millió tonna volt 2013-ban, ami 1,8 százalékos növekedést jelent az egy évvel korábbi mennyiséghez képest. A világ sertésbőrimportja 1,6 százalékkal, az exportja 2,7 százalékkal mérséklődött 2013-ban az előző évihez viszonyítva. A magyarországi sertésbőr az előző évekhez hasonlóan, 2013-ban is követte az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 4 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet.
5. A csirkebőr globális kibocsátása 1,7 százalékkal 84,6 millió tonnára nőtt 2013-ban az előző évi mennyiséghez viszonyítva. A világ csirkebőrimportja 3 százalékkal 10,4 millió tonnára emelkedett 2013-ban, amelynek kétharmadát Brazília és az USA adta. Magyarországon a vágóbaromfi-termelés felét kitevő vágócsirke élősúlyos termelői ára 10 százalékkal emelkedett 2013-ban 2012-höz képest. A csirkebőrök feldolgozó értékesítési ára átlagosan 4 százalékkal volt magasabb a 2012. évinél. Az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 16 százalékkal csökkent 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.
6. A világ marhahústermelése 58,5 millió tonna volt 2013-ban, ami 1,6 százalékos emelkedést jelent az előző évihez képest. A világ marha- és borjúhús-kereskedelme élénkült 2013-ban, a globális export több mint 9 százalékkal nőtt az előző évi mennyiséghez viszonyítva. Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára nem változott jelentősen egy év alatt. Magyarországon a vágómarha termelői ára 4,6 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez képest.
7. A juhhús globális termelése 13,6 millió tonna volt 2013-ban, 1,5 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. Az EU juh- és kecskeállományának folyamatos csökkenése miatt a juh- és kecskehús termelése 914 ezer tonnára mérséklődött 2013-ban az előző évi 920 ezer tonnáról. Magyarország az egy évvel korábbinál csaknem 10 százalékkal kevesebb bárányt értékesített a nemzetközi piacon 2013-ban. A könnyű bárány ára forintban kifejezve 3,6 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évi átlagárhoz viszonyítva.
8. A tejtermékek világereskedelmét meghatározó országok tejtermelése csökkent 2013-ban. A nyerstej ára Magyarországon 11 százalékkal, Új-Zélandon 19 százalékkal, az EU-ban 12 százalékkal, az USA-ban 8 százalékkal emelkedett 2013-ban az előző évihez képest. A keresleti piac hatására a tej-

- termékek világpiaci ára jelentősen nőtt 2013-ban. Magyarországon a megfigyelt tejtermékek feldolgozó értékesítési ára 2013-ban 5 százalékkal volt magasabb a 2012. évinél, a tejtermékek fogyasztói ára ennél nagyobb mértékben emelkedett.
9. Magyarországon a zöldségfélék termése nőtt 2013-ban. A zöldségfélék (friss, fagyasztott, dinnnyével együtt) külkereskedelmi egyenlege pozitív maradt, és javult 2013-ban az előző évihez képest. A zöldségfélék termelői árindexe 2,2 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagyban Piacon 2012-höz viszonyítva.
 10. Magyarországon a gyümölcsfélék termése az alma termésének esése miatt csökkent 2013-ban. A gyümölcs (friss, fagyasztott, déligyümölcssel együtt) külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív volt, de javult 2013-ban, mivel az export nagyobb mértékben bővült, mint az import. A gyümölcsfélék árindexe 3,4 százalékkal csökkent a Budapesti Nagyban Piacon 2012-höz viszonyítva.
 11. A világ bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 280 millió hektoliter körül alakult 2013-ban, ez átlagban 9 százalékos növekedést jelent a 2012. évi mennyiséghez viszonyítva. Az EU bortermelése 167 millió hektoliter volt, 19 százalékkal meghaladta a 2012. évit. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsának adatai szerint Magyarországon 386 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 2,8 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2013-ban. A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozó értékesítési ára 17 százalékkal volt magasabb 2013-ban, mint egy évvel korábban.

Summary

The market developments of the most important commodities in 2013

STUMMER, Ildikó (ed.)

1. Supply and demand changed in the cereals market in 2013 as the world faced record production and sharp drop in crop prices after the global price boom caused by drought and crop failure in 2012. World cereal production (excluding rice) was around 1,846 million tonnes in the marketing year of 2013/2014, 3 per cent higher than in the previous season. Wheat production in Hungary was 5 million tonnes in 2013, up 25 per cent compared to the previous year. Maize production in the country was 6.7 million tonnes, 40 per cent more than the amount harvested in 2012. Producer prices of milling wheat decreased by almost 20 per cent, those of feed wheat by 24 per cent and those of feed maize by 17 per cent in 2013.
2. World production of 10 oilseeds (soybeans, cottonseed, groundnuts, sunflower seeds, rapeseed/canola, sesame, palm kernels, copra, linseed, castor seed) is set to reach record level, 491.7 million tonnes in 2013/2014, 6 per cent above the level of the previous season. Global oilseeds markets – similar to grains – decreased considerably in 2013 due to all time high world production. Sunflower seeds producer prices in 2013 lowered by 24 per cent to HUF 97 thousand/tonne in Hungary. The price of rapeseed was HUF 112 thousand/tonne, a 20 per cent below last year.
3. Global sugar production for the marketing year of 2013/2014 is expected to fall 174.8 million tonnes. The sugar surplus will be 2-4.4 million tonnes for the current season. The sugar production in the European Union (EU) is forecast to decline by 7 per cent in the marketing year of 2013/2014 to 16 million tonnes, which could be the lowest amount in the last five years, because the acreage of sugar beet shrunk and the average yield is decreased. The only sugar factory in Hungary purchased 830 thousand tonnes of sugar beet in 2013, from which almost 115 thousand tonnes of sugar were produced, the sugar content is increased to 16.34 per cent.
4. Global pork production was 107.5 million tonnes in 2013, 1.8 per cent higher than last year. The global pork imports decreased by 1.6 per cent and global pork exports decreased by 2.7 per cent. As in the previous years, in 2013 Hungarian pork prices followed the trends of prices in the EU. The pig producer prices were 4 per cent higher than one year before.
5. The global output in chicken meat increased by 1.7 per cent to 84.6 million tonnes in 2013. The global trade in chicken meat is also raised up. In Hungary the broiler production, which is half of the total purchased poultry amount increased by 10 per cent. The producer prices of slaughter chickens increased by 10 per cent while the chicken meat price increased 4 per cent in 2013 compared to 2012. In Hungary egg prices increased by 16 per cent in 2013 compared to the previous year.
6. Global beef production was 58.5 million tonnes in 2013, 1.6 per cent higher than the previous year. The global beef and veal trade picked up in 2013, global exports increased by 9 per cent over the previous year. In the EU the price of 'R3' class young bulls not changed significantly over a year. In Hungary the cattle producer prices decreased 4.6 per cent in 2013.
7. Global sheep meat production was 13.6 million tonnes in 2013, it increased by 1.5 over the previous year. Owing to a decline in the EU sheep and goat population, sheep and goat meat production fell from 920 thousand tonnes to 914 thousand tonnes in 2013. Hungary sold nearly 10 per cent fewer lambs on the international market than one year earlier. The price of light lambs decreased by 3.6 per cent in HUF terms.
8. The milk production of the key market players in global trade decreased in 2013. The raw milk price increased in Hungary by 11 per cent, in New Zealand by 19 per cent, in the EU by 12 per cent and in the USA by 8 per cent in 2013 compared to the previous year. Because of demand market the world wholesale price of dairy products has increased in 2013. The wholesale price of dairy products was by 5 per cent higher in Hungary, while the retail price increased at a higher rate in 2013 compared to 2012.
9. Vegetable production in Hungary has increased in 2013. The trade balance of vegetables (fresh, frozen, with melon) remained positive, and improved in 2013 compared to the previous year. At the Wholesale Market Budapest the producer price index of vegetables increased by 2.2 per cent in 2013 compared to 2012.

10. Fruit production in Hungary has decreased in 2013, due to the fall of apple production. The trade balance of fruit (fresh, frozen, with tropical fruits) remained negative, but improved. The level of export increased more than the level of imports. At the Wholesale Market Budapest the producer price index decreased by 3.4 per cent in 2013 compared to the previous year.
11. Total world wine production (not including juice and musts) was around 280 million hectolitres in

2013, a 9 per cent rise from 2012. EU wine production was 167 million hectolitres, exceeded by 19 per cent compared to 2012. The National Council of Wine Communities recorded that in Hungary 386 thousand tonnes grapevine were harvested in 2013, and was made 2.8 million hectolitres new wine. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 17 per cent in 2013 compared to the previous year.

Kivonat

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2013

Stummer Ildikó (szerk.)

A kiadvány a fontosabb termékpályák 2013. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül. Az összeállítás az Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszerének adataira, valamint a különböző magyarországi és nemzetközi forrásokból származó árinformációkra és adatokra támaszkodik. Az étkezési búza termelői ára 20 százalékkal, a takarmánybúzáé 24 százalékkal, a takarmánykukoricáé 17 százalékkal csökkent 2013-ban az előző évihez képest. A napraforgómag termelői ára 24 százalékkal 97 ezer forint/tonnára esett. A repce-mag ára 112 ezer forint/tonna volt, ami 20 százalékos csökkenést jelentett 2012-höz viszonyítva. Az egyetlen magyarországi cukorgyár 830 ezer tonna cukorrépat

vásárolt fel 2013-ban, és 115 ezer tonna cukrot állított elő. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2013-ban is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 4 százalékkal, a vágócsirkéé 10 százalékkal haladta meg 2013-ban az egy évvel korábbi szintet. A vágómarha termelői ára 4,6 százalékkal, a könnyű báránnyé 3,6 százalékkal csökkent, míg a nyerstejé 11 százalékkal emelkedett. A zöldségfélék termése nőtt 2013-ban, ugyanakkor a gyümölcsöké az alma termésének esése miatt csökkent. A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok értékesítési ára 17 százalékkal volt magasabb 2013-ban, mint egy évvel korábban.

Abstract

The market developments of the most important commodities in 2013

STUMMER, Ildikó (ed.)

This publication discusses the market developments of the most important commodities in 2013, mainly by presenting price trends. The material is based on the price information and data of the Market Price Information System of the Research Institute of Agricultural Economics and of various Hungarian and international sources. In 2013, milling wheat producer prices decreased by almost 20 per cent, and feed wheat and maize prices increased by 24 per cent and 17 per cent respectively. The producer price of sunflower seed decreased by 24 per cent to HUF 97 thousand/tonne. The price of rapeseed was HUF 112 thousand/tonne, a 20 per cent decrease over the previous year. The only sugar factory in Hungary purchased 830 thousand tonnes of sugar beet in 2013, from which 115 thousand

tonnes of sugar were produced. As in previous years, in 2013 Hungarian pork prices followed the trends of prices in the European Union. Pig producer prices were 4 per cent higher than one year earlier. Producer prices of slaughter chickens increased by 10 per cent in 2013. Cattle producer prices in Hungary decreased by 4.6 per cent and those of light lambs decreased by 3.6 per cent in 2013. The producer price of raw milk increased by 11 per cent in 2013 compared to the previous year. The production of vegetables increased in 2013 compared to 2012, but the production of fruit decreased because of the lower apple production. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 17 per cent in 2013 compared to the previous year.

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke

| | | | |
|---|----|---|----|
| 1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100) | 61 | 13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára | 65 |
| 2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma | 61 | 14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma | 65 |
| 3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozói értékesítési ára | 61 | 15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára | 65 |
| 4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma..... | 62 | 16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára..... | 66 |
| 5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozói értékesítési ára..... | 62 | 17. melléklet: A zöldségfélék felvásárlása | 66 |
| 6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma..... | 62 | 18. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma..... | 67 |
| 7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány) ... | 63 | 19. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagybani Piacon | 68 |
| 8. melléklet: A vágósertés termelői ára..... | 63 | 20. melléklet: A gyümölcsfélék felvásárlása..... | 69 |
| 9. melléklet: A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára..... | 63 | 21. melléklet: A gyümölcsfélék (délgyümölcsrel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma | 69 |
| 10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma | 64 | 22. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagybani Piacon | 70 |
| 11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára | 64 | 23. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma | 70 |
| 12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozói értékesítési ára..... | 64 | 24. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára | 71 |
| | | 25. melléklet: Néhány élelmiszer fogyasztói ára | 71 |

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)

| Ágazat megnevezése | Megnevezés | 2011 | 2012 | 2013 |
|-------------------------------------|----------------------|-------|-------|-------|
| Húsfeldolgozás és -tartósítás | Bruttó termelés | 58,39 | 64,22 | 66,86 |
| | Belföldi értékesítés | 49,85 | 57,83 | 56,38 |
| Baromfiús feldolgozása, tartósítása | Bruttó termelés | 77,57 | 85,79 | 83,13 |
| | Belföldi értékesítés | 90,88 | 94,88 | 93,55 |
| Tejfeldolgozás | Bruttó termelés | 72,77 | 74,16 | 73,27 |
| | Belföldi értékesítés | 68,16 | 69,38 | 68,90 |
| Malomipari termékek gyártása | Bruttó termelés | 37,41 | 40,66 | 40,34 |
| | Belföldi értékesítés | 34,99 | 35,55 | 33,99 |

Forrás: KSH

2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|-----------------------------|---------------|--------------|-----------|---------------|--------------|-----------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 | 2012 | 2013 | 2013/2012 |
| | milliárd HUF | milliárd HUF | (%) | milliárd HUF | milliárd HUF | (%) |
| 10019900 Búza, nem vető | 76,69 | 129,39 | 168,72 | 3,57 | 4,13 | 115,86 |
| 10059000 Kukorica, nem vető | 244,09 | 124,06 | 50,82 | 8,75 | 5,96 | 68,09 |
| 10039000 Árpa, nem vető | 19,15 | 26,13 | 136,46 | 4,85 | 3,76 | 77,57 |
| Összesen | 339,93 | 279,57 | 82,24 | 17,16 | 13,85 | 80,70 |

| Termék | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|-----------------------------|-------------------|------------|-----------|-------------------|------------|-----------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 | 2012 | 2013 | 2013/2012 |
| | ezer tonna | ezer tonna | (%) | ezer tonna | ezer tonna | (%) |
| 10019900 Búza, nem vető | 1186,87 | 2129,66 | 179,43 | 58,94 | 66,83 | 113,38 |
| 10059000 Kukorica, nem vető | 4306,55 | 2104,44 | 48,87 | 134,00 | 110,44 | 82,42 |
| 10039000 Árpa, nem vető | 296,31 | 453,74 | 153,13 | 67,15 | 51,44 | 76,60 |

Forrás: KSH

3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozó értékesítési ára

| Termék | Mértékegység | 2013 | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|--|-----------------------------------|--------|---------------------------|---------------------------|
| Étkezési búza | Termelői ár HUF/tonna | 49 437 | 94,13 | 80,29 |
| Takarmánybúza | Termelői ár HUF/tonna | 44 217 | 97,88 | 76,45 |
| Takarmánykukorica | Termelői ár HUF/tonna | 46 479 | 96,33 | 82,99 |
| Takarmányárpa | Termelői ár HUF/tonna | 45 698 | 100,85 | 86,33 |
| Finomliszt BL 55 | Feldolgozó értékesítési ár HUF/kg | 84,19 | 89,85 | 95,95 |
| Rétesliszt BFF 55 | Feldolgozó értékesítési ár HUF/kg | 94,32 | 92,20 | 99,53 |
| Fehér kenyérliszt BL 80 | Feldolgozó értékesítési ár HUF/kg | 81,11 | 90,62 | 97,64 |
| Tésztaipari liszt | Feldolgozó értékesítési ár HUF/kg | 85,27 | 88,60 | 94,52 |
| Étkezési búzadara AD | Feldolgozó értékesítési ár HUF/kg | 97,84 | 90,03 | 94,72 |
| Gabona alapú termékek (lisztek és búzadara) | - | - | 91,68^{a)} | 95,50^{a)} |

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|---------------------|---------------|--------------|------------------|---------------|--------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | milliárd HUF | milliárd HUF | | milliárd HUF | milliárd HUF | |
| 1206 Napraforgómag | 98,35 | 69,45 | 70,62 | 19,66 | 32,79 | 166,81 |
| 1512 Napraforgóolaj | 127,98 | 143,23 | 11,92 | 5,15 | 8,70 | 168,96 |
| 1205 Repcemag | 82,67 | 54,39 | 65,79 | 17,38 | 22,62 | 130,15 |
| 1514 Repceolaj | 6,60 | 18,86 | 285,48 | 8,19 | 11,10 | 135,49 |
| 2304 Szójadara | 1,70 | 4,85 | 285,64 | 69,99 | 63,76 | 91,10 |
| Összesen | 317,30 | 290,77 | 91,64 | 120,37 | 138,96 | 115,45 |

| Termék | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|---------------------|-------------------|------------|------------------|-------------------|------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | ezer tonna | ezer tonna | | ezer tonna | ezer tonna | |
| 1206 Napraforgómag | 636,57 | 404,52 | 63,55 | 97,51 | 260,56 | 267,21 |
| 1512 Napraforgóolaj | 420,49 | 514,79 | 122,43 | 17,77 | 33,47 | 188,34 |
| 1205 Repcemag | 579,17 | 426,30 | 73,61 | 110,82 | 157,34 | 141,97 |
| 1514 Repceolaj | 23,40 | 77,23 | 330,12 | 30,13 | 44,03 | 146,15 |
| 2304 Szójadara | 13,84 | 35,16 | 254,11 | 616,21 | 504,76 | 81,91 |

Forrás: KSH

5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozó értékesítési ára

| Termék | 2013 HUF/tonna | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|---------------------------------------|-------------------|------------------|------------------|
| Ipari napraforgómag | 96 926 | 86,53 | 75,64 |
| Repcemag | 111 597 | 92,82 | 79,54 |
| Ömlesztett nyers napraforgóolaj | 206 244 | 75,81 | 71,53 |
| Palackozott finomított napraforgóolaj | 307 921 | 89,51 | 93,79 |
| Napraforgódara | 63 699 | 135,37 | 136,04 |

Forrás: AKI PÁIR

6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|------------------|---------------|--------------|------------------|---------------|--------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | milliárd HUF | milliárd HUF | | milliárd HUF | milliárd HUF | |
| 121291 Cukorrépa | 1,80 | 2,56 | 142,08 | 0,02 | 0,05 | 226,11 |
| 1701 Cukor | 63,57 | 38,99 | 61,33 | 66,66 | 40,29 | 60,44 |
| 1702 Izoglükóz | 40,34 | 41,77 | 103,54 | 3,73 | 4,26 | 114,05 |
| 1703 Melasz | 0,06 | 0,00 | 0,00 | 5,54 | 4,88 | 88,17 |
| Összesen | 105,78 | 83,32 | 78,77 | 75,95 | 49,48 | 65,15 |

| Termék | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|------------------|-------------------|------------|------------------|-------------------|------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | ezer tonna | ezer tonna | | ezer tonna | ezer tonna | |
| 121291 Cukorrépa | 115,15 | 177,52 | 154,17 | 0,32 | 0,76 | 239,67 |
| 1701 Cukor | 281,82 | 185,53 | 65,83 | 334,53 | 229,27 | 68,54 |
| 1702 Izoglükóz | 328,05 | 335,75 | 102,35 | 10,73 | 11,57 | 107,84 |
| 1703 Melasz | 1,32 | 0,00 | 0,00 | 173,82 | 136,86 | 78,74 |

Forrás: KSH

7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány)

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|----------------------------|---------------|--------------|-----------|---------------|--------------|-----------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 | 2012 | 2013 | 2013/2012 |
| | milliárd HUF | milliárd HUF | (%) | milliárd HUF | milliárd HUF | (%) |
| 0103 Élő sertés | 31,47 | 36,33 | 115,43 | 22,85 | 23,81 | 104,19 |
| 0203 Sertéshús | 96,92 | 94,48 | 97,49 | 94,21 | 84,50 | 89,69 |
| 0102 Élő szarvasmarhafélék | 41,77 | 30,78 | 73,68 | 23,24 | 16,73 | 72,00 |
| Marhahús ^{a)} | 14,72 | 13,64 | 92,63 | 12,60 | 11,59 | 92,02 |
| 01041030 Bárány | 12,78 | 10,88 | 85,18 | 0,80 | 0,77 | 95,89 |
| Összesen | 197,66 | 186,10 | 94,15 | 153,70 | 137,39 | 89,39 |

| Termék | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|----------------------------|-------------------|------------|-----------|-------------------|------------|-----------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 | 2012 | 2013 | 2013/2012 |
| | ezer tonna | ezer tonna | (%) | ezer tonna | ezer tonna | (%) |
| 0103 Élő sertés | 67,52 | 73,21 | 108,42 | 44,58 | 41,38 | 92,81 |
| 0203 Sertéshús | 143,37 | 141,47 | 98,67 | 149,36 | 142,41 | 95,34 |
| 0102 Élő szarvasmarhafélék | 46,37 | 37,69 | 81,29 | 28,46 | 23,04 | 80,96 |
| Marhahús ^{a)} | 16,84 | 16,59 | 98,51 | 10,80 | 9,79 | 90,68 |
| 01041030 Bárány | 15,27 | 13,75 | 90,09 | 1,15 | 1,09 | 94,55 |

^{a)} 0201 Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve, 0202 Szarvasmarhafélék húsa fagyasztva.

Forrás: KSH

8. melléklet: A vágósertés termelői ára

| Minőségi osztály | 2013 HUF/kg hasított meleg súly | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|----------------------------|------------------------------------|------------------|------------------|
| S | 507,51 | 122,82 | 104,35 |
| E | 494,82 | 121,93 | 104,43 |
| U | 482,43 | 122,43 | 104,87 |
| R | 462,52 | 123,4 | 106,21 |
| O | 428,63 | 127,65 | 108,37 |
| P | 445,85 | 136,76 | 117,35 |
| Nem minősített | 476,86 | 123,12 | 101,98 |
| M1 | 450,96 | 117,28 | 101,05 |
| Vágósertés összesen | 493,85 | 122,54 | 104,30 |

Forrás: AKI PÁIR

9. melléklet: A nyers húsok feldolgozó értékesítési ára

| Termék | 2013 HUF/kg | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|--|----------------|----------------------------|----------------------------|
| Csontos marhahús frissen, félben | 949,20 | 109,21 | 99,26 |
| Csontos marhahús frissen, negyedben, eleje | 903,75 | 108,83 | 102,69 |
| Csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja | 996,67 | 107,71 | 99,41 |
| Csontos sertéshús, lehúzott, félben | 687,69 | 107,85 | 96,97 |
| Szalonnás és bőrös sertéshús, félben | 579,37 | 111,70 | 99,83 |
| Sertés karaj, csonttal, szűzpecsenye nélkül | 975,49 | 118,50 | 106,46 |
| Sertés comb, csont nélkül | 919,44 | 117,04 | 109,00 |
| Sertés tarja, csonttal | 801,31 | 111,10 | 100,84 |
| Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) | - | 115,25^{a)} | 104,82^{a)} |

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|---------------------------------------|---------------|--------------|------------------|---------------|--------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | milliárd HUF | milliárd HUF | | milliárd HUF | milliárd HUF | |
| Tyúkfélék nem darabolva ^{a)} | 3,17 | 2,49 | 78,76 | 0,54 | 0,98 | 179,59 |
| Tyúkfélék darabolva ^{b)} | 35,06 | 43,04 | 122,78 | 7,63 | 10,94 | 143,33 |
| Pulyka, nem darabolva ^{c)} | 0,74 | 0,23 | 31,30 | 0,03 | 0,06 | 195,74 |
| Pulykadarabok ^{d)} | 35,81 | 32,72 | 91,36 | 2,58 | 3,11 | 120,51 |
| Összesen (víziszármáyással együtt) | 95,39 | 99,63 | 104,45 | 11,65 | 16,25 | 139,43 |
| 0407 Héjas tojás összesen | 12,44 | 12,49 | 100,40 | 7,51 | 9,31 | 123,96 |

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|---------------------------------------|---------------|------------|------------------|---------------|------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | ezer tonna | ezer tonna | | ezer tonna | ezer tonna | |
| Tyúkfélék nem darabolva ^{a)} | 8,26 | 5,17 | 62,57 | 1,48 | 2,28 | 154,20 |
| Tyúkfélék darabolva ^{b)} | 78,41 | 90,77 | 115,76 | 32,85 | 36,36 | 110,68 |
| Pulyka, nem darabolva ^{c)} | 1,15 | 0,30 | 26,21 | 0,07 | 0,15 | 208,67 |
| Pulykadarabok ^{d)} | 45,09 | 37,96 | 84,17 | 8,45 | 9,64 | 114,12 |
| 0407 Héjas tojás összesen | 12,94 | 13,19 | 101,93 | 15,16 | 15,94 | 105,15 |

^{a)} 020711 Tyúkfélék nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020712 Tyúkfélék nem darabolva, fagyasztva.

^{b)} 020713 Tyúkfélék darabolva, frissen vagy hűtve, 020714 Tyúkfélék darabolva, fagyasztva.

^{c)} 020724 Pulyka, nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020725 Pulyka, nem darabolva, fagyasztva.

^{d)} 020726 Pulykadarabok frissen vagy hűtve, 020727 Pulykadarabok fagyasztva.

Forrás: KSH

11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára

| Termék | Mértékegység | 2013 | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|----------------|--------------|--------|------------------|------------------|
| Vágócsirke | HUF/kg | 296,35 | 128,54 | 109,99 |
| Vágópulyka | HUF/kg | 393,04 | 111,67 | 105,24 |
| Étkezési tojás | HUF/db | 20,64 | 121,26 | 84,83 |

Forrás: AKI PÁIR

12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozó értékesítési ára

| Termék | 2013 HUF/kg | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|------------------------------------|----------------|----------------------------|----------------------------|
| Friss csirke egészben 70%-os | 496,06 | 109,94 | 105,48 |
| Friss csirke egészben 65%-os | 497,37 | 108,69 | 106,76 |
| Friss csirkecomb, csontos | 501,62 | 112,97 | 108,28 |
| Friss csirkemell | 977,15 | 106,45 | 102,05 |
| Fagyasztott csirke egészben 65%-os | 501,25 | 117,25 | 109,72 |
| Friss csirkehús összesen | - | 108,07^{a)} | 104,44^{a)} |
| Friss pulykacomb alsó, csontos | 415,10 | 110,68 | 102,78 |
| Friss pulykacomb felső, csontos | 778,37 | 112,24 | 105,21 |
| Friss pulykamell filé | 1 183,62 | 97,82 | 105,68 |
| Friss pulykahús összesen | - | 99,19^{a)} | 105,61^{a)} |

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára

| Megnevezés | Minőségi osztály | Mértékegység | 2013 | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|--------------------|------------------|----------------------------|--------|---------------|---------------|
| Fiatal bika | E-P | HUF/kg hasított meleg súly | 744,85 | 104,25 | 95,73 |
| Vágótehén | E-P | HUF/kg hasított meleg súly | 646,72 | 108,61 | 93,97 |
| Vágóüsző | E-P | HUF/kg hasított meleg súly | 685,80 | 111,41 | 96,00 |
| Vágómarha összesen | E-P | HUF/kg hasított meleg súly | 664,00 | 109,09 | 95,38 |
| Vágóbárány | 13-35 kg élősúly | HUF/kg élősúly | 798,68 | 97,84 | 96,40 |

Forrás: AKI PÁIR

14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|--|-------------------------|-------------------------|------------------|-------------------------|-------------------------|------------------|
| | 2012 milliárd HUF | 2013 milliárd HUF | 2013/2012 (%) | 2012 milliárd HUF | 2013 milliárd HUF | 2013/2012 (%) |
| 0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül | 44,81 | 55,90 | 124,74 | 18,68 | 17,32 | 92,69 |
| 0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve | 0,35 | 0,18 | 51,97 | 6,21 | 7,80 | 125,64 |
| 0403 Tejföl, joghurt, kefir | 2,13 | 2,30 | 107,92 | 10,67 | 12,57 | 117,85 |
| 0404 Tejsavó | 4,04 | 4,26 | 105,42 | 1,69 | 2,68 | 159,11 |
| 0405 Vaj és vajkrém | 0,70 | 0,92 | 131,40 | 5,57 | 6,83 | 122,70 |
| 0406 Sajt és túró | 18,43 | 23,92 | 129,77 | 37,63 | 46,20 | 122,78 |
| Összesen | 70,47 | 87,49 | 124,14 | 80,44 | 93,40 | 116,12 |

| Termék | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|--|--------------------|--------------------|------------------|--------------------|--------------------|------------------|
| | 2012 ezer tonna | 2013 ezer tonna | 2013/2012 (%) | 2012 ezer tonna | 2013 ezer tonna | 2013/2012 (%) |
| 0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül | 463,38 | 470,92 | 101,63 | 128,73 | 99,21 | 77,07 |
| 0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve | 0,66 | 0,24 | 36,33 | 14,59 | 13,35 | 91,50 |
| 0403 Tejföl, joghurt, kefir | 7,22 | 7,11 | 98,53 | 36,92 | 43,33 | 117,36 |
| 0404 Tejsavó | 27,84 | 31,44 | 112,96 | 4,53 | 5,54 | 122,32 |
| 0405 Vaj és vajkrém | 0,81 | 0,92 | 114,46 | 5,90 | 6,05 | 102,62 |
| 0406 Sajt és túró | 17,02 | 20,44 | 120,09 | 42,68 | 46,59 | 109,15 |

Forrás: KSH

15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára

| Termék | 2013 HUF/kg | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|---------|----------------|------------------|------------------|
| Alapár | 92,42 | 110,62 | 109,80 |
| Átlagár | 95,95 | 111,62 | 111,18 |

Forrás: AKI PÁIR

16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára

| Termék | 2013 HUF | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|---|-------------|----------------------------|----------------------------|
| 2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej | 142,15 | 109,13 | 107,26 |
| 2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej | 149,99 | 105,90 | 106,85 |
| 2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej | 155,85 | 107,92 | 108,39 |
| Adagolt vaj, 1 kg | 1 415,30 | 108,61 | 105,29 |
| Vajkrém natúr, 1 kg | 824,55 | 102,72 | 105,79 |
| Tehéntúró, 1 kg | 633,82 | 102,52 | 104,38 |
| Tejföl, 1 kg | 388,68 | 106,36 | 104,66 |
| Joghurt gyümölcsös, 1 kg | 391,67 | 100,66 | 100,41 |
| Kefír, 1 kg | 269,38 | 101,63 | 104,22 |
| Érlelt félkemény sajt (Trappista), 1 kg | 1173,70 | 107,89 | 114,21 |
| Ömlesztett sajt, 1 kg | 1 049,82 | 93,80 | 98,17 |
| Tejtermékek összesen | - | 103,98^{a)} | 105,30^{a)} |

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

17. melléklet: A zöldségfélék felvásárlása

| | 2012 | | | | | 2013 | | | | |
|-------------------------|----------------|--------------------|-------------------|----------------------|--------------|-----------------------------|--------------------|----------------------------|---------------------------|---------------------------|
| | Összes termék | Teljes felvásárlás | Ipari felvásárlás | | | Összes termék ^{a)} | Teljes felvásárlás | Ipari felvásárlás | | |
| | | | ezer tonna | Összes termésből (%) | Ár HUF/kg | | | ezer tonna | ezer tonna | Összes termésből (%) |
| Csemegekukorica | 433,6 | 290,14 | 287,58 | 66,32 | 41,09 | 425 | 276,34 | 271,63 | 63,91 | 44,88 |
| Fejes káposzta | 65,2 | 10,65 | 3,20 | 4,91 | 44,12 | 62 | 10,70 | 3,31 | 5,34 | 50,97 |
| Görögdinnye | 182,7 | 46,03 | - | - | - | 220 | 67,61 | - | - | - |
| Paradicsom | 108,7 | 25,78 | 10,17 | 9,36 | 22,11 | 120 | 44,15 | 26,46 | 22,13 | 25,98 |
| Zöldpaprika | 79,1 | 33,23 | 3,41 | 4,31 | 108,92 | 87 | 31,12 | 2,23 | 2,56 | 127,73 |
| Sárgarépa | 74,7 | 17,18 | 12,61 | 16,88 | 97,00 | 69 | 15,93 | 9,81 | 14,12 | 25,13 |
| Zöldborsó | 92,3 | 57,46 | 57,44 | 62,23 | 88,01 | 78 | 35,33 | 35,31 | 45,01 | 89,91 |
| Vöröshagyma | 57,1 | 8,94 | 1,55 | 2,71 | 35,62 | 58 | 9,08 | 0,68 | 1,17 | 73,56 |
| Uborka | 33,9 | 16,54 | 12,27 | 36,19 | 98,27 | 34 | 19,31 | 14,00 | 41,72 | 110,13 |
| Petrezselyem | 32,1 | 3,83 | 0,66 | 2,06 | 108,00 | 30 | 3,65 | 0,47 | 1,57 | 114,68 |
| Zöldbab | 17,8 | 7,61 | 7,59 | 42,64 | 69,69 | 19 | 5,56 | 5,53 | 29,11 | 76,93 |
| Paradicsompaprika | 10,0 | 7,44 | 7,01 | 70,10 | 87,79 | 11 | 4,06 | 3,59 | 32,64 | 132,02 |
| Spárgatök | 6,9 | 2,17 | 1,06 | 15,36 | 50,15 | 7 | 2,27 | 1,37 | 19,86 | 21,24 |
| Fokhagyma | 6,3 | 1,90 | 0,63 | 10,00 | 357,25 | 7 | 1,79 | 0,41 | 5,86 | 402,45 |
| Egyéb zöldség | 162,7 | 52,32 | - | - | - | 173 | 49,11 | - | - | - |
| Zöldség összesen | 1 363,1 | 581,22 | 405,18 | 29,73 | 92,92 | 1 400 | 576,01 | 374,80^{b)} | 26,77^{b)} | 99,66^{b)} |

^{a)} Becslés AKI PÁIR és Statisztikai Osztály adatai alapján.

^{b)} Egyéb zöldség nélkül.

Forrás: KSH

18. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|----------------------------|---------------|--------------|------------------|---------------|--------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | milliárd HUF | milliárd HUF | | milliárd HUF | milliárd HUF | |
| Zöldségfélék | 70,85 | 71,11 | 100,36 | 36,32 | 45,00 | 123,90 |
| Ebből: | | | | | | |
| Dinnye frissen | 4,42 | 5,28 | 119,38 | 0,78 | 1,22 | 155,87 |
| Paradicsom frissen | 1,20 | 1,16 | 96,21 | 3,42 | 5,48 | 160,03 |
| Vöröshagyma frissen | 0,28 | 0,27 | 94,95 | 0,60 | 0,79 | 130,60 |
| Édes paprika frissen | 6,98 | 6,50 | 93,18 | 1,37 | 2,95 | 214,90 |
| Csemegekukorica fagyasztva | 14,63 | 14,13 | 96,60 | 0,28 | 0,32 | 115,80 |

| Termék | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|----------------------------|-------------------|------------|------------------|-------------------|------------|------------------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | ezer tonna | ezer tonna | | ezer tonna | ezer tonna | |
| Zöldségfélék | 303,87 | 306,20 | 100,77 | 193,57 | 193,40 | 99,91 |
| Ebből: | | | | | | |
| Dinnye frissen | 68,45 | 80,79 | 118,04 | 7,26 | 10,99 | 151,31 |
| Paradicsom frissen | 2,30 | 2,25 | 98,07 | 9,85 | 16,37 | 166,12 |
| Vöröshagyma frissen | 2,51 | 1,28 | 50,91 | 9,23 | 7,68 | 83,17 |
| Édes paprika frissen | 24,73 | 24,35 | 98,46 | 4,48 | 7,02 | 156,76 |
| Csemegekukorica fagyasztva | 62,44 | 58,91 | 94,34 | 1,53 | 1,29 | 84,22 |

Forrás: KSH

19. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagybani Piacon

| Faj | Fajta/ típus | Méret | Termelési mód | Kiszereles | Termelői ár változása 2013/2012 (%) | Ár-össze- hasonlítás időszaka | Megjegyzés | Mennyiségi részarány az összes zöldségter- melésen belül 2012-ben (%) |
|-----------------|------------------|-------------|--|------------|--|---|---|--|
| Fejes káposzta | - | - | szabadföldi | kg | 93,60 | 28–52.hét | a primőr termék kifutásától | 4,78 |
| Sárgarépa | - | - | szabadföldi | kg | 105,93 | 29–52. hét | a primőr termék kifutásától | 5,48 |
| Petrezselyem | - | - | szabadföldi | kg | 125,96 | 29–52.hét | a primőr termék kifutásától | 2,35 |
| Vöröshagyma | barna héjú | - | szabadföldi | kg | 143,40 | 22–52.hét | a 2012. évi ter- més kifutásától | 4,19 |
| Görögdinnye | - | - | szabadföldi | kg | 87,94 | 27–40. hét | piacra lépéstől | 13,40 |
| Paradicsom | gömb | 40–47 mm | szabadföldi/ termesztő- berendezés | kg | 85,67 | 33–52. hét | az 57-67 mm-es termék megjele- nésétől | 7,97 |
| | | 47–57 mm | | kg | 79,54 | 33–52. hét | | |
| | | 57–67 mm | | kg | 94,56 | 33–41. hét | | |
| Uborka | kígyó | - | szabadföldi/ termesztő- berendezés | kg | 119,79 | március– december | piacra lépéstől | 2,49 |
| | berakó | - | | kg | 139,14 | április– október | | |
| Paprika | zöld- paprika | 30–70 mm | szabadföldi/ termesztő- berendezés | kg | 116,78 | június– december | db-os kiszereles piaci kínálatból való kikerülé- sétől | 5,80 |
| | | | | db | 106,57 | január– május | | |
| | | kg | | 109,52 | június– december | db-os kiszereles piaci kínálatból való kikerülé- sétől | | |
| | | db | | 103,47 | január– május | júniustól nincs a piac kínálatában | | |
| Összesen | | | | | 102,20^{a)} | | | 46,48 |

^{a)} 2013. évi árindex (2012. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PÁIR, KSH

20. melléklet: A gyümölcsfélék felvásárlása

| | 2012 | | | | | 2013 | | | | |
|----------------------------|---------------|--------------------|----------------------|---------------------|----------------------|-----------------------------|--------------------|----------------------|---------------------|----------------------|
| | Összes termék | Teljes felvásárlás | Ipari felvásárlás | | | Összes termés ^{a)} | Teljes felvásárlás | Ipari felvásárlás | | |
| | | | ezer tonna | Összes termésből % | Ár HUF/kg | | | ezer tonna | Összes termésből % | Ár HUF/kg |
| Alma | 650,59 | 317,12 | 300,53 | 46,19 | 30,10 | 540 | 268,36 | 245,83 | 45,52 | 29,33 |
| Meggy | 53,42 | 23,30 | 19,23 | 36,00 | 207,63 | 57 | 44,68 | 37,06 | 65,02 | 189,90 |
| Szilva | 43,26 | 14,38 | 7,34 | 16,97 | 62,81 | 35 | 15,10 | 7,24 | 20,69 | 52,58 |
| Őszibarack | 16,26 | 5,05 | 4,64 | 28,54 | 50,25 | 50 | 6,58 | 5,80 | 11,60 | 51,60 |
| Kajszi | 10,77 | 2,19 | 1,11 | 10,31 | 210,41 | 26 | 8,35 | 4,63 | 17,81 | 106,62 |
| Körte | 14,62 | 3,68 | 2,45 | 16,76 | 60,47 | 20 | 3,77 | 1,40 | 7,00 | 49,99 |
| Ribiszke (piros és fekete) | 3,32 | 1,17 | 1,05 | 31,63 | 147,93 | 3 | 0,88 | 0,67 | 22,33 | 123,20 |
| Cseresznye | 4,83 | 0,88 | 0,55 | 11,39 | 199,20 | 9 | 2,56 | 1,58 | 17,56 | 208,70 |
| Málna | 2,00 | 0,23 | 0,09 | 4,50 | 647,95 | 2 | 0,28 | 0,14 | 5,93 | 401,52 |
| Egyéb gyümölcs | 22,79 | 10,74 | - | - | - | 18 | 10,38 | - | - | - |
| Gyümölcs összesen | 821,86 | 378,74 | 336,99 ^{b)} | 22,47 ^{b)} | 179,64 ^{b)} | 760 | 360,94 | 304,35 ^{b)} | 23,72 ^{b)} | 134,83 ^{b)} |

^{a)} Becslés AKI PÁIR és Statisztikai Osztály adatai alapján.

^{b)} Egyéb gyümölcs nélkül.

Forrás: KSH

21. melléklet: A gyümölcsfélék (déligyümölccsel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma

| Termék | Export értéke | | | Import értéke | | |
|-----------------------------|---------------|--------------|-----------|---------------|--------------|-----------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 | 2012 | 2013 | 2013/2012 |
| | milliárd HUF | milliárd HUF | (%) | milliárd HUF | milliárd HUF | (%) |
| Gyümölcsfélék | 34,59 | 36,52 | 105,60 | 51,25 | 54,91 | 107,15 |
| Ebből: | | | | | | |
| Banán | 4,60 | 4,81 | 104,6 | 14,69 | 15,90 | 108,2 |
| Alma frissen | 2,51 | 2,74 | 109,3 | 2,12 | 1,64 | 77,7 |
| Kajszi frissen | 0,86 | 1,60 | 186,5 | 0,10 | 0,13 | 135,4 |
| Cseresznye és meggy frissen | 4,71 | 5,83 | 123,8 | 0,01 | 0,33 | 4443,5 |

| Termék | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|-----------------------------|-------------------|------------|-----------|-------------------|------------|-----------|
| | 2012 | 2013 | 2013/2012 | 2012 | 2013 | 2013/2012 |
| | ezer tonna | ezer tonna | (%) | ezer tonna | ezer tonna | (%) |
| Gyümölcsfélék | 137,48 | 161,32 | 117,34 | 214,69 | 221,54 | 103,19 |
| Ebből: | | | | | | |
| Banán | 19,12 | 22,86 | 119,53 | 72,28 | 78,10 | 108,05 |
| Alma frissen | 32,68 | 40,21 | 123,06 | 23,85 | 21,94 | 92,00 |
| Kajszi frissen | 2,34 | 4,66 | 199,64 | 0,39 | 0,40 | 104,15 |
| Cseresznye és meggy frissen | 16,11 | 21,16 | 131,39 | 0,02 | 1,87 | 10 081,77 |

Forrás: KSH

22. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

| Faj | Fajta/típus | Termelői ár változása 2013/2012 (%) | Ár-összehasonlítás időszaka | Mennyiségi részarány az összes gyümölcsstermelésen belül 2012-ben (%) |
|-----------------|---|-------------------------------------|--|---|
| Alma | minden fajta, Jonathan, Idared, Golden nélkül | 99,4 | júliustól, a 2013. évi termék piacra lépésétől | 51,23 |
| | Jonathan | 95,9 | szeptembertől, a 2013. évi termék piacra lépésétől | 14,62 |
| | Idared | 96,8 | szeptembertől, a 2013. évi termék piacra lépésétől | 19,38 |
| | Golden | 96,3 | szeptembertől, a 2013. évi termék piacra lépésétől | 14,77 |
| Körte | minden fajta, Vilmos nélkül | 92,4 | júliustól, a 2013. évi termék piacra lépésétől | 1,78 |
| | Vilmos | 102,5 | augusztustól, a 2013. évi termék piacra lépésétől | |
| Szamóca | - | 97,2 | 16–33. hét | 0,56 |
| Piros ribiszke | - | 105,3 | 24–31. hét | 0,40 |
| Málna | - | 99,5 | 24–39. hét | 0,24 |
| Szeder | - | 101,4 | 28–35. hét | 0,27 |
| Köszméte | - | 121,5 | 24–28. hét | 0,11 |
| Meggy | - | 93,3 | 22–29. hét | 6,50 |
| Cseresznye | - | 78,7 | 21–29. hét | 0,59 |
| Kajszi | - | 90,5 | 25–35. hét | 1,31 |
| Őszibarack | hagyományos fajták | 88,4 | 25–40. hét | 1,98 |
| | nektarin | 94,6 | 27–38. hét | |
| Szilva | házi szilva | 99,1 | július–október | |
| | japán szilva | 90,6 | augusztus–szeptember | 5,26 |
| | Ringló | 98,8 | július–augusztus | |
| Összesen | | 96,59^{a)} | | 98,17 |

^{a)} 2013. évi árindex (2012. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PÁIR, KSH

23. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma

| Termék | | Export értéke | | | Import értéke | | |
|----------------------------|---------------|---------------|--------------|---------------|---------------|--------------|---------------|
| Kiszerezés | Borkategória | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | | milliárd HUF | milliárd HUF | | milliárd HUF | milliárd HUF | |
| Palackos | Fehér | 5,71 | 6,06 | 106,06 | 0,63 | 0,69 | 108,27 |
| | Vörös és rozé | 3,26 | 3,42 | 104,79 | 1,31 | 1,70 | 130,56 |
| | Összesen | 8,97 | 9,47 | 105,60 | 1,94 | 2,39 | 123,27 |
| Lédig | Fehér | 4,96 | 6,19 | 124,71 | 2,59 | 2,44 | 94,03 |
| | Vörös és rozé | 0,73 | 0,81 | 111,29 | 1,67 | 2,46 | 147,66 |
| | Összesen | 5,70 | 7,01 | 122,99 | 4,26 | 4,90 | 115,04 |
| Palackos és lédig összesen | | 14,67 | 16,48 | 112,35 | 6,20 | 7,29 | 117,62 |

| Termék | | Export mennyisége | | | Import mennyisége | | |
|----------------------------|---------------|-------------------|---------|---------------|-------------------|---------|---------------|
| Kiszerezés | Borkategória | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) | 2012 | 2013 | 2013/2012 (%) |
| | | ezer hl | ezer hl | | ezer hl | ezer hl | |
| Palackos | Fehér | 117,01 | 111,10 | 94,95 | 15,46 | 16,64 | 107,65 |
| | Vörös és rozé | 71,49 | 70,26 | 98,27 | 30,36 | 30,38 | 100,08 |
| | Összesen | 188,50 | 181,35 | 96,21 | 45,82 | 47,02 | 102,63 |
| Lédig | Fehér | 257,08 | 269,97 | 105,01 | 200,81 | 164,74 | 82,04 |
| | Vörös és rozé | 29,64 | 30,52 | 102,98 | 133,57 | 169,46 | 126,87 |
| | Összesen | 286,72 | 300,49 | 104,80 | 334,39 | 334,20 | 99,94 |
| Palackos és lédig összesen | | 475,22 | 481,84 | 101,39 | 380,21 | 381,22 | 100,27 |

Forrás: KSH

24. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára

| Termék | | 2013 HUF/hl | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|---|-----|----------------|----------------------------|----------------------------|
| Fehérbor | FN | 21 001 | 151,37 | 121,72 |
| | OFJ | 28 496 | 131,32 | 112,09 |
| Összes fehérbor | | 23 111 | 140,67 | 118,19 |
| Vörös és rozé bor | FN | 22 865 | 137,43 | 121,10 |
| | OFJ | 30 316 | 134,81 | 115,98 |
| Összes vörös és rozé bor | | 25 752 | 132,59 | 116,20 |
| FN-bor összesen | | 21 869 | 145,32 | 121,91 |
| OFJ-bor összesen | | 29 560 | 133,41 | 114,33 |
| FN- és OFJ-bor összesen | | 24 446 | 136,66 | 117,38 |
| FN- és OFJ-bor értékesítési árindexe | | - | 139,70^{a)} | 118,34^{a)} |

^{a)} Fisher index.

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor, OFJ – oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor.

Forrás: AKI PÁIR

25. melléklet: Néhány élelmiszer fogyasztói ára

| Termék | 2013 HUF/kg | 2013/2011 (%) | 2013/2012 (%) |
|----------------------------------|----------------|------------------|------------------|
| Finomliszt | 167,17 | 97,05 | 101,31 |
| Napraforgó étolaj | 544,96 | 101,21 | 100,17 |
| Kristálycukor | 275,00 | 91,54 | 91,85 |
| Darabolt sertéshús ^{a)} | 1 352,48 | 116,75 | 105,24 |
| Friss csirkehús ^{a)} | 1 104,43 | 106,35 | 105,89 |
| Friss pulykahús ^{a)} | 1 560,05 | 118,13 | 109,84 |
| Tejtermékek ^{a)} | 605,10 | 119,69 | 111,85 |
| FN-bor ^{a)} | 220,93 | 146,47 | 126,23 |

^{a)} Fisher index.

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor.

Forrás: AKI PÁIR, KSH

Rövidítések jegyzéke

| | |
|-------------|--|
| Agreste | Ministère de l'alimentation, de l'agriculture et de la pêche (<i>Élelmészügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium, Franciaország</i>) |
| AKI PÁIR | Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszer |
| BÉT | Budapesti Értéktőzsde |
| CME/CBOT | Chicago Mercantile Exchange, Chicago Board of Trade (<i>Chicagói árutőzsde</i>) |
| COCERAL | Comité du Commerce des Céréales (<i>EU Gabonakereskedőinek Szövetsége</i>) |
| EU | European Union (<i>Európai Unió</i>) |
| Europêch | European forum on stone fruit forecasts (<i>Európai csonthéjas termésbecslési fórum</i>) |
| FAO | Food and Agriculture Organisation (<i>Az ENSZ Élelmészeti és Mezőgazdasági Szervezete</i>) |
| FN-bor | Földrajzi jelzés nélküli bor |
| FOB | Free on bord (<i>Költségmentesen a hajó fedélzetére</i>) |
| ICE | Intercontinental Exchange (<i>Nemzetközi Tőzsde, New-York</i>) |
| IGC | International Grains Council (<i>Nemzetközi Gabonatanács</i>) |
| ISMEA | Istituto di Servizi per il Mercato Agricolo Alimentare (<i>Piacutatási és Piac tájékoztatói Intézet, Olaszország</i>) www.ismea.it |
| ISO | International Sugar Organisation (<i>Nemzetközi Cukorszervezet</i>) |
| KSH | Központi Statisztikai Hivatal |
| LIFFE | London International Financial Futures and Options Exchange (<i>Londoni Nemzetközi Határidős és Opció Tőzsde</i>) |
| LTO | Land-en Tuinbouworganisatie Nederland (<i>Holland Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet</i>) www.lto.nl |
| MAPA | Ministère de l'Agriculture, de la Pêche et de l'Alimentation (<i>Mezőgazdasági, Halászati és Élelmészeti Minisztérium, Spanyolország</i>) www.mapa.es |
| MATIF | Marché A Terme d' Instruments Financiers (<i>Párizsi árutőzsde</i>) |
| MINAGRI | Ministerio de Agricultura, Ganadería y Pesca (<i>Földművelési, Állattenyésztési és Halászati Minisztérium, Argentína</i>) www.minagri.gob.ar |
| MNB | Magyar Nemzeti Bank |
| MPB | Marché du Porc Breton (<i>Bretagne-i Sertésszövetség</i>) www.mpb.fr |
| MRiRW ZSRIR | Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej (<i>Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Integrált Agrárpiaci Információs Rendszer, Lengyelország</i>) |
| MVH | Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal |
| OECD | Organization for Economic Co-operation and Development (<i>Nemzetközi Együttműködési és Gazdaságfejlesztési Szervezet</i>) |
| OEM-bor | Oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott bor |

| | |
|----------|---|
| OFJ-bor | Oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor |
| OIE | World Organisation for Animal health (<i>Állat-egészségügyi Világszervezet</i>) |
| OIV | Organisation Internationale de la Vigne et du Vin (<i>Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Hivatal</i>) |
| PPA ATIS | Pôdohospodárska platobná agentúra Agrárne trhové informácie Slovenska (<i>Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség Agrár Piaci Információk, Szlovákia</i>) |
| USDA | United States Department of Agriculture (<i>Amerikai Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma</i>) |
| WAPA | World Apple and Pear Association (<i>Világ Alma és Körte Szövetsége</i>) |
| WPTC | World Processing Tomato Council (<i>Paradicsomfeldolgozók Világszövetsége</i>) www.wptc.to |

Hivatkozások jegyzéke

1. ABARES (2014): Agricultural commodities: March quarter 2014
http://www.daff.gov.au/abares/pages/publications/display.aspx?url=http://143.188.17.20/anrdl/DAFFService/display.php?fid=pb_agcomd9abcc004201403_11a.xml
2. Agranet.com (2014): Indonesian sugar production falls in 2013
<http://www.agra-net.com/portal2/pl/home.jsp?template=newsarticle&artid=20018091849&pubid=ag047>
3. Agreste (2013a): Recul contenu des surfaces et légère progression de la production
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfoleg201311toma.pdf>
4. Agreste (2013b): Le déficit de production parvient, en partie, à se résorber
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfoleg201312caro.pdf>
5. Agreste (2013c): Cours soutenus en lien avec une offre réduite
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfofru201309pech.pdf>
6. Agreste (2013d): Cours élevés en raison d'une offre réduite
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfofru201308abri.pdf>
7. Agreste (2013e): Marché devenant difficile
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfofru201307ceri.pdf>
8. Agreste (2013f): La production rattrape son déficit de début de campagne
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfoleg201307frai.pdf>
9. AMI (2013): Europaweit kleine Zwiebelemnte
<http://www.ami-informiert.de/ami-maerkte/ami-einzelmeldung/article/europaweit-kleine-zwiebelemnte.html>
10. Coceral (2013): EU-27 Oilseeds Crop Forecast December 2013
11. EC (2013a): Short Term Outlook for arable crop, meat and dairy markets - September 2013
http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook/pdf/2013-09_en.pdf
12. EC (2013b): Prospects for Agricultural Markets and Income in the EU 2013-2023 - December 2013
http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/medium-term-outlook/2013/fullrep_en.pdf
13. EC (2014a): Sugar market presentations, statistics and prices
http://ec.europa.eu/agriculture/sugar/presentations/index_en.htm
14. EC (2014b): MARS Bulletin Vol.22 No.3 (Crop Monitoring in Europe - 24 March 2014)
<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/Bulletins-Publications/MARS-Bulletin-Vol.22-No.3-Crop-Monitoring-in-Europe-24-March-2014>
15. EC (2014c): Short Term Outlook for arable crops, meat and dairy market in the European Union - March 2014
http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook/pdf/2014-03_en.pdf
16. EC (2014d): Five Member States exceeded their 2012/13 milk quota (for deliveries)
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-895_en.htm

17. Europêch (2013a): Synthèse de la récolte européenne 2012 – Actualisation prévisions de récolte 2013: Pêche – Nectarine – Pavie
<http://www.agro-alimentarias.coop/ficheros/doc/03984.pdf>
18. Europêch (2013b): Synthèse de la récolte européenne 2012 – Actualisation prévisions de récolte 2013: Abricot
<http://www.agro-alimentarias.coop/ficheros/doc/03985.pdf>
19. FAO (2013): Food Outlook Global Market Analysis
<http://www.fao.org/docrep/019/i3473e/i3473e.pdf>
20. FAS-USDA (2013): Sugar: World Markets and Trade, 2013. november 21.
<http://www.fas.usda.gov/data/sugar-world-markets-and-trade>
21. FreshFruitPortal.com (2013): Growth expected for EU cherry leader in 2013
<http://www.freshfruitportal.com/2013/08/16/growth-expected-for-eu-cherry-leader-in-2013/?country=hungary>
22. Fruchtportal (2014): Rückgang bei Zwiebelproduktion in Europa
<http://www.fruchtportal.de/newsarchiv/2014-01-06/lesen/53113/Rueckgang-bei-Zwiebelproduktion-in-Europa>
23. Hegyközségek Nemzeti Tanácsa (2014): 2013. évi statisztika
<http://www.hnt.hu/index.php/statisztikak>
24. IGC (2014): Grain Market Report, GMR 441 – 27 February 2014.
25. Ministry for Primary Industries (2013): Situation and Outlook for Primary Industries update - June 2013
<http://www.mpi.govt.nz/news-resources/publications>
26. OECD-FAO (2013): Agricultural Outlook 2013-2022 - July 2013
http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/agriculture-and-food/oecd-fao-agricultural-outlook-2013_agr_outlook-2013-en#page1
27. Oil World (2014): World Supply, Demand and Price Forecasts for Oilseeds, Oils and Meals. Monthly. No. 12, Vol. 57. 21. March 2014.
28. OIV (2013): World wine production has increased significantly in 2013 while consumption is stabilising, 2013. október, <http://www.oiv.int/oiv/info/enpoint2013?lang=en>
29. Productschap Zuivel (2014): World Trade Update January - December 2013
<http://www.produzuivel.nl/pz/productschap/publicaties/worldtrade/Worldtrade-201312.pdf>
30. Prognosfruit (2013a): European Apple & Pear Crop Forecast August 2013
http://www.ovocnarska-unie.cz/pdf/european_apple_and_pear_crop_forecast_2013.pdf
31. Rabobank (2014): Rabobank Dairy Quarterly - March 2014
<http://www.business-standard.com/india/news/dairy-product-prices-to-rise-globally/496386/>
32. Strategie grains (2013) Oilseed report. Vol. 2. No. 19. 5. December 2013.
33. Strategie grains (2014): Grain report. Vol. 21. No. 255. 20. March 2014.
34. USDA (2013a): World Agricultural Production, WAP 5-13.
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/fas/worldag-production//2010s/2013/worldag-production-05-10-2013.pdf>
35. USDA (2013b): Sugar and Sweeteners Outlook
<http://www.ers.usda.gov/publications/sssm-sugar-and-sweeteners-outlook/sssm-304.aspx#.UtVWh3eljcq>

36. USDA (2013c): Livestock and Poultry: World Markets and Trade - December 2013
<http://www.ers.usda.gov/ersDownloadHandler.ashx?file=/media/1247246/ldpm234.pdf>
37. USDA (2013d): Dairy: World Markets and Trade - December 2013 <http://usda01.library.cornell.edu/usda/fas/dairy-market//2010s/2013/dairy-market-12-13-2013.pdf>
38. USDA (2014a): World Agricultural Supply and Demand Estimates, WASDE-527.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/waob/wasde//2010s/2014/wasde-03-10-2014.pdf>
39. USDA (2014b): World Agricultural Production, WAP 3-14.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/worldag-production//2010s/2014/worldag-production-03-10-2014.pdf>
40. USDA (2014c): Livestock, Dairy and Poultry Outlook - March 2014
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/current/LDP-M/LDP-M-03-14-2014.pdf>
41. Voiceofserbia.org (2013): Serbische Himbeeren von Spitzenqualität
<http://voiceofserbia.org/de/content/serbische-himbeeren-von-spitzenqualit%C3%A4t>
42. WPTC (2013): WPTC World production estimate of tomatoes for processing (in 1000 metric tonnes)
<http://www.wptc.to/pdf/meetings/Minutes%20of%20the%20WPTC%20meeting%20in%20Paris%20on%2025%20October%202013.pdf>